

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 863

1. STUDENOGA 2019. CIJENA 50 DINARA



Dani hrvatske knjige i riječi

**Jezik i književnost –
sastavnice identiteta**



4

Konferencija za medije
u Veleposlanstvu Republike
Hrvatske u Beogradu

**Hrvati u Beogradu
bez prostora za rad
udruga**



6

U Beogradu održana 21. sjednica
Hrvatskog nacionalnog vijeća

**Poticaaj za bolji
i kvalitetniji rad**



12

Akademik Ivan Gutman,
najcitiraniji znanstvenik u Srbiji

**Mali smo i slabi,
ali se nismo predali**



19

U susret blagdanu Svih svetih

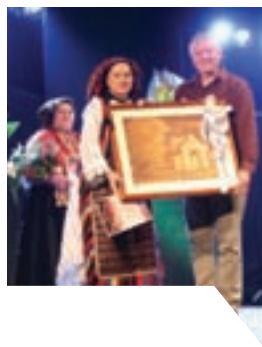
**Groblja - dio
kulturne baštine**



24

Proslava blagdana svetog
Dimitrija, đakona i mučenika
u Srijemskoj Mitrovici

**Svetkovina nebeskog
zaštitnika**



26

Festival tradicijskog pjevanja

**Pjevali su stari,
možemo i mi**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stanić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

V. D. GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinatorska služba)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivana Petrekanić Sić

(novinarka i korektorka)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)



Konferencija za medije u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu

Hrvati u Beogradu bez prostora za rad udruga



Tomislav Žigmanov i Jasna Vojnić

*Poslali smo pet dopisa Gradu Beogradu. Dva dopisa su bila sa zamolbom za sastanak, dva su bila da se ponudi rješenje, a čak smo im ponudili i konkretne mogućnosti gdje bi se prostor mogao riješiti, rekla je Vojnić * Mislimo da bi jedan takav prostor pridonio intenzivnijoj i svestranoj komunikaciji s predstavnicima vlasti ne samo kada je u pitanju Grad Beograd nego i Srbija*

Prvi put od kada je Hrvatsko nacionalno vijeće osnovano 2002. godine sjednica krovne institucije Hrvata u Srbiji održana je u Beogradu, u Veleposlanstvu Republike Hrvatske. Prije same sjednice, 29. listopada, održana je i konferencija za medije, na kojoj je istaknuto da blizu 8.000 Hrvata u Beogradu nemaju prostor za svoj rad i djelovanje. Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** i zastupnik u Narodnoj skupštini Srbije i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** upoznali su predstavnike medija s problemima i važnim pitanjima za hrvatsku zajednicu u Beogradu.

Vojnić: Obećanja nisu urodila plodom

»Hrvati u Beogradu nemaju svoj prostor za rad i djelovanje. Postojala su obećanja na tom planu. Mi nerado iznosimo neuspjehe na konferenciji za medije, ali budući da su se iscrpile sve mogućnosti, smatramo da o tome trebamo javno progovoriti. Više od tri godine unazad predstavnici hrvatskih udruga kulture u Beogradu su se obraćali predstavnicima Grada Beograda, tražili su prostor za djelovanje. Također su održani i sastanci na najvišoj razini Republike Srbije s predstavnicima hrvatske nacionalne zajednice i postojali su konkretni dogovori i obećanja da će prostor biti riješen. Održani su sastanci i s gradonačelnikom Zagreba i gradonačelnikom Beograda i u dva navrata su također bila obećanja da će prostor biti riješen. HNV sa svoje strane se

također uključio u rješavanje ovog problema i poslali smo pet dopisa Gradu Beogradu. Dva dopisa su bila sa zamolbom za sastanak, dva su bila da se ponudi rješenje, a čak smo im ponudili i konkretne mogućnosti gdje bi se prostor mogao riješiti. Prije nekoliko tjedana smo poslali dopis za urgentno rješavanje, jer je upitna opstojnost rada hrvatske zajednice u Beogradu. Budući da smo s naše strane učinili korake i da ova dana obećanja nisu urodila plodom, odlučili smo progovoriti o tome da vidimo hoće li se na ovaj način problem riješiti«, istaknula je Vojnić.

Žigmanov: Apel javnosti da se zainteresira

Žigmanov je izjavio kako je iznimno važno da hrvatska zajednica u Beogradu, koja prema podacima iz 2011. godine broji blizu 8.000 građana, ima svoj prostor.

»Zajednica bez prostora teško može organizirano djelovati. Nažalost, mi nismo imali uspjeha kada je u pitanju rješavanje tog elementarnog preduvjeta i artikuliranja određenih interesa hrvatskoga naroda u Beogradu. Beograd je glavni grad Srbije, centar moći, centar svih ključnih institucija. Mislimo da bi jedan takav prostor pridonio intenzivnijoj i svestranoj komunikaciji s predstavnicima vlasti ne samo kada je u pitanju Grad Beograd nego i Srbija. Pokušavamo preslikavati iskustva koja ima srpska zajednica u Hrvatskoj. Njihova iskustva na planu rješavanja odgovarajućeg prostora za rad Srpskog kulturnog društva

Žigmanov je podsjetio na realiziranje brojnih problema koje su u okviru tzv. Subotičke deklaracije u lipnju 2016. dogovorili i usuglasili predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović** i tadašnji premijer Srbije **Aleksandar Vučić**, naglasivši da se »time ne iscrpljuju potrebe hrvatske zajednice«, poput rješavanja pitanja Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici.

On je naglasio i ključni politički zahtjev – da se osigura politička zastupljenost Hrvata u Srbiji u svim strukturama javne uprave, od lokalne do državne razine.

»To su elementarne pretpostavke da možete utjecati na kreiranje određenih politika i na rješavanje određenih problema«, naglasio je Žigmanov, dodajući kako možda ni u Beogradu ne bi bilo problema s prostorom za djelovanje hrvatske zajednice da Hrvati imaju svojeg predstavnika u gradskim strukturama i institucijama.

.....
i Srpskog narodnog vijeća nam mogu biti model. O tome smo nekoliko puta razgovarali uz nazočnost predstavnika Grada Zagreba«, istaknuo je Žigmanov, navodeći da bez osiguravanja odgovarajućeg prostora koji bi bio centar života hrvatske zajednice u Beogradu, ovisi i artikuliranje njihovih interesa, ali i jedinstvenija komunikacija s predstavnicima vlasti.

»Ovo je neka vrsta apela da se javnost u Srbiji zainteresira, da pokušamo govoriti o problemima s kojima se suočavaju pripadnici hrvatske zajednice. Od 40 hrvatskih udruga kulture koje djeluju u Srbiji, više od 70 posto njih nema odgovarajuće riješeno

pitanje prostora za rad. To se kompenzira najčešće u situacijama da se rad udruga organizira unutar župskih objekata. Za manji broj udruga to može biti vid solidne kompenzacije, ali kada je u pitanju Beograd, mi očekujemo da odgovarajući prostor osigura sam grad i da to bude pozitivna gesta, politika, odluka grada, da su Hrvati u Beogradu priznata zajednica kojoj se javni prostor, javni resurs kao što je imovina grada, stavlja na raspolaganje«, naglasio je Žigmanov.

Na upit što misli zbog čega je izostala povratna informacija o rješavanju problema hrvatske zajednice u Beogradu, on je odgovorio kako ne misli da postoji namjera niti svjesno zaprečavanje rješavanja ovoga problema nego smatra da možda nisu bili dovoljno nametljivi sa zahtjevom gradskim vlastima, ali da vjeruje da gradu koji danas ima najveći bruto dohodak i koji raspolaže velikim resursima kada je u pitanju prostor, to nije veliki izdatak, te da nerješavanje ovog problema može biti otežavajući moment kada su u pitanju hrvatsko-srpski odnosi.

Na kraju konferencije Jasna Vojnić upoznala je medije s postignutim uspjesima HNV-a u proteklih godinu dana: o pozitivnom rješavanju sudskog spora koji se odnosi na rodnu kuću bana **Jelačića** u Petrovaradinu, otvaranju lektorata na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, otvorenom odjelu Medicinske škole, te o pomacima u rješavanju određenih problema unutar hrvatske zajednice. Izrazila je nadu da će i problem prostora za rad hrvatske zajednice u Beogradu biti riješen. Također je istaknula da HNV ima izuzetnu komunikaciju s tijelima pokrajinske vlasti koja je u posljednje vrijeme poboljšana.

S. D.

Održan seminar za novinare u Novom Sadu

Kako pisati i opstatiti?

Seminar »Medijski biznis u lokalnim sredinama: Kako pisati i opstatiti?« namijenjen medijskim profesionalcima, novinarima, urednicima i menadžerima domaćih medijskih kuća održan je 24. i 25. listopada u u zgradi *Magyar Szó*a. Dvodnevni seminar je bio posvećen medijima u lokalnim sredinama i njihovom prilagođavanju i poslovanju u suvremenom digitalnom okruženju. Organizator je bila nevladina organizacija *Integracije SADA!*, u okviru programa obučavanja medijskih profesionalaca, a u suradnji s Veleposlanstvom SAD-a u Beogradu.

Ovogodišnji predavači bili su novinarka i autorica **Tatjana Tanja-Vojtehovski**, vlasnik i glavni urednik srpskog magazina *Nedeljnik* **Veljko Lalić** i novinar i menadžer sektora integriranih komunikacija u *Radio-televiziji Vojvodina* **Aleksandar Timofejev**. Tijekom seminara oni su govorili o korištenju novih tehnologija, komunikaciji sa sugovornicima, dnevnom tisku i problemima istog, povećanju tržišnog udjela i prihoda, kao i o povećanju auditorija.

Novinarka Tatjana Vojtehovski je kao trener neuro-lingvističkog programiranja (NLP) govorila o uspjehu pregovora i komunikaciji, koja je, kako je istakla, izvor svih nesporazuma.

»Svi komuniciramo, pogotovo u medijskoj branši, te sam ođabrala neke stvari koje mogu odgovoriti na pitanja koja se tiču nestabilnosti u komunikaciji, razlike između informacije i interpretacije, a to je ono što je potpuno potopilo medije. U današnje



vrijeme mi više ne znamo što je informacija, a što interpretacija i na koji način neke riječi koje svakodnevno koristimo utječu na percepciju ljudi«, kazala je Vojtehovski.

Veljko Lalić je govorio o trenutnoj situaciji i krizi dnevnog tiska u Srbiji, dok je drugog dana seminara sudionike svojim iskustvom obogatio Aleksandar Timofejev. On je govorio o programskom interesu i gledanosti, kao i o ciljnim grupama u medijima u Srbiji. Timofejev je naveo kako je određivanje ciljne grupe najvažnije za svaki medij ili emisiju te da nakon toga medij mora koncipirati sadržaj u skladu s ciljnom grupom. Osim navođenja primjera dobre prakse, govorio je o marketingu i promocijama koje mogu utjecati na podizanje gledanosti, kao i o poboljšanju samog programa.

Dvanaest sudionika dobilo je certifikate nakon čega je bio organiziran posjet redakciji i operativi *Magyar Szó*a.

Tekst i foto: Kristina Ivković Ivandekić

U Beogradu održana 21. sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Poticaj za bolji i kvalitetniji rad

Na 21. sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća, koja je održana 29. listopada u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu jednoglasno su izglasane odluke o raspodjeli sredstava po natječaju HNV-a za sufinanciranje hrvatskih udruga, te odluka o dodjeli priznanja HNV-a *Ban Josip Jelačić, Dr. Josip Andrić*, te *Pajo Kujundžić* za 2019. godinu.

Povećanje sredstava za udruge

Hrvatsko nacionalno vijeće je ove godine raspisalo natječaj za dodjelu sredstava hrvatskim udrugama. Rok za prijavljivanje bio je 3. listopada. Na natječaj je do propisanog roka stiglo 69 prijava, od čega je jedna prijava stigla nakon isteka roka. Minimalan iznos bio je 20.000 dinara, dok je maksimalni bio 230.000 dinara. S novinama natječaja u ovoj godini vijećnike je upoznao član IO HNV-a zadužen za kulturu **Darko Sarić Lukendić**:

»Masa sredstava koja se dodjeljuje povećana je s 2 milijuna na 3 milijuna dinara, što je povećanje od 50 posto u odnosu na prethodno raspoloživa sredstva na godišnjoj razini, zahvaljujući donaciji Osječko-baranjske županije. Novina je da smo upravo iz tog razloga otvorili natječaje ne samo za hrvatske udruge kulture nego za sve hrvatske udruge. Ove godine smo na natječaju imali udruge koje svoje aktivnosti ostvaruju u području informiranja, obrazovanja ili općenito djeluju kao hrvatske udruge u nekima od ovih područja koja se tiču zaštite manjinskih prava. Također, rok za realizaciju sredstava po ovom natječaju produžili smo do konca kolovoza iduće godine, jer je jedna od čestih primjedbi udruga bila da je prvi kvartal godine teško premostiti, jer nemaju dovoljno sredstava za realizaciju aktivnosti u tom razdoblju. Na koncu, važno je da su maksimalno bile dopuštene dvije aplikacije po udruzi. Neke udruge su to pravo iskoristile, neke su aplicirale sa samo jednim natječajem. Mi smo otvorili i natječaj za redovite aktivnosti, jer je jedna od čestih primjedbi udruga bila da se sredstva redovito odobravaju za manifestativne aktivnosti koje su ograničene na vremenski događaj. Na ovaj način smo pomogli stvaranje i prezentaciju sadržaja na sceni kulturnih udruga u Srbiji«, istaknuo je Sarić Lukendić.

Zaslužena priznanja

Vijećnici su jednoglasno usvojili odluke o dodjeli priznanja Hrvatskog nacionalnog vijeća za 2019. godinu. Usvojen je prijedlog odluke da priznanje *Ban Josip Jelačić* za društveni rad u hrvatskoj zajednici dobije župan Vukovarsko-srijemske županije **Božo Galić**. Ovu odluku potpredsjednik HNV-a **Lazar Cvijin** potkrijepio je činjenicama da je Galić u više navrata kontinuirano i velikodušno pomagao hrvatsku zajednicu u Srbiji. Priznanje HNV-a *Dr. Josip Andrić* za doprinos hrvatskoj kulturi za 2019. godinu će prema odluci vijećnika biti uručeno prof. dr. sc. **Milani Černelić**. U prijedlogu koji je HNV-u dostavio ZKVH navedeno je da je profesorica Černelić svojim znanstvenim istraživanjima i zapisivanjem običaja sa svojim studentima diljem Vojvodine dala veliki doprinos

hrvatskoj zajednici u Srbiji. Jednoglasno je usvojena odluka da ovogodišnje priznanje HNV-a *Pajo Kujundžić*, za doprinos u procesu ustrojavanja obrazovanja na hrvatskom jeziku bude uručeno Subotičkoj biskupiji.

Financiranje zajedničke manifestacije

Na početku sjednice vijećnici su usvojili i dopunu dnevnog reda dostavljenog od vijećnika **Krunoslava Đakovića**, a koja se odnosila na financiranje zajedničkih manifestacija *Srijemci Srijemu i Šokci i Baština*.

»U vrijeme organiziranja prve manifestacije, kada smo mi bili domaćini, financijer manifestacije je bilo HNV. Od tada je organizirano više manifestacija u gradovima Srijema, a ove godine ponovo u Srijemskoj Mitrovici. Vremenom se to financiranje prebacilo na same udruge i događa se da udruga koja je domaćin financira tu manifestaciju, iako je ona zajednička. Na natječaje mora aplicirati udruga domaćin. U realizaciji tih sredstava čeka se do rujna, a udruga se mora zadužiti, kao što je bio slučaj s našom ove godine. To je zajednička manifestacija i ne bi trebalo da je udruga doma-

 **P**rije početka sjednice vijećnike je pozdravio i uputio im riječi dobrodošlice veleposlanik **Gordan Bakota**:

»Održavanjem sjednice HNV-a u Beogradu šaljem vrlo važnu i značajnu poruku da u glavnom gradu Srbije ima mjesta za rad HNV-a i da je iznimno važno da se i u Beogradu pozicioniramo kao zajednica, koja je lojalna i integralna u Srbiji. Mislim da je došlo pravo vrijeme da Grad Beograd, Republika Srbija omoguće hrvatskoj zajednici u Beogradu da imaju svoj prostor za rad, na dobrobit kako Hrvatske, tako i Srbije. Također bih htio pohvaliti i rad HNV-a. Puno toga je pokrenuto, osjetni su napretci u radu, a hrvatska diplomacija i Republika Hrvatska osjećaju nove vjetrove, nova programska orijentiranja u području prekogranične suradnje, području kulture, gospodarstva, korištenja fondova, to je poticaj Hrvatskoj da moramo biti s vama i jesmo s vama. Udvostručili smo sredstva za rad hrvatske zajednice, a i dalje ćemo podupirati projekte u nekom dobrom europskom kontekstu i dobrih bilateralnih odnosa. Očekujemo da ćemo uoči predsjedanja Europskom unijom organizirati i samit Europske unije i zemalja zapadnog Balkana, da ćemo intenzivirati odnose s Republikom Srbijom, ali ćemo inzistirati da hrvatska zajednica u Srbiji ostvaruje sva ona prava koja su joj zajamčena, kako državnim sporazumom tako i europskim konvencijama i regulativama«, rekao je Bakota.

Na sjednici HNV-a prisustvovala je i predsjednica Hrvatskog kulturnog centra Beograd **Ljiljana Crnić**. U svoje i u ime Predsjedništva i članova pozdravila je sve prisutne vijećnike i predstavnike Veleposlanstva, izražavajući nadu da će prostor neophodan za rad hrvatske udruge uskoro biti riješen. U protivnom će, kako je izjavila, morati ugasiti udrugu koja u Beogradu postoji već tri godine. Također je izjavila da je u Beogradu daleko veći broj Hrvata nego što brojke govore, a da je interes za rad hrvatske udruge veliki, ali je zbog nedostatka prostora onemogućen.



Obraćanje veleposlanika Bakote Vijećnicima HNV-a

čin financira. Zato je moj prijedlog IO i Odboru za kulturu HNV-a da se vide mogući načini financiranja, gdje udruga domaćin neće biti uskraćena za veliki dio sredstava. Prijedlog je da se vidi s fondacijom *Cro fond* koju smo osnovali», kazao je Đaković.

Od Predsjedništva HNV-a Đakoviću je upućen odgovor da će preporuka biti razmatrana na Odboru za kulturu, te da će se njegov prijedlog razmatrati na idućoj sjednici.

Nakon usvajanja zapisnika s prethodnih sjednica HNV-a, vijećnici su odobrili odluke Izvršnog odbora HNV-a o davanju mišljenja za izbor člana Upravnog odbora ustanove Historijski arhiv Subotica, odluke u postupku raspodjele mjesta u Domu učenika srednjih škola Subotica, odluke o davanju mišljenja o postupku davanja suglasnosti za otvaranje odjela prvog razreda na hrvatskom nastavnom jeziku za manje od 15 učenika u Politehničkoj školi u Subotici, kao i na otvaranje odjela prvog razreda na hrvatskom nastavnom jeziku za manje od 15 učenika u OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu. Također, odobrene su i odluke IO HNV-a o davanju mišljenja u postupku donošenja odluke o mreži javnih osnovnih škola na teritoriju Općine Bač, odluka o postupku razrješenja i imenovanja članova Upravnog odbora Doma učenika srednjih škola u Subotici, te odluka o davanju mišljenja o raspodjeli sredstava po natječaju za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja na jezicima nacionalnih manjina iz područja javnog informiranja u 2019. godini, koji je raspisalo Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama.

Povećan broj povreda prava

Na kraju sjednice predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazar Cvijin upoznao je vijećnike s većim brojem pritužbi građana o povredama njihovih prava koje su upućene, ili izravno HNV-u ili su im neke od njih uručene preko Veleposlanstva. Kako je istaknuo, u proteklom razdoblju HNV je usvojilo jedan obrazac o načinu vođenja protokola i praćenju svih povreda prava.

»Nažalost, konstatirano je da ih ima sve više, a osobito smo žalosni što su to izrazito teški slučajevi. To su pojedinci, koji do sada nisu bili eksponirani kao Hrvati, a ipak su na neki način etiketirani kao meta izuzetnih ugroza. Zamolio bih sve da u slučaju takvih

saznanja slučajeve prijave našem Povjerenstvu za povredu ljudskih prava. Oni će sačiniti dosijee, obrazac s osobnim podacima, gdje će se pratiti geneza cijelog slučaja», rekao je Cvijin, navodeći da je slučaj **Marije Vlahović** iz Majdanpeka, koja je prisustvovala sjednici, jedan od slučajeva težih povreda prava.

Na sjednici HNV-a u Beogradu prisustvovao je 21 vijećnik, a sve odluke su jednoglasno usvojene.

S. D.

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

Sukladno članku 50. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019 i 37/2019 - dr. zakon) i člancima od 60. do 73. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, br. 32/2019)

Oglašava JAVNI UVID U

Nacrt Plana generalne regulacije II. za zonu »Mali Bajmok« i dijelove zona »Novo selo«, »Gat« i »Ker«

I. Nacrt Plana generalne regulacije za naselje Đurđin

Javni uvid može se obaviti od 4. studenoga do 3. prosinca 2019. godine, radnim danima od 8 do 15 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u planove u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 204.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 i 9) od 4. studenoga do 3. prosinca 2019. godine. Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 11. prosinca 2019. u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj sali), Trg slobode 1.

Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obraditi svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

XVIII. Dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova u Subotici

Jezik i književnost – sastavnice identiteta

Nagradu za životno djelo na području književnosti ove je godine dobio književnik Mirko Kopunović iz Subotice * Nagradu Emerik Pavić dobila je prof. dr. sc. Milana Černelić za znanstvenu monografiju *Tradicijska baština, identitet i migracije bačkih Hrvata Šokaca*, a nagradu Tomo Vereš dr. sc. Robert Skenderović za knjigu *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije*

Započeti prije osamnaest godina kao dvodnevna manifestacija posvećena u prvom redu valorizaciji i multimedijalnoj »obradi« književno-jezične sakupljačke ostavštine **Balinta Vujkova**, *Dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova* su tijekom godina, uz dopunsku odrednicu u nazivu, znatno proširili svoj program i broj sudionika, te samim time i svoj značaj, što je za rezultat imalo i to da ih Hrvatsko nacionalno vijeće proglasi jednom od manifestacija od posebnog značaja za hrvatsku nacionalnu manjinu u Srbiji. Danas tu manifestaciju organizacijski podupiru uz originalnog pokretača, Hrvatsku čitaonicu iz Subotice, i Gradska knjižnica Subotica, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata te odnedavno i Hrvatsko nacionalno vijeće.

Svoje ovogodišnje, »punoljetno« (osamnaesto) izdanje *Dani hrvatske knjige i riječi* dočekali su kao peterodnevna manifestacija (od srijede, 23. listopada, do nedjelje, 27. listopada) s bogatim programom kojim se knjiga i materinski jezik/govor želi približiti različitim skupinama – od djece, preko mladih do odraslih. Manifestacija je započela u srijedu *Književnim salonom* u Čitaonici Gradske knjižnice na kojem je predstavljeno četveroknjižje *Izabranih djela Miroslava Slavka Mađera* koje je priredila dr. sc. Hr-

vojka Mihanović-Salopek (opširnije na 32. stranici). Program je nastavljen u četvrtak programom za djecu *Narodna književnost u školi* koji je održan u HKC-u *Bunjevačko kolo* (opširnije na *Hrckovim stranicama*) te navečer radionicom za srednjoškolce na temu *Razlikovni rječnik srpskoga i hrvatskoga jezika* koja je održana u Gimnaziji *Svetozar Marković* (opširnije na stranici 36).

Nagrada za životno djelo

Desetak godina unatrag *Dani hrvatske knjige i riječi* su prigoda za dodjelu nagrada vezanih za književnost i knjišku produkciju ovdašnjih Hrvata. Nagrade su uručene na središnjem događaju manifestacije, *Multimedijalnoj večeri*, koja je održana u petak u Velikoj vijećnici Gradske kuće.

Nagradu za životno djelo na području književnosti, koju dodjeljuje Hrvatska čitaonica, ove je godine dobio književnik **Mirko Kopunović** iz Subotice. Kopunović (Subotica, 1952.) je objavio pet knjiga poezije te dvije knjige proze – knjigu pripovjedaka i knjigu kratkih priča. Prve pjesme objavio je u subotičkom dvotjedniku *Žig* 1995. godine, a pjesme i pjesme u prozi te prikaze knjiga

Mirko Kopunović



8. studenoga 2019.

»Tijekom godina broj naših partnera u suorganizaciji Dana se širio i svi oni su pridonijeli da danas imamo ovako bogat i sadržajan program. Mislim da smo podigli kvalitetu programa koju će možda biti teško pratiti u predstojećim godinama. Tijekom proteklih osamnaest godina pokazali smo da knjiga i riječ imaju svoje mjesto i u obrazovanju, među djecom i mladima, isto tako i među strukom i znanstvenicima. I ove godine imali smo jednu novinu – okrugli stol na temu prevođenja u književnosti u kojem su sudjevali predstavnici zavoda za kulturu manjinskih zajednica u



Katarina Čeliković

Vojvodini. Nastavili smo s objavom knjiga, ove godine su to: *Bajke 3* u ediciji *Izabrana djela* Balinta Vujkova i zbornik radova s prošlogodišnjeg međunarodnog savjetovanja knjižničara. Uz postojeće, uveli smo i posebnu nagradu za nakladnički pothvat. Puno nam znači i potpora koju dobivamo iz znanstvenih i akademskih krugova u Hrvatskoj, ove godine smo imali rekordan broj gostiju iz tih sfera», kaže u izjavi za HR predsjednica Organizacijskog odbora Dana hrvatske knjige i riječi **Katarina Čeliković**.

nastavio je objavljivati i u drugim časopisima, godišnjacima i listovima (*Klasje naših ravni, Rukovet, Smotra, Subotička Danica...*). Zastupljen je u Antologiji poezije pjesnika nacionalnih manjina i etničkih zajednica u Srbiji *Trajnik* kao i u dvama izborima hrvatskog pjesništva u Vojvodini. Dvije su mu knjige pjesama prevedene na mađarski i njemački jezik. U Kopunovićevom pjesništvu, kako navodi kritika, razumijevanje odnosa čovjeka prema svijetu i životu, njegova lirski inventura intime, uvjerljivo i snažno oslikava čutnje panonskoga čovjeka danas u punini njegovih napetosti.

»Čast mi je primiti nagradu za životno djelo na području književnosti, donedavno zvanu *Balint Vujkov Dida*, te tako slijediti one koji su bili, još uvijek jesu i nikad neće prestati biti promicatelji hrvatske riječi, a bez kojih bi književnost bila puno siromašnija poput **Lazara Merkovića, Jasne Melvinger, Petka Vojnića Purčara, Vojislava Sekelja, Milovana Mikovića** i drugih«, kazao je Kopunović primajući nagradu na svečanosti u Gradskoj kući. »Pokušao sam svojim pjesmama i pripovijetkama vratiti ono što sam uzimao, onima koje sam slijedio, čitao njihova djela, vama s kojima sam živio, promatrao, smijao se i tugovao, upijao vaše riječi, osjećaje, poglede, mar, dobrotu i dobro, nevolje i zla u lijeponj našoj Bačkoj, u našoj Vojvodini, gdje, ne smijemo to nikada zaboraviti, nastavljamo djela koja su stoljećima stvarali naši stari. Bilježio sam naše živote, i sretno i nesretno, ovdje na ovoj i u ovoj ravni koju volimo i mrzimo, od koje se teško odvajamo, a u koju se utapamo. Htio sam svjedočiti dio naših pobjeda i poraza, u borbi za pravice i slobodu, za komad kruha, zemlje i neba, sjetio sam se i naših nadanja i strahovanja, svega onoga što nas brine, tišti, steže, o čemu sanjamo, želimo, težimo«, kazao je laureat.

Najbolja knjiga u 2018. godini

Nagradu ZKVH-a za najbolju knjigu u prošloj, 2018. godini, koja nosi ime *Emerik Pavić*, dobila je znanstvena monografija *Tradicionska baština, identitet i migracije bačkih Hrvata Šokaca* koju je uredila prof. dr. sc. **Milana Černelić**.

Monografija je sunakladnički projekt Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF-pressa i ZKVH-a i nastala je kao rezultat etnoloških istraživanja među bačkim Šokcima koja su provodili studenti etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu čija je nositeljica dr. sc. Černelić.

»Radovi sadržani u monografiji napisani su na različite teme iz života i običaja bačkih Hrvata Šokaca, nastali na temelju najnovijih istraživanja na terenu. Svi su radovi recenzirani, te se mogu smatrati vrijednim znanstvenim doprinosom istraživanju tema iz bogatog kulturnog naslijeđa podunavskih Hrvata Šokaca, kao i temeljem za njihov nastavak i nadopunu«, navodi se, među ostalim, u obrazloženju nagrade.



Milana Černelić, Tomislav Žigmanov i Klara Dulić Ševčić



Tomislav Žigmanov, Robert Skenderović i Dragan Muharem

Profesorica Černelić se zahvalila svima koji su pridonijeli realizaciji ove knjige, isprva na »terenu« među ispitanicima a i kasnije u pripremi za objavu.

»Cijeli projekt je trajao četiri godine, zahvaljujem se na ovom priznanju i nadam se da će knjiga biti poticaj da se istraživanje nastavi. Ova knjiga ima 700 stranica, ali moglo bi se napisati još 700, jer je baština šokačkih Hrvata u Bačkoj toliko bogata, a to je i ova knjiga pokazala. Nadam se da smo baštinu uspjeli sačuvati u knjizi i da će biti poticaj sadašnjim i budućim naraštajima da joj se vrate. Naravno da se život više ne može odvijati na način kao u knjizi, ali vidimo da su udruge aktivne i da se radi na očuvanju baštine«, kazala je prof. Černelić.

Nagrada za znanstveno djelo

Trijenalnu nagradu ZKVH-a *Tomo Vereš* za najbolje djelo iz područja znanosti i publicistike dobila je knjiga *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije* čiji je autor povjesničar dr. sc. **Robert Skenderović**.

U obrazloženju nagrade se, među ostalim, navodi kako je Skenderovićeva knjiga iscrpna analiza utjecaja brojnih čimbenika na kulturu, identitet te društveni i politički razvitak podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca.

»Doprinos ove knjige su brojne nove spoznaje o sastavnicama identiteta, povijesnim, društvenim i kulturnim procesima koji su oblikovali specifičnosti u pojedinim skupina podunavskih Hrvata. Politička i nacionalna integracija Bunjevaca i Šokaca uz oblikovanje modernog hrvatskog nacionalnog identiteta samo su prirodni nastavak višestoljetne etničke i kulturne integriranosti Bunjevaca i Šokaca u hrvatsko etničko biće za što postoje povijesni, lingvistički, kulturni i drugi dokazi koje autor u djelu obilato navodi«, zaključuje su u obrazloženju nagrade *Tomo Vereš*.

Autor knjige, povjesničar Robert Skenderović kaže kako mu je ova nagrada veliko priznanje za rad na istraživanju podunavskih Hrvata, čime se bavio više od 20 godina.

»Drago mi je i zbog toga što je ova nagrada u neku ruku i priznanje važnosti povijesti kao znanosti, našim povijesnim istraživanjima. Pokazuje da je povijest važna u današnjem životu, posebice u životu neke manjinske zajednice. Jer manjinska zajednica

bez svoje povijesti i ne može dokazati da je zajednica, i ako zaboravi svoju povijest onda postoji prijetnja da se asimilira«, kaže Skenderović.

Godina iza nas

Dani hrvatske knjige i riječi nastoje pratiti i godišnju knjišku produkciju Hrvata u Srbiji, u razdoblju između dvije manifestacije. O produkciji u proteklih godinu dana govorio je urednik rubrike kulture u tjedniku *Hrvatska riječ* **Davor Bašić Palković** koji je konstatirao kako je u proteklih 365 dana objavljeno čak 43 monografske publikacije, računajući i udžbenike te kataloge za izložbe koji imaju CIP, što proteklu godinu čini iznadprosječnom i jednom od najproduktivnijih u posljednjih dvadesetak godina. Kada su u pitanju književna djela, objavljen je 21 naslov. I dalje među njima dominira poezija, ovoga je puta to devet naslova, no bilježi se porast proznih djela kojih je osam: to su šest knjiga kratkih priča i dva romana.

Glede knjiga iz područja znanosti, tu se i dalje bilježi produkcijska stabilnost, što znači solidan broj od 14 tiskanih naslova.

»Sumarno promatrano, jedan dio spomenutih 43 naslova dio je kontinuiranih projekata. Dijelom su to naime naslovi vezani za veće projekte koji se tiču recimo izabranih ili sabranih djela – posljednji naslov Mađerovih *Izabranih djela*, novi prinos u ediciji *Matošev milenij – Sonetist A. G. Matoš*, izabrane pjesme **Jakova Kopilovića**, *Bajke* 3 Balinta Vujkova; knjige vezane za književne

Posebna nagrada za Mihanović-Salopek

U sklopu *Dana* prvi puta je dodijeljena posebna nagrada za iznimno nakladnično ostvarenje koje je dobila dr. sc. Hrvajka Mihanović-Salopek iz Zagreba, prirediteljica *Izabranih djela (I.-IV.)* Miroslava S. Mađera koja su predstavljena u okviru *Književnog salona*.

Primajući nagradu, ona se zahvalila nakladnicima (ZKVH-u iz Subotice i Društvu hrvatskih književnika – Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski iz Osijeka) kao i urednicima ovoga projekta te izrazila nadu da će njezina suradnja na promociji hrvatske književnosti iz Vojvodine biti nastavljena.

natječaje (*Lira naiva, Preprekovo proljeće, Prepekova jesen*) ili pak zbornici vezani za stručne skupove. U području književnog stvaralaštva, ne računajući zbirke, uglavnom se javljaju već poznati autori (Milovan Miković, **Ljubica Kolarić Dumić, Ruža Silađev, Ljiljana Crnić, Antun Kovač...**), ali imamo i dva nova autora – **Ivana Tumbasa** iz Subotice i **Tihomira Šeremešića** iz Monoštoraa, kazao je Davor Bašić Palković.

Potpora iz matice

Raste potpora Hrvatske i njezinih institucija projektima Hrvata u Srbiji, pa tako i *Danima hrvatske knjige i riječi*. Potporu ovoj manifestaciji, u kontekstu očuvanja knjiške i jezične baštine, dao je i veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota**.

»Balint Vujkov je u teškom dobu pokazao integritet u želji za očuvanjem hrvatske kulture na ovim prostorima. To je osobina koja je rijetka i koje bismo se trebali sjetiti danas u doba kada je iznimno teško očuvati tradiciju i kulturu u kontekstu digitalizacije, kompjutera, interneta i želje za brzim i senzacionalnim. I nama u Hrvatskoj je važno da se očuva kultura Hrvata u Srbiji, hvala vam što čuvate tu tradiciju, lik i djelo ovog velikana, kao garant očuvanja budućnosti hrvatske zajednice«, kazao je Bakota.

Narodni zastupnik i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Srbiji **Tomislav Žigmanov** ovom je prigodom podsjetio kako su jezik i riječ sastavnice identiteta, a u hrvatskoj zajednici u Srbiji se radi na njihovom očuvanju, na temelju naloga onih koje baštinitimo, a jedan od njih je i Balint Vujkov.

»I riječ i jezik se najbolje i najtrajnije materijaliziraju u knjiži. I zato i mi unutar hrvatske zajednice, poput Balinta nekada, očitujemo stalost da se o knjizi, kao najvažnijem kulturnom fenomenu, brine. Da pokažemo da i riječ i jezik, te knjiga, imaju visok status u hijerarhiji ovdašnjih kulturnih praksi. Ovo je manifestacija gdje se okupljamo, tumačimo i sagledavamo našu knjišku baštinu i suvremenu produkciju, poručujući da se ne

odričemo i nećemo odricati našeg jezika i naših riječi«, kazao je Žigmanov.

Dodao je i kako je u ovim nastojanjima važna potpora koju hrvatska zajednica dobiva ne samo od državnih struktura Hrvatske već i od važnih ustanova kulture i obrazovanja u Hrvatskoj, kao što su sveučilišta u Zagrebu i Osijeku, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ili Društvo hrvatskih književnika, čiji su predstavnici bili gosti ili sudionici ovogodišnjih *Dana hrvatske knjige i riječi* u Subotici.

Gosti s Učiteljskog fakulteta

Specijalni gosti Multimedijalne večeri bili su članovi Akademskog zbora Učiteljskog fakulteta u Zagrebu koji su izveli mjuzikl *Tajna s tavana*. Nazočnima se obratio i dekan Učiteljskog fakulteta prof. dr. sc. **Siniša Opić** koji je naveo kako je jedna od misija zagrebačkog Sveučilišta, kojemu pripada i ovaj fakultet, razvijanje znanosti i umjetnosti za druga sveučilišta, sastavnice i udruge izvan Hrvatske.

»Zato smo danas ovdje moji studenti i ja, ovo je najmanje što smo mogli učiniti za vas«, kazao je Opić.

U okviru *Dana* održan je međunarodni znanstveno-stručni skup posvećen temama iz kulturne baštine Hrvata u panonskom prostoru (opširnije na stranici 30), okrugli stol na temu *Književnosti u prijevodu – kao mostovi suradnje* (opširnije na stranici 31) te stručni skup odgojitelja, učitelja razredne nastave, učitelja i nastavnika predmetne nastave na hrvatskom jeziku pod nazivom *Škola kao učeća zajednica* (opširnije na stranicama 28-29).

Manifestaciju su podržali: Ministarstvo kulture i informiranja Srbije, Grad Subotica, Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske, Veleposlanstvo Hrvatske u Beogradu, Hrvatsko nacionalno vijeće, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice i Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama.

H. R.

Mjuzikl *Tajne s tavana* u izvedbi studenata Učiteljskog fakulteta iz Zagreba



Akademik Ivan Gutman, najcitiraniji znanstvenik u Srbiji

Mali smo i slabi, ali se nismo predali

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Oktobarska nagrada je službeno priznanje da me Sombor prima kao Somborca. Poslije ovoga ja mogu kazati – ja sam Somborac * Sve putove oko Sombora sam obišao, a kako to radim 60 godina mislim da ne postoji staza, puteljak kojim nisam prošao. Trokut oko Monoštora, Kupusine i Sombora i okolica salaša Gradine za mene su najljepša mjesta na svijetu * Ja spadam u mali postotak najcitiranijih znanstvenika u svijetu, ali nitko nije rekao da sam ja u stvari najcitiraniji znanstvenik u Srbiji. Od svih onih koji danas žive u Srbiji moja malenkost je na prvom mjestu. To izgleda ne odgovara, jer kako da jedan Hrvat bude najcitiraniji znanstvenik u Srbiji. Plaćam cijenu svoje nacionalne pripadnosti, ali nije mi žao

Akademik **Ivan Gutman** rođen je 2. rujna 1947. godine u Somboru. Roditelji su mu bili **Mirko i Katarina**, rođena **Gromilović**. Otac mu je bio odvjetnik, a majka je radila u oče-
vom odvjetničkom uredu. Djed po ocu također je bio odvjetnik, dok je majčina obitelj Gromilović bila gradska obrtnička obitelj. Djed je bio knjigovezac, pradjed kabaničar, a šukundjed čizmar. Grobovi svih njegovih najmilijih su u Somboru, a tu će, kako kaže, jednog dana biti i njegov. Osnovnu školu i gimnaziju je završio u Somboru, a 1966. godine otišao je na studij kemije u Beograd. Posao i znanstveni rad odveli su ga daleko od rodnog Sombora, ali se u svoj Sombor uvijek vraća po nekoliko mjeseci na godinu. Tako je bilo i ove godine, i u Somboru je akademik Gutman, koji je od 2012. umirovljenik, proveo dio ljeta i jeseni. U Somboru ga je zatekla i vijest da je ovogodišnji dobitnik *Oktobarske nagrade* Grada Sombora. Nekoliko tjedana ranije do somborske i one šire javnosti stigla je vijest da je akademik Gutman među najcitiranijim znanstvenicima u svijetu.

Oktobarska nagrada je i razlog što je profesor Gutman pristao na ovaj razgovor, jer inače nerado daje izjave i govori za medije.

Ovaj uvod u intervju ne bi bio potpun bez podataka o znanstvenoj karijeri akademika Gutmana. Član je SANU-a od 1988. godine (redovni član od 1997.), zatim Međunarodne akademije matematičke kemije od 2005., Akademije nelinearnih znanosti (Moskva) od 2006. godine, a Europske akademije (London) od 2012. godine. Tijekom svoje karijere objavio je više od 1.370 znanstvenih i oko 300 stručnih radova. Na njihovoj izradi surađivao je sa 770 kolega iz zemlje i inozemstva. Osim desetak radova monografskog i revijskog karaktera, napisao je i šest knjiga objavljenih kod renomiranih izdavača u inozemstvu. Radovi su mu citirani preko 30.000 puta u znanstvenim radovima drugih autora i preko 5.100 puta u više od 460 knjiga i udžbenika. Rukovodio je izradom velikog broja diplomskih radova, sedam specijalističkih, 10 magistarskih i 10 doktorata. A početak ove znanstvene karijere bio je studij kemije koji je završio u Beogradu 1970. godine, tri godine kasnije magistrirao je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu. U Zagrebu je iste godine postao i doktor kemije, a 1981. na Elektrotehničkom fakultetu u Beogradu i doktor matematičkih znanosti. Za redovitog profesora Prirodno-matematičkog fakulteta u Kragujevcu biran je od 1984. godine. Od 2012. je profesor *emeritus*. U mirovini je, ali i dalje radi na matičnom fakultetu i to kao profesor na doktorskim studijama. Gostujući profesor bio je na sveučilištima u Njemačkoj, Tajvanu, SAD-u, Kanadi, Austriji, Venecueli, Malti, Kini, Meksiku, Čileu, Saudijskoj Arabiji.

HR **Ovaj razgovor vodimo samo dan nakon što Vam je uručena Oktobarska nagrada Grada Sombora. Kada netko ima takvu znanstvenu karijeru kakva je Vaša, Oktobarska nagrada**

Vam sigurno nije najveće priznanje koje ste dobili. Od drugih priznanja izdvaja se po tome što Vam je dodijeljena u Vašem Somboru. Kako ste Vi doživjeli to priznanje?

To jest velika čast i ja sam zbog ove nagrade neizmjereno sretan. Za svoj rodni grad sam vezan i svake godine dolazim u Sombor i uvijek kažem – moje je srce u Somboru. Međutim, zbog prirode posla ne živim u Somboru. U svim mojim knjigama i znanstvenim radovima navedeno je Ivan Gutman Kragujevac, tako da moje ime nije vezano za Sombor već za Kragujevac, grad u kojem sam proveo 40 godina. Tako da bih ja rekao kako je ova nagrada službeno priznanje da me Sombor prima kao Somborca. Poslije ovoga ja mogu kazati – ja sam Somborac. Znači, mogli su reći, pa i drugi su rođeni u Somboru, pa su iz njega otišli, ali za razliku od drugih ja se uvijek u Sombor i vraćam i kažem sigurno ću se u Sombor vratiti za stalno – na Veliko katoličko groblje i onda mi nitko neće moći osporavati da sam Somborac. Zato meni ova nagrada znači mnogo više od drugih nagrada i priznanja koje sam dobio.

HR **Novčani dio Oktobarske nagrade darovali ste Gimnaziji Veljko Petrović u Somboru. Bili ste čak te gimnazije, a novim generacijama gimnazijalaca po pozivu držite i predavanja. Što Vas je motiviralo da se novčanog dijela nagrade odreknete u korist Vaše nekadašnje škole?**

Niti mogu niti hoću primiti taj novac od Grada Sombora. Ne bih mirno spavao, jer ja sam dužan ovom gradu, a ne grad meni. Poklopilo se da je gimnazija nekoliko dana prije dodjele *Oktobarske nagrade* imala akciju prikupljanja novca za svoju fondaciju. Pozvali su i mene, ali ja nisam mogao ništa priložiti u taj fond. Onda se desila *Oktobarska nagrada*, tako da je njen novčani dio dobila fondacija Gimnazije, a iz te fondacije financirat će se najbolji đaci. No, to više nije vezano za mene, jer ih ne stipendiram ja već Gimnazija. Spomenuo bih ovdje mog nastavnika kemije koji je bio i profesor fizike **Kostu Pejića**, koji je u mene još u sedmom i osmom razredu usadio ljubav prema kemiji i od tada pa do danas ja kemiju volim.

HR **Rekli ste da ste Sombor napustili prije 50 godina. Kako se dogodio taj Vaš odlazak iz rodnog grada?**

Jednostavno. Otišao sam na studij u Beograd. Nakon toga bio sam asistent, prvo u Beogradu, pa onda u Zagrebu. Poslije sam dobio posao na sveučilištu u Kragujevcu i to je razlog što sam otišao iz Sombora.

HR **Niste jedini koje su posao i karijera odveli iz Sombora, ali za razliku od drugih za Vas se ne može reći da ste u potpunosti otišli. Tu ste po nekoliko mjeseci svake godine i dalje imate Vaš stan u Somboru u koji se iznova vraćate.**

Vidjeli ste iz podataka o mojoj znanstvenoj karijeri da sam određeno vrijeme proveo u mnogim zemljama, ali to nigdje nije bilo duže od godinu dana. Ne računajući Mađarsku, Segedin gdje sam bio godinu i pol dana. Ali taj boravak u Segedinu, zbog

blizine, bio je prilika da u Sombor dolazim i češće. U Somboru su živjeli i moji roditelji. I to je bio jedan od razloga mojih dolazaka. Prvo mi je umro otac, pa prije skoro 20 godina i majka. Ali nastavio sam dolaziti i nakon njihove smrti. Nešto me je privlačilo, vuklo da dođem. Kao znanstvenik, imao sam prilike preseliti se u inozemstvo i meni bi vjerojatno tamo bilo dobro, ali mojih dvoje djece bi išli u stranu školu, na jeziku koji im nije materinski. Mislim da bi im to zatvorilo mnoga vrata, a ja kao roditelj nisam htio upropastiti svoju djecu. A Sombor? Pa mora se priznati da se proljepšao, a s druge strane svi znamo da Sombor gospodarski nije napredovao, znamo da se mladi ljudi iseljavaju iz ovog grada. Za mene kao umirovljenika ovo je idealno mjesto. A što se tiče nekih mojih kutaka, ja sam ljubitelj okolice grada. Dok sam u Somboru i čim imam priliku, ja obilazim negdje atar, da gledam ravnicu. U tome izuzetno uživam. Sve putove oko Sombora sam obišao, a kako to radim 60 godina mislim da ne postoji staza, puteljak kojim nisam prošao. Trokut oko Monoštora, Kupusine i Sombora i okolica salaša Gradine za mene su najljepša mjesta na svijetu.

HR Taj Vaš bijeg u atar, ta zagledanost u ravnicu, ima li to veze s Vašim korijenima? Po majci ste iz obitelji Gromilović, koja je obitelj ovdašnjih Hrvata. Ima Gromilovića koji generacijama žive u gradu, ali i onih koji su i danas ostali vezani uz salaše.

U Somboru postoji udruga *Urbani Šokci*, i to su Šokci koji ne žive na selu već u gradu. Taj gradski život utjecao je na njihov mentalitet, promijenio je njihov način života. Ne postoji udruga urbanih Bunjevaca, a ja spadam, po majci, upravo u takve Bunjevce. Moj djed, pradjed i šukundjed bili su obrtnici ovdje u Somboru i ja bih za sebe rekao da sam urbani Bunjevac. Također, moj djed je imao četvericu braće, svi su oni imali velike obitelji i svi su ostali u gradu. Djed je bio knjigovezac i knjigovezačku radionicu imao je na glavnoj ulici u Somboru i ja pamtim tu radionicu. Pamtim djeda koji je moje slikovnice, kada bi se od listanja raspale, povezivao. Pradjed je bio kabaničar. Čudno zanimanje, a i ime mu je bilo čudno, zvao se **Gracijan**. U obitelji se oduvijek govorilo da je pradjed bio čizmar, ali osim tih priča nemamo nekih konkretnih dokaza za to. Što se tiče očeve obitelji, djed mi je podrijetlom iz Lemeša. Bio je iz siromašne obitelji, ali je izgleda bio nadaren đak, pa su njegovo školovanje financirali svećenici. Bio je odvjetnik, a tim poslom bavio se i moj otac.

HR Počeli smo priču s Oktobarskom nagradom, a prije toga Vaše ime bilo je također spomenuto u medijima i kako je rečeno Vi ste među osam znanstvenika iz Srbije koji su među 100.000 najcitiranijih znanstvenika u cijelom svijetu. Kako ste doživjeli tu vrstu priznanja?

Taj podatak je meni poznat deset godina, ali to u široj javnosti nije bilo poznato dok taj podatak nedavno nisu izvukli novinari i tako je to postala vijest dostupna i široj javnosti. Istina, citiranost nije glavno mjerilo kvalitete nekog znanstvenika. Ja spadam u mali postotak najcitiranijih znanstvenika u svijetu, ali nitko nije rekao da sam ja u stvari najcitiraniji znanstvenik u Srbiji. Od svih onih koji danas žive u Srbiji moja malenkost je na prvom mjestu. To izgleda ne odgovara, jer kako da jedan Hrvat bude najcitiraniji znanstvenik u Srbiji. Plaćam cijenu svoje nacionalne pripadnosti, ali nije mi žao. Dakle, umjesto da kažu najcitiraniji znanstvenik u Srbiji, oni kažu šest tisuća i neki po citiranosti u svijetu. Još jednom ću reći: ta lista nije glavno mjerilo vrijednosti, tako da tome ne treba pridavati veliki značaj.

HR Od 2012. godine ste u mirovini, ali radite i dalje. Profesor ste emeritus i angažirani na fakultetu u Kragujevcu. Kako su izgledali počeci Vašeg znanstvenog rada?

Moja karijera išla je nekim uobičajenim tijekom. Studirao sam u Beogradu, poslijediplomski studij nastavio u Zagrebu i počeo sam raditi u Institutu *Ruđer Bošković*. Nažalost, iz Zagreba sam morao otići, jer su plaće bile toliko male da se od njih praktički nije moglo živjeti. Bile su to 70-te godine, imao sam tada obitelj i financijski moment presudio je da potražim drugi posao. Sveučilište u Kragujevcu raspisalo je natječaj, javio sam se i dobio posao. Računao sam da ću tamo ostati kratko vrijeme dok ne nađem neko bolje mjesto. Novi Sad ili Osijek bile su moje želje. Međutim, desila se prvo gospodarska kriza, pa poslije raspad države i tako sam ostao u Kragujevcu. Lijepo sam primljen, tamo sam napravio svoju znanstvenu karijeru. Profesor sam *emeritus* što znači da me kao profesora prihvaćaju do kraja života. Angažiran sam i dalje u nastavi, ali ne na osnovnim već na doktorskim studijama.

HR Što je fokus Vašeg znanstvenog rada?

Kemičar sam po struci, ali imam i određene nadarenosti za matematiku, tako da ja radim matematičke modele u kemiji. Moglo bi se reći da se bavim nečim što se zove matematička kemija, odnosno primjena matematike u kemiji. Mislim da je to za prosječnog čitatelja dovoljno.

HR Izjašnjavate se kao Hrvat. Kada ste u Somboru, posjećujete programe HKUD-a Vladimir Nazor. Kako gledate na to što i dalje ima ljudi koji čuvaju dio tradicije, običaja, svog nacionalnog identiteta?

Po etničkom podrijetlu ja sam Bunjevac, ali Bunjevcima se dogodila jedna strašna nesreća da su se podijelili na Bunjevce Hrvate, gdje ja spadam i na one druge koje ja zovem režimskim Bunjevcima. Umjesto da se jedna mala grupa ljudi koji žive na ovim prostorima drži zajedno, oni su se podijelili u dvije antagonističke grupe. To mene jako boli, ali za mene tu nema kompromisa. Bunjevci su Hrvati. Mogu se izjašnjavati kao Amerikanci ili bilo što, ali oni su Hrvati. Vidite, kod Šokaca tih podjela nema. Srećom, ta glupost nije se kod njih zapažala, ali kod Bunjevaca jeste. I to nije nešto novo. Postojalo je i prije Drugog svjetskog rata. U radu *Nazora* sudjelujem kad god mogu, ali ja sam u Somboru obično tijekom ljeta, a tada je u Hrvatskom domu malo aktivnosti, ali kad god sam u Somboru ne propuštam dešavanja u Hrvatskom domu. Nekadašnji predsjednik *Nazora* **Šima Raič** nazvao me je prijateljem *Nazora* i ja to stvarno jesam.

HR Suradnik ste Leksikona podunavskih Hrvata, Bunjevaca i Šokaca. Kako je došlo do te suradnje?

Poznajem sve te ljude u Hrvatskom akademskom društvu, tako da je bilo prirodno da se uključim koliko mogu. Po mom sudu, i to sam više puta rekao, taj leksikon je od neprocjenjivog značaja, jer narod koji ovdje živi polako gubi svoje karakteristike, polako se uklapa u ovaj prostor. Prije svega gubi svoj govor, običaji se zaboravljaju i ako se to ne bude ubrzo sačuvalo bit će nepovratno izgubljeno. Dao sam neke male, potpuno zanemarive priloge u *Leksikonu*, ali sam uradio ono što sam mogao. Nastavit ću suradnju i ubuduće, ali svjestan sam da *Leksikon* neće biti završen do kraja mog života. Neće posljednji svezak *Leksikona* dočekati mnogi, ali na tom leksikonu angažiran je mali broj ljudi, rade volonterski. To smo mi. Slabi smo, mali, ali nismo se još potpuno predali.

HR Kada ovaj naš razgovor bude pred čitateljima Hrvatske riječi bit ćete u Kragujevcu. Kada se ponovno vraćate u Sombor?

Čim se školska godina privede kraju, što znači već krajem petog mjeseca eto mene ponovno u Somboru.

Albe Kujundžić, jedan od osnivača DSHV-a

SVOJE drž' i cijeni!

»Nije bilo suhe politike. Nismo željeli navlačiti nevolje sebi na vrat«, kaže Kujundžić *
Podržava suradnju DSHV-a s aktualnim vodećim političarima sve dok ona ne škodi zajednici: »Treba se uključiti, živimo u Srbiji i ne želimo kontrirati vlasti.«

Osamdesetgodišnji **Albe Kujundžić** cijeli svoj život proveo je u rodnoj Subotici, gdje je uz brojnu obitelj bio aktivan i u društvenom životu grada. Sudjelovao je u osnivanju Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV), jedan je od organizatora prve gradske *Dužijance*, svojedobno je bio aktivan i u Mjesnoj zajednici Gat (Subotica), te u župi Isusova Uskrsnuća gdje i dalje radi na održavanju crkve.

Osnova je bila druženje

Prije 29 godina, 15. srpnja održana je u Subotici osnivačka skupština DSHV-a na kojoj je među 250 osnivača iz cijele Vojvodine bio i naš sugovornik. Kaže da ga je na aktivizam za osnivanje političke stranke Hrvata vodila želja da se sačuva i održe običaji ovoga naroda.

»Potakla me je želja da i mi Hrvati Bunjevci imamo neki skup gdje pripadamo. Razlog zbog kojega smo se na početku okupljali je održavanje naših narodnih običaja. Mi Bunjevci nismo političari, ne ističemo našu nacionalnost – znamo što smo i tko smo i nama je to dovoljno. Nismo isticali hrvatstvo, jer je Subotica sredina gdje živi više nacija i najvažniji su nam bili međusobni odnosi. Sa svima smo imali dobre odnose, naše smo držali, a druge nikada nismo napadali i cijenili smo i poštivali njihove običaje«, kaže Kujundžić, a na pitanje kakvo mu je sada iskustvo suživota s drugim nacijama, navodi da je dobro te dodaje: »bar sa starima koji su ovdje rođeni i odgajani, a za ove mlađe ne znam...«

Da je DSHV u početku profiliran više kao narodni pokret, koji je tek kasnije prerastao u manjinsku stranku svjedoči Kujundžić:

»Nama je osnovno bilo druženje. Organizirali smo svakakve priredbe, zabave, a u narodu najpoznatije je bilo okupljanje za *Debo četvrtak* što i ovo novo vodstvo stranke organizira. Nije bilo suhe politike. Nismo željeli da navlačimo nevolje sebi na vrat.«

Na upit o kakvim nevoljama je riječ, Kujundžić odgovara:

»Bilo je malo prijetnji od ljudi koji su bili članovi Partije. No, nikada nisam bio u opasnosti da izgubim posao, jer sam u rukama imao dva zanata i bio sam im potreban u tvrtci.«

Iako je i dalje član stranke i rado posjećuje okupljanja u organizaciji DSHV-a, kaže da politiku ne prati: »Nisam bio neki govornik ni kad sam bio mlađi, niti sam sada. Nisam aktivan u politici, al volio sam i volim i dalje raditi. Po struci sam strojar i mi ne pričamo puno.«

Ipak, Kujundžić kaže kako podržava suradnju DSHV-a s aktualnim vodećim političarima sve dok ona ne škodi zajednici.



»Treba se uključiti, živimo u Srbiji i ne možemo kontrirati vlasti. Ti svoje drž' i cijeni. To je bila naša parola od samoga osnutka stranke«, navodi on.

Prva gradska Dužijanca

Događaj kojega se Kujundžić također rado sjeća i u koji je bio involviran je manifestacija *Žetvene svečanosti Dužijanaca* 1968.

»Prije 51 godinu održana je prva gradska *Dužijanca*, a ja sam imao čast biti jedan od organizatora. Sjećam se da je među pokretačima ove manifestacije bio i **Bela Tonković, Lazo Vojnić Hajduk, Grgo Kujundžić, Nikola Skenderović, Bogoljub Kujundžić**... te da smo svi bili odjeveni u bunjevačke nošnje. Povorka je išla od hipodroma do centra grada. Bilo je puno sudionika povorke, nas oko 1.200. Bilo je i oko 50 seljačkih kola, 20 jahača, a prvi put su prikazani i radni strojevi za poljoprivredu. Kažu da je sve to pratilo između 80 i 100 tisuća ljudi«, ističe Kujundžić.

Aktivizam u hrvatskoj zajednici naš sugovornik je prenio i na svoje potomke. Sa suprugom **Katom** ima šestoro djece, 21 unučić i jedno praunuć od kojih su većina uključeni u obrazovanje na hrvatskome jeziku, plešu folklor, sviraju tamburu, a kaže da mu je jedan sin i u organizacijskom odboru *Festivala bunjevački pisama*.

Kaže kako je vjeru primio od svojih roditelja, te da je sa suprugom nastojao u istoj odgajati i svoju djecu.

J. D. B.



Priča o jednoj ulici u Kertvarošu

Mnoge palače u ulicama u centru Subotice građene su u prošlosti kao najamne, sa stanovima za izdavanje, te se i danas spominju s tim nazivima. Manje se, međutim, zna o kućama koje su s istom namjenom podizane na periferiji grada, u vrijeme kada se još nije sa sigurnošću slutilo u kojim će se sve pravcima grad razvijati. Prema istraživanju **Viktorije Aladžić** (*Ulica secesijskih kuća, Subotičke novine*, 14. siječnja 2000. godine), više kuća za izdavanje napravio je **András Bleszák** još početkom dvadesetog stoljeća na svojoj parceli (vinogradu) u području grada koje je u prošlosti nosilo naziv Palički i Segedinski vinogradi, a danas je jedan od najljepših kvartova, pod nazivom Kertvaroš. Osim mnogih značajnih građevina u stilu secesije – istakla je autorica – postoji i jedna »secesijska ulica«, a to je ova spomenuta, nastala Bleszákovom inicijativom, danas Ulica Dezsóa Kosztolányija (pored MUP-a).

Kuće za izdavanje na području današnjeg Kertvaroša građene su i na drugim lokacijama, skromnih dimenzija i namijenjenih radnicima zaposlenim u obližnjim privrednim objektima, no samo je ovaj niz kuća, podignut na Bleszákovom placu u dva navrata, stvorio »secesijsku ulicu«. Ulica je dugo nosila ime po vlasniku toga placu i poduzimljivom građevincu; zvala se Bleszákova ulica, kako je upisana i na karti grada iz 1928. godine. Čak je jedna ploča sa starim nazivom ulice postojala na fasadi kuće i 2000. godine.

U blizini Bleszákove ulice nekada je postojao Dom za djecu *Kolijevka*, srušen 80-ih godina prošlog stoljeća, čime je ovaj dio grada uveliko izmijenio lik.



»Rođendan« partije i vlasti

Nedavno, u nedjelju, 27. listopada, u najvećem vojvođanskom gradu, Novom Sadu, bila je dvostruka rođendanska fešta vladajuće partije Srpske napredne stranke u Sportskom centru SPENS (koji je izgrađen novcima tadašnjeg Mirovinskog fonda Vojvodine). Slavilo se jedanaest godina od osnivanja partije i sedam godina na vlasti. Samo radi podsjećanja: SNS je »rođena« tako što se dio nekadašnje značajne i na momente vladajuće partije Srpske radikalne stranke, podijelio na dva dijela (što nije ništa novo u partijskim događanjima i drugih stranaka uopće). Sad već osuđeni vođa SRS-a u to vrijeme je boravio u »haškim kazamatima« i nije mogao mnogo utjecati na događaje, pogotovo ne na svog vjenčanog kuma koji je cijelu akciju izveo, ali zato je on do današnjeg dana ostao njegov »najveći izdajnik« (u skorašnjoj skupštinskoj raspravi 29. listopada, »vojvoda« mu je posvetio skoro sat vremena u svezi prijedloga Zakona o podrijetlu imovine, naravno govoreći o njegovoj i imovini supruge). Gledajući rođendansku proslavu i slušajući hvalospjevne govore sjetio sam se *Čovjekove drame* (*Az ember tragédiája*) koju je napisao **Imre Madách** davne 1862. godine. Drama počinje tako da zbor kerubina i anđela pjeva hvalospjev Tvorcu, koji je stvorio Zemlju i Univerzum, kako je to sve tako savršeno da će tisućama godina raditi besprijekorno. Samo jedna osoba, Lucifer šuti. Stvoritelj glas (u drami on je samo glas) pita: »Zašto samo ti šutiš? Lucifere?«, a vječiti oporbenjak (mora i takav postojati) mu odgovori: »Dosta te hvali ova beznačajna gomila, koju si ti stvorio zato da te hvali«. Lucifer mu obeća da će njegovu »tvorevinu srušiti« (naravno, ovo je samo moj nemušti prijevod, jer drama je u stihovima). Na ovoj proslavi bio je i kor Srpskog narodnog pozorišta. Bilo je i hvalospjevnih govora, što je sasvim normalno na priredbi ovakve vrste, jer tko je lud da na ovakvom značajnom skupu, pred prepunom dvoranom SPENS-a (unutra 6.000 ljudi, a toliko i vani – ocjena novinara) izrekne ijednu kritičku riječ.

»Srpski san«

Govor predsjednika stranke ujedno i predsjednika Republike sadržao je nekoliko interesantnih dijelova. Na primjer, o »srpskom snu«. Reкао je: »Najvažnije je sada da SNS radi na tome kako da se obrati mladima da im ponudimo 'srpski san' kako bi ostali u našoj zemlji«. To je jedan novi pojam u političkom govoru, a u suštini što znači? »Trebamo im omogućiti da imaju stan i automobil, a ne da rasipamo našu djecu po cijelom svijetu«, a u kasnijem dijelu, kada je govorio o investicijskom planu vrijednom 10 milijardi eura: »Od ove sume 500 milijuna eura odvojit ćemo za izgradnju stanova za mlade bračne parove, kako bi se osigurali uvjeti za rađanje više djece i zaustavio odlazak mladih

u svijet«. Svojevremeno je sadašnji premijer Mađarske objavio izborni program »Dvoje djece i četiri kotača«, što je u to vrijeme izazvalo mnogo kritike tadašnje oporbe. Znači, osigurat će se kotači, stanovi, a djeca su u perspektivnom planu. I? Predsjednik je govorio da je prije njih, naprednjaka, zemlja bila u ruševinama i pred bankrotom i da je zahvaljujući politici SNS-a (čiji je lider On sam, naravno to nije rekao, samo se podrazumijeva) Srbija dignuta na noge, ponovo ima snažnu armiju i ponovno se razvija privreda, grade se ceste, mostovi itd. Mislim da se malo uživio



Zgrada SPENS-a, koju bi neki rušili

u ulogu »tvorca svega postojećeg«, a oporba se stavila u ulogu »kritike svega postojećeg«. **Sokrat** je nekad davno rekao: »Država (atenski grad-država op. a.) je kao plemeniti konj, kojeg ipak s vremena na vrijeme treba mamuzati«, tj. kritizirati.

Akademija mladih kadrova

Iz govora Predsjednika SNS-a saznali smo: »SNS je organizirala Akademiju mladih lidera u kojoj se educiralo 300 mladih kadrova te stranke«. Normalno je da svaka stranka ima svoju podorganizaciju mladih. Tako je svojevremeno SKJ imao SKOJ; odabrani su išli na doškolovanje u Kumrovec (gdje se rodio poznati lider partije i vođa cijele zemlje). Pitam se gde je organizirana ova sadašnja Akademija? Vjerojatno u Beogradu. Predsjednik je najavio da će iduće godine u ožujku ili travnju biti izbora na svim nivoima. Želja mu je da njegova partija pobijedi još uvjerljivije i tako pokaže »da Srbija ima snage i vjere u vlastitu budućnost« (po meni treba mu »partijsko čista« dvotrećinska većina da bi mogao provesti izmjene Ustava koji koči bilo koje značajnije promjene). Naravno, najavio je i pomlađivanje stranke (vjerojatno s novopečenim akademcima, koji će, ako se ožene ili udaju, dobiti i stanove, mislim ja). Moja želja je da i u našem gradu dođe do promjene rukovodećih kadrova, prije svega onih trenutnih na čelu gradske uprave. Dok to iščekamo, »vjerujemo i s nadom se nadamo«, da parafraziramo Madácsa. Ali i u daljnjoj budućnosti trebat će nam dosta vjere.

Slika bez riječi

Drugo lice **SUBOTICE**

Budete li ovih dana odlazili na groblje, sigurno ćete primijetiti spomenike na kojima je, što se kaže, »zub vremena« nagrizao podatke o tome tko u grobnici vječno počiva. Pojava je to posve prirodna, izazvana atmosferskim prilikama i ona često više govori o živima nego li o mrtvima: ukoliko mrtvi imaju žive nasljednike, to znači da ovi drugi baš ni ne haju za »sudbinu« ovih drugih.

»Nešto isto« događa se već stanovito vrijeme i **Balintu Vujkovu**, odnosno njegovoj bisti u parku kod Muzičke škole, s tom razlikom što je u ovom slučaju njegov »potomak« Grad, koji ju je pred nešto više od osam godina (21. listopada 2011.) i podigao. Riječ je, naime, o tome – a u to se možete i sami uvjeriti pogledate li fotografiju ili pak i sami odete do biste – da su se slova s osnovnim podacima (»Balint Vujkov, 1912. – 1987., književnik – író«) izlizala do neprepoznatljivosti, pa najznačajniji (na žalost, široj javnosti ne i poznati) sakupljač usmene narodne zaostavštine na ovim prostorima više djeluje kao neznani junak nego li kao osoba koja svoje mjesto u parku u središtu grada dijeli s veličinama poput **Daniela Kiša**, **Géze Csátha** i **Artúra Munka**. Jednostavno: kao slika bez riječi.

Kako, onda, riješiti ovaj problem i sprati ljagu koja se već počela taložiti u odnosu lokalne samouprave prema osobi kojoj je podigla bistu? Prema riječima umirovljenog arhitekta mr. **Ante Rudinskog**, koji je među prvima uočio ovaj feler, postoje dva načina. Prvi, i jednostavniji, je da se postojeća slova očiste i ponovno prefarbaju. Na taj način će, kaže on, ovaj problem privremeno biti riješen sve dok spomenuti »zub vremena« ponovno ne odradi svoje. Drugi – koji zahtijeva malo više truda, ali zato daje bolji rezultat – je da bi trebalo uklesati nova, dublja i deblja slova, čime bi se dobilo na njihovoj trajn(ij)oj vidljivosti. Ako se tom poslu i pristupi, Rudinski, osim promjene logotipa slova, predlaže i da se postament obrusi kako bi se dobila čista, ravna površina.

Ne želeći lokalnu samoupravu u ovom slučaju prozivati za namjerno nipodaštavanje značaja Balinta Vujkova (osim za nemar, koji je evidentan), slobodni smo kabinetu gradonačelnika **Bog-**

dana Labana predložiti da Međuopćinskom zavodu za zaštitu spomenika (u čijoj bi, valjda, nadležnosti trebala biti i briga o održavanju spomenika na javnim površinama) naloži otklanjanje opisanog nedostatka na bisti po modelima koje je iznio mr. Ante Rudinski ili pak po nekom trećem za koji sami procijene da je najbolji i najefikasniji. Ovo tim prije, jer se bista Balinta Vujkova nalazi na tridesetak metara od južnog ulaza u Gradsku kuću, te se u potencijalni tender niske vrijednosti ne bi morali uračunavati i putni troškovi. Samo u slučaju pravodobnog rješavanja ovog problema nemar lokalne samouprave prema bisti Balinta



Vujkova (a samim tim i prema njemu kao osobi) izbit će svakom zlonamjerniku verbalne adute, koji u javnosti i za skupštinskom govornicom znaju prijeći granice dobrog ukusa i začu u potencijalno vrlo opasno polje (među)nacionalnih odnosa. Konačno, u tom će slučaju i **Milica Marković** s RTS-a, ako opet sa **Šarenicom** dođe u Suboticu, moći – uz imena Kiša, Csátha i Munka – dodati i ime Balinta Vujkova. A ako se malo prije toga raspita, i prevaliti preko usana i tko je on bio.

Z. R.

Privremena zabrana prometa na lokalnim prometnicama na Paliću

Tajništvo za komunalne poslove, energetiku i promet Gradske uprave Grada Subotice izdalo je rješenje za razdoblje od 31. 10. 2019. godine do 30. 01. 2020. godine o privremenoj zabrani prometa u sljedećim ulicama na Paliću:

1. Ulica 7. srpnja (na potezu od Ulice Europska (Milana Martinovića) u duljini od 65 metara);
2. Sándora Petőfija (na potezu od raskrižja ulica Sándora Petőfija i Orbánfalva do raskrižja ulica Sándora Petőfija i Pulske);
3. Marka Oreškovića, dionica 1 (na raskrižju ulica Marka Oreškovića i Pulske do raskrižja ulica Marka Oreškovića i Orbánfalva);
4. Alekse Šantića (na raskrižju ulica Alekse Šantića i Sándora Petőfija u duljini od 50 metara);

5. Lopudska (od raskrižja ulica Lopudska i Marka Oreškovića do raskrižja ulica Lopudska i Lovačka);

6. Auréla Stadlera (na raskrižju ulica Auréla Stadlera i Marka Oreškovića do raskrižja ulica Auréla Stadlera i Sándora Petőfija);

7. Sándora Petőfija (na raskrižju ulica Sándora Petőfija i Pála Pappa do raskrižja ulica Sándora Petőfija i Orbánfalva).

Promet na navedenim lokalnim prometnicama privremeno se zatvara zbog realizacije projekta za izgradnju kanalizacijske mreže upotrijebljenih voda u stambenom dijelu naselja Palić.

Izvođač radova će biti u obvezi omogućiti nesmetani prolaz stanovnicima ovih ulica za sve vrijeme trajanja radova.

U susret blagdanu Svih svetih

Groblja – dio kulturne baštine

Vrijeme je blagdana Svih svetih kada će mnogi Subotičani, ali i mnogi koji danas žive diljem Europe i ostatka svijeta pohoditi vječne kuće svojih najbližih. Razvojem turizma, koji posljednjih godina intenzivno jača na sjeveru Bačke, i posjet grobljima predstavlja, također, jednu od potencijalnih gradskih atrakcija. Na temu nekoliko aktualnih događanja porazgovarali smo s ravnateljicom JKP-a *Pogrebno* iz Subotice **Vesnom Prčić**.

JKP *Pogrebno* već dvije godine aktivno surađuje s udruženjem *Komunal* iz Zagreba koje organizira tematske konferencije na temu groblja, prije svega očuvanja kulturne baštine i predstavljanja groblja kao turističke atrakcije. U Hrvatskoj se na ovom polju već intenzivno radi tako da se na konferencijama mogu upoznati iskustva groblja Mirogoj u Zagrebu, poznatog varaždinskog groblja, te onih iz Istre koja je na ovom polju najviše uznapredovala. Suradnja s udrugom *Komunal* od iznimnog je značaja, jer ista izravno surađuje s EU parlamentarcima, te se iz prve ruke mogu dobiti i sugestije o koracima koje treba poduzeti.

Tragovima naših predaka

Nažalost, čak niti na razini EU ne postoje fondovi specijalizirani za očuvanje groblja. JKP *Pogrebno* je u suradnji s partnerima iz Hrvatske – poduzećem *Ukop* iz Osijeka i *Kneževi parkovi* iz Kneževih Vinograda, te pogrebnim poduzećem iz Sombora, apliciralo s projektom »Tragovima naših predaka«, koji je u fokusu imao groblje u Gornjem Tavankutu. Za Hrvate na prostoru Bačke ovo groblje je od posebnog značaja, jer se na njemu nalazi najstariji spomen hrvatskoga naroda. Većina spomenika datira s početka 19. stoljeća, a natpisi na njima su posebno zanimljivi. Cilj ovog projekta bio je istaknuti najzanimljivije spomenike na grobljima, kako s hrvatske tako i sa srpske strane, te napraviti rutu uz već postojeće biciklističke i rute secesije. Ovim projektom moglo se za uređenje groblja u Gornjem Tavankutu osigurati preko 130.000 eura. Nažalost, projekt je odbijen jer nije prepoznat, odnosno nije bio izlobiran na pravi način jer smo išli kroz fond za zaštitu životnog okoliša, pojašnjala nam je ravnateljica Prčić, dodajući kako je u planu potencijalna realizacija jednog mnogo većeg i važnijeg projekta.

Novi projekt

Prije mjesec dana zatvoren je treći poziv za Interreg IPA projekte suradnje Srbije i Mađarske, gdje su ponovno aplicirali u partnerstvu s pogrebnim poduzećem iz Sombora, a partneri iz Mađarske



su pogrebna poduzeća iz Kecskeméta i Kiskunhalasa. Ovaj projekt je pravilno izlobiran, ima veliku podršku mađarske zajednice i JKP *Pogrebno* ide u taj projekt sa zahtjevom za obnovom kompleksa spomen groblja *Ptica slomljenih krila*, koje je od iznimnog značaja za sve ovdajšnje narode, jer njeguje sjećanje je na stradale iz 1944. i 1945. godine. Projekt je vrijedan 600.000 eura od čega bi se malo više od 100.000 uložilo u spomen kompleks na Senčanskom groblju. U sklopu projekta napravila bi se priprema cijelog groblja u turističku namjenu (izrada QR kodova, turističkih info ploča koje nedostaju), te obnovili grobovi trojice istaknutih Subotičana: **Józsefa Paganinija, Károlya Bittermana i Ambrozije Boze Šarčevića**.

Zakupnine grobnih mjesta

U JKP *Pogrebno* već je nekoliko godina unatrag praksa da se klijenti pismenim putem na osobnu adresu podsjećaju na potrebu plaćanja najma grobnog mjesta. Trenutačno desetogodišnji najam za grobnice iznosi 8.900 dinara, a za rake 7.190. Nažalost, cijena koju je potrebno platiti nije svima prihvatljiva. Važno je naglasiti kako se ovdje ne radi o novcu koji se unaprijed uplaćuje pogrebnom poduzeću već se zapravo plaća za pokojnike koji su sahranjeni u tom groblju, a naknada je namjenskog karaktera za održavanje i uređenje groblja.

»Imajući razumijevanja za građane, trudimo se pronaći najbolje rješenje, odnosno mogućnost plaćanja ovog iznosa u godišnjim ratama«, kaže Vesna Prčić.

Dan Svih svetih

Činjenica je da JKP *Pogrebno* cijele godine radi za ovaj dan kada svi nama dolaze u goste.

»Kapije groblja će biti otvorene nakon šest sati ujutro, a zatvarat će se tek oko devet sati navečer jer smo primijetili kako veliki broj Subotičana voli prošetati grobljem i kada padne mrak. U svakom groblju će biti naši grupovođe koji će biti na raspolaganju u slučaju potrebe za informacijama. Problem koji postoji jest parkiranje vozila oko Bajskog groblja, a koji će biti riješen nakon proširenja groblja na prostor ranijeg sportsko-rekreativnog centra i otvaranja ulice. Plan je u budućnosti postavljanje video nadzora i osvjetljenja groblja, te uvođenje ekoloških standarda kod razdvajanja otpada na samom groblju. Mi smo malo poduzeće, s malim brojem zaposlenih, i jedino u suradnji s građanima možemo unaprijediti izgled naših groblja, zaključila je na koncu Vesna Prčić.

Aleksandra Prčić

Parking servis u službi građana ili grada?

Od danas će se u svim zonama parkiranje plaćati sat vremena dulje, odnosno do 21 sat, dok će cijena korištenja parkinga ostati ista. Iznimka je veliki parking kod Otvorenog sveučilišta gdje će vrijeme naplate parkiranja biti produljeno za dva sata, odnosno besplatno će se moći parkirati tek nakon 23 sata, umjesto kao što je to do sada bilo nakon 21 sat. Subotom ostaje naplata parkinga do 14 sati, a nedjeljom i državnim praznicima vozači će i dalje imati besplatan parking

Plaćanje parkinga mnogima je bolna točka, a produljenje naplate svakako je informacija koja nije razveselila subotičke vozače. Razlog za ovu odluku poglavito je usuglašavanje s drugim gradovima u Srbiji glede naplate parkinga, ali i smanjenje broja vozila koja besplatno koriste parking kod Otvorenog sveučilišta, kaže **Neda Tešović** zadužena za odnose s javnošću u JKP-u Parking.



Neda Tešović

»U dosta gradova se parking naplaćuje do 21 sat, u Čačku recimo čak do 22 sata, tako da je ovo produljenje naplate u Subotici samo usklađivanje s vremenom naplate u ostalim dijelovima Srbije. Što se tiče parkinga kod Otvorenog sveučilišta, tu smo imali problema s određenim brojem sugrađana koji parkiraju popodne, sačekaju da istekne radno vrijeme naplate i kada se rampa podigne jednostavno odu i na taj način izbjegnu plaćanje. To nije fer, jer

tamo ima mjesečnih pretplatnika i stanara u okolnim zgradama s povlaštenim parking kartama koji uredno mjesečno plaćaju svoje obveze za parking. Cijena parkiranja se ne mijenja, a novi režim stupa na snagu od 1. studenoga i do tada će na uličnim pločama biti istaknuto novo vrijeme naplate parkinga.«

Oprost samo za slabovide

Kada je riječ o uspješnosti naplate parkinga, naša sugovornica kaže da nema nikakvih problema u vezi s tim, međutim često se događa da vozači uplate parking za pogrešnu zonu ili da na telefonu utipkaju slovo »o« umjesto nule, što sustav za parkiranje ne može registrirati. U takvim slučajevima reklamacije se, kako kaže, uvažavaju i nastoji se izaći u susret građanima koliko god je to moguće.

Situacije iz kojih se vozači ne mogu izvući nekažnjeno jest pokušaj dokazivanja da su se zadržali na parkirališnom mjestu svega nekoliko minuta.

»Od trenutka kada kontrolor prvi puta uoči vozilo i provjeri je li plaćen parking do trenutka ostavljanja kazne mora proći minimum 15 minuta, jer elektronički sustav jednostavno ne dopušta da prođe manje vremena od prvog unosa podataka o vozilu. Kontrolori također naprave foto zapis tako da se reklamacije za neplaćanje parkinga pod izlikom da su građani samo na pet ili deset minuta ušli u trgovinu ne uvažavaju. Ukoliko se radi o produljenju parkiranja, plaćanje se za naredni sat parkinga mora obaviti u roku od pet minuta od isteka proteklog sata parkiranja.«

Pravila su jasna, međutim mnogim se vozačima zna i posrećiti da ih kontrolor ne uoči odmah, pa tako dobiju još koju minutu besplatnog parkinga. Kod onih malo mlađih je, uz malo nervoznog cupkanja na blagajni trgovine i brzih koraka, sasvim realno moguće da će stići do auta prije kazne. Osim vještine brzog hoda ili trčanja do parkiranog auta, izbjegavanju plaćanja parkinga dodatno pridonosi i činjenica da je broj od ukupno 40-ak kontrolora u vrijeme godišnjih odmora ili sezonskih nazeba nedostatan za pokrivanje svih zona.

Inovacije na polju naplate parkinga

Kada su u pitanju novine glede plaćanja, tijekom prošle godine JKP Parking uveo je mogućnost elektronskog plaćanja parkinga (EPN) na zatvorenom parkingu kod Otvorenog sveučilišta. Na taj način željela se spriječiti gužva i skratiti vrijeme čekanja prilikom izlaska i naplate parkinga.

Osim toga, novina su i ulični terminali Smart Street ili tzv. parkomati, koji služe za automatsku naplatu parkinga. Prva dva terminala postavljena su na lokacijama Trg slobode i na Somborskoj cesti kod TC *Buvljak*. Poboljšanje glede naplaćivanja očituje se u mogućnosti plaćanja gotovim novcem, kao i platnim karticama. U planu je skoro postavljanje još dva ulična terminala, i to ispred Gimnazije *Svetozar Marković* i kod spomenika *Ivanu Sariću*.

Naplata parkinga ide definitivno u korak s vremenom, pa je tako Subotica prvi grad u Srbiji koji je ovoga ljeta dobio Easy Park aplikaciju, koja građanima omogućuje brže i lakše plaćanje parkiranja.

»Riječ je o besplatnoj aplikaciji za mobilne telefone, namijenjenoj za android i IOS uređaje, koja vozačima omogućuje automatsko plaćanje parkiranja, pri čemu im se iznos skida s tekućeg računa. Aplikacija je lokalizirana i može se koristiti na srpskom, mađarskom i engleskom jeziku, a ova pogodnost osobito olakšava plaćanje parkinga turistima u našem gradu. Sve parking zone su obuhvaćene, te tako aplikacija zna u kojoj se zoni vozilo nalazi i samo je potrebno utipkati broj registarskih oznaka. U planu je da se vremenom putem ove aplikacije na mapi prati kretanje vozila i sugerira vozaču gdje može očekivati slobodno mjesto za parkiranje«, pojasnila je glasnogovornica *Parkinga*.

Neophodno proširenje parkirališnih zona

Plaćanje parkinga ipak je manja muka od pronalaska slobodnog mjesta za parkiranje, osobito u samom središtu grada. Povećavanje broja vozila zahtijeva i izgradnju odgovarajućeg broja parking mjesta. Iz tog razloga *Parking* mora kontinuirano ulagati značajan dio ostvarenih prihoda u nove investicije, među kojima je u planu i izgradnja novih parkirališnih prostora. Ukoliko su postojeći parkirališni kapaciteti većim dijelom dana u potpunosti iskorišteni, kao i činjenica da se vozila često parkiraju na površinama koje nisu za to namijenjene, dovoljan su razlog da se pristupi uvođenju novina glede parking prostora. Zahtjevi za parkiranjem, osobito u centralnoj zoni grada, sve su veći, te je neophodna dugoročna politika proširenja postojećih kapaciteta. Naime, broj parkirališnih mjesta na kojima trenutačno posluje ovo poduzeće je 2.888. Međutim, budući da je broj vozila u stalnom porastu planira se proširenje zona u pojedinim dijelovima grada. Na taj način broj parkirališnih mjesta bi se u svim zonama povećao za 250 mjesta. Također se razmatra i ideja o izgradnji javne garaže, ali za sada još uvijek ne postoji prostorno rješenje za jedan takav projekt u središtu grada.

Kod *pauka* nema reklamacije

U sklopu poslovanja JKP-a *Parking* je i usluga odnošenja nepropisno parkiranih vozila i čuvanje na autodepou. S obzirom na dotrajalost postojeća dva vozila, prije dvije godine nabavljeno je jedno novo specijalno vozilo – *pauk*, a u narednim godinama u planu je da se radi poboljšanja poslovanja zamijeni i drugo zastarjelo vozilo.

Pauk odnosi vozila po nalogu komunalne i prometne policije, pri čemu se kazna od pet tisuća dinara plaća *Parking*u, a dvije i pol tisuće komunalnoj policiji. Po zakonu bi se uklanjanje vozila trebalo prekinuti ukoliko se vozač pojavi na licu mjesta i prihvati pomaćnuti vozilo, međutim postupi li se uvijek u skladu s tim je u svakom slučaju diskutabilno. Ono što se može potvrditi kao učestala praksa jest da najviše posla za ovu službu ima tijekom vikenda, te da je plaćanje kazne za nepropisno parkiranje neizbježno, kaže Neda Tešović.

»Radimo po nalogu policije i vozilo može ostati na autodepou osam dana. Kazna nije mala, ali još nije bilo slučajeva da netko nije došao po auto. Postoje čuvari i nadzorne kamere, međutim bilo je situacija da su odvažni pojedinci u tajnosti pokupili svoj auto, ali su na koncu ipak morali platiti naknadu.«

Ona je navela da vozila *pauka* obavljaju i usluge prijevoza vozila na području grada, ali i u druge gradove, a na autodepou također je smješten teretni terminal. Naime, u svrhu izmještanja teretnih vozila iz centralnih zona grada, koja su parkirana u okolici zgrada i na zelenim površinama proširen je postojeći teretni terminal, koji na površini od 2,17 hektara raspolaže s oko 100 parkirnih mjesta. Mogućnost parkiranja imaju i putnička vozila, a u planu je izgradnja i nekoliko garaža na ovoj lokaciji.

Vandalizam od 300 tisuća dinara bez sankcija

JKP *Parking* u proteklih osam godina obavlja i usluge rentiranja gradskih bicikala po ugledu na razvijene europske gradove. Rentiranje bicikala putem sustava SU BIKE obavlja se na pet lokacija. Trenutačno se raspolaže s 28 bicikla koji se mogu unajmiti na



parkingu iza Otvorenog sveučilišta, potom kod *Male gostione* na Paliću, u Dudovoj šumi kod Dvorane sportova, kod Buvljaka i kod bazena na Prozivki.

Tešanovićeva kaže da se rentiranje bicikala pokazalo vrlo korisnom investicijom, kako za Subotičane tako i za turiste, ali da je uništavanje opreme ovog sustava skupo koštalo poduzeće.

»Potvrda da je sustav SU BIKE bio dobar potez jest veliki broj korisnika, kako naših sugrađana koji koriste bicikle za prijevoz do posla tako i korisnika iz inozemstva, te je stoga ovo ujedno i svojevrsni doprinos turizmu. Nabavljeno je 30 novih bicikala za sljedeću sezonu, kao i dva nova displaya kod Otvorenog sveučilišta i u Dudovoj šumi, budući da su se stari našli na meti vandala. Naime, identitet ovih osoba je poznat, ali nastala šteta na displayima, čija je vrijednost 300 tisuća dinara, nije nadoknađena, odnosno nije dobiven još nikakav odgovor budući da je riječ o malodobnim počiniteljima.«

Uslijed lijepog vremena sezona vožnje biciklima još je uveliko aktualna, te ukoliko odlučite napraviti dir po gradu ili do Palića na nekoj od bicikala SU BIKE-a, unajmljivanje na sat vremena koštati će vas 20 dinara, a cjelodnevna vožnja 100 dinara. Cijena izrade identifikacijske kartice, koja se može dopunjavati kreditom, iznosi 500 dinara i izdaje se na blagajni *Parkinga*, koja je otvorena svakog radnog dana od 7 do 20 sati.

Marija Matković

X. Međunarodni susret amaterskih dramskih društava u Somboru

Dvije večeri smijeha

Dramska sekcija HKUD-a Vladimir Nazor organizirala je proteklog vikenda jubilarni X. Međunarodni susret amaterskih dramskih društava. U dvije večeri prikazane su četiri predstave. Osim domaćina, gostovala su amaterska kazališta iz Sinja, Hercegovca i Subotice

Ideja o organiziranju dramskih susreta rodila se u *Nazorovoj* dramskoj sekciji, koja je po ugledu na amaterska kazališta kod kojih je gostovala imala želju i sama prirediti jedan kazališni susret. Ideju je realizirao tadašnji pročelnik dramske sekcije **Zvonimir Lukač**.


»Gostovali smo na festivalima i vidjeli smo koliko je značajno da se ljudi upoznaju, druže, vide što rade oni drugi. To mi je dalo volju, angažirao sam se i uspjeli smo pokrenuti smotru dramskih društava. Od početka mi je ideja bila da to ne budu samo udruge iz naše okolice, već i amaterska kazališta iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Za svoj angažman u području dramskog amaterizma primio sam nedavno u Slavonskom Brodu i priznanje, što sam doživio kao potvrdu da je ono što smo uradili prije deset godina bilo korisno za nas, ali i za naše prijatelje čiji smo domaćini na ovim kazališnim susretima. Gosti su nam do sada bili iz Viteza, Travnika, Zenice, s Hvara, iz Hercegovca, Belog Manastira, Županje, Belišća, a evo sada i iz Sinja. I kao što su oni naši dragi gosti tako i mi sudjelujemo na njihovim susretima, festivalima, upoznajemo se s drugim amaterskim

kazalištima, širimo suradnju«, kaže Lukač i dodaje da je u novom desetljeću plan da na *Nazorovoj* pozornici gostuju i hrvatska amaterska kazališta iz Mađarske i Rumunjske.



 **Pidžama za šestoro**



 **Matane, drž se**

Kišova večer

Prva večer bila je u znaku **Marjana Kiša**, jer je on autor tekstova za obje prikazane predstave. *Nazorova* dramska sekcija izvela je komediju *Matora dica*, a dramski odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice *Skupštinu na čoši*. Gledatelji su predstavu gostiju iz Subotice ispratili pljeskom i smijehom, ali bilo je i onih kojima su neki dijalози i aluzije bili pomalo na rubu vulgarnosti. Za glumicu večeri proglašena je **Nataša Vojnić Tunić** koja je bila u ulozi mlade udovice Tinke. Ništa manje dobre uloge nisu imali ni ostali glumci, koji su usprkos dužini predstave, dobrom glumom i vrcavim dijalozima uspjeli zadržati pažnju gledatelja. Druga večer bila je u znaku gostiju iz Hrvatske Sinjskog pučkog kazališta i Pučke scene Hrvatske čitaonice Hercegovac. I opet je na repertoaru bila komedija.

Tjedan u Somboru

Tjelesni odgoj na somborski način



Učenici Srednje tehničke škole u Somboru dobit će (konačno) novu fiskulturnu dvoranu. To znači da sate tjelesnog više neće imati u adaptiranim učionicama već u za to namjenski građenoj dvorani. Time

će biti riješen višegodišnji problem najveće somborske srednje škole. A to dugogodišnji problem znači da je prije nekoliko godina zbog azbestnih ploča zabranjena uporaba ove dvorane, pa su se, nemajući kud, profesori i đaci snalazili kako znaju i umiju. S proljeća i jeseni vani, a zimi onako kako može u suterenskim prostorijama.

Problem u Tehničkoj školi bit će riješen, ali bez odgovarajućeg prostora za tjelesno i dalje ostaju još četiri srednje škole u Somboru, jer, osim Gimnazije, nijedna druga škola nema dvoranu za tjelesno. Profesorima i đacima ne preostaje drugo do koristiti priručne prostorije u školama, ili satove organizirati u sportskoj dvorani. Ako se zbroje đaci Medicinske, Tekstilne, Poljoprivredne, Ekonomske i Tehničke škole to znači da je bez odgovarajuće nastave tjelesnog odgoja u Somboru na stotine srednjoškolaca. I to nije problem od danas ili jučer već problem s kojim su bile suočene i generacije prije 20, 30, 40 godina.

A za tih 20, 30, 40 godina mnogo toga je drugačije u stilu života i prehrani, što svakako ostavlja traga na našoj djeci. I ako se usporede podatci s onima od prije stotinu godina (a takvi podatci postoje u Somboru), šesnaestogodišnje djevojčice danas su teže desetak kilograma i više deset centimetara. Motoričke sposobnosti su im dva do tri puta manje, a usporedba testa izdržljivosti pokazala je da su im rezultati dvostruko gori. Djeca su danas fizički neaktivna, povećava im se visina i težina, potkožno masno tkivo, a motoričke sposobnosti opadaju. Istraživanja profesora tjelesnog odgoja pokazala su da se u četvrtom razredu više od 90 posto djece bavi nekim sportom, dok je u osmom razredu to tek 15 posto djece. A kada dođu u srednju školu, nemaju ni fiskulturnu dvoranu.

Z. V.

»Kada glumite u komediji i kada gledatelji reagiraju to vas još dodatno ponese, življi ste na pozornici, bolja je predstava«, kaže mladi **Marko Bešlić** koji je proglašen za najboljeg glumca u gostujućoj predstavi iz Sinja *Matane, drž se*, koja je rađena po tekstu i u režiji **Željka Viculina**. Priča je to koja prati izbornu kampanju i borbu kandidata za što veći broj glasova. A potporu dobivaju usprkos svim aferama koje ih prate. Predstava iz Hercegovca *Pidžama za šestoro* **Marca Camolettia** prava je komedija zabune, a glumci iz Hercegovca maestralno su gledatelje vodili kroz nevjerovatne zaplete i zabune. Odabrali najboljeg glumca u predstavi nije bilo lako i svatko je mogao primiti tu nagradu, a da to bude baš **Zoran Kramarić**, presudile su finese.

Mostovi suradnje

Ovakvi susreti prilika su da se otvore neke nove mogućnosti suradnje, razmjene gostovanja. Upravo na takvim susretima uspostavljeni su prvi kontakti s Hercegovcem i Sinjem.



Matora dica

»Suradujemo već 15 godina, a u Somboru smo četvrti puta. Mogu reći da su Somborci češće bili kod nas nego što smo mi bili gosti u Somboru. Svake godine, u drugom mjesecu mi organiziramo *Dane hrvatskog pučkog teatra* i domaćini smo amaterskim kazalištima izvan granica Hrvatske. Naša dramska skupina ima desetak aktivnih članova, godišnje radimo jednu predstavu. I obično je premijerno izvodimo na našem festivalu«, kaže voditeljica Pučke scene amaterskog kazališta Hrvatske čitaonice iz Hercegovca **Natalija Lacina**.

»U Somboru smo prvi puta, ali nismo prvi puta u Vojvodini. Gostovali smo u Temerinu, Šidu, na *Zmajevim dečijim igrama* u Novom Sadu. Imamo prekrasnu predstavu *Nedostajem sama sebi*, koju je napisala **Đurđa Horvat**, prosvjetna radnica iz Temerina, a koja govori o problemu narkomanije. Naše Ministarstvo unutarnjih poslova uzelo je tu predstavu u svoj program borbe protiv ovisnosti«, kaže voditelj Sinjskog pučkog kazališta **Željko Viculin**.

Z. V.

Proslava blagdana svetog Dimitrija, đakona i mučenika u Srijemskoj Mitrovici

Svetkovina nebeskog zaštitnika

*»Ovo je prigoda za crkveno zajedništvo i ohrabrenje, ne samo biskupa nego i svećenika i naših vjernika iz Srijemske Mitrovice i drugih župa«, istaknuo je srijemski biskup mons. Đuro Gašparović * Kroz Srijem je, možemo reći, prošao teški kotač povijesti: stradanja, rata, suza... Čekali smo vrijeme ozdravljenja. Danas, unatoč teškim iskustvima i stradanjima, naš je odgovor snaga evanđelja, a duhovni putokaz nam je satkan u molitvi svetom zaštitniku za mir i jedinstvo«, kazao je mons. Čurić*

Svetkovina nebeskog zaštitnika Srijemske biskupije, katedrale i župe Srijemska Mitrovica svetog Dimitrija, đakona i mučenika proslavljena je u subotu, 26. listopada, u Srijemskoj Mitrovici. Euharistijsko slavlje u katedrali – manjoj bazilici predvodio je mons. **Ivan Čurić**, pomoćni biskup Đakovačko-osječki, u koncelecijaciji s nadbiskupima i biskupima Đakovačko-osječke, Beogradske i Subotičke biskupije, generalnim vikarom Srijemske biskupije **Eduardom Španovićem**, te s tri-desetak svećenika. U misnom slavlju su sudjelovali i svećenici iz

Janjeva s Kosova, članovi Međunarodne biskupske konferencije, svećenici Srijemske biskupije, redovnice i redovnici, te ostali vjernici iz Srijema i susjednih župa iz Hrvatske.

Neka nam putokaz bude Dimitrije

Proslava svetog Dimitrija od velikog je značaja za Srijemsku biskupiju i Grad Srijemsku Mitrovicu. Grad je i dobio ime po svetom **Dimitriju**, koji je pogubljen uz ostale srijemske mučenike prije 1701 godine u progonima kršćana od cara **Dioklecijana**. Po zagovoru svetog Dimitrija i drugih srijemskih mučenika, Srijemska biskupija se uspjela očuvati i danas. Ovogodišnjim euharistijskim slavljem izraženo je zajedništvo vjere i poštovanja prema euharistijskom otajstvu.

»Ovaj događaj je značajan zbog toga što se mi u zajedništvu svake godine koncem listopada sastanemo s našim biskupima Đakovačko-osječke crkvene pokrajine, a isto tako i s biskupima Požeške biskupije. Ovo je prigoda za crkveno zajedništvo i ohrabrenje, ne samo biskupa nego i svećenika i naših vjernika iz Srijemske Mitrovice i drugih župa koji redovito dolaze da u euharistijskom slavlju proslave ovaj blagdan. To je za nas vrlo važno i nastaviti ćemo tako živjeti i poticati jedni druge u svim susretima koje budemo organizirali«, istaknuo je srijemski biskup mons. Đuro Gašparović.



Tjedan u Srijemu

Izvjesna obnova puta



Popularno nazvan Partizanski put na Fruškoj gori jedan je od omiljenih alternativnih putnih pravaca Srijemaca kada žele skratiti svoje putovanje do Novog Sada. Ova prometnica je dužine oko 45 kilometara.

Prostire se cijelom dužinom Fruške

gore od istočnog ka zapadnom dijelu i većim dijelom prolazi kroz šumu. U neka davna vremena ceste preko Fruške gore spajale su fruškogorska sela iz Podunavlja s njenim južnim dijelom. U čast vojskovođe **Eugena Savojskog** austrougarska vlast je dala zadatak inženjerima Monarhije da isprojektiraju put Bilom. Poslijeratna vlast je taj put nazvala Partizanski put zato što su se pored njega nalazili raspoređeni partizanski odredi. Stari put je moderniziran i asfaltiran 70-ih godina prošlog vijeka, a napravljen je tijekom Omladinske radne akcije 1976. godine. Važne prometnice s različitih strana dovode do njega: stara cesta Beograd – Novi Sad kod Banstola, Srijemske Kamenice, Iriga, Rakovca, Vrdnika, Sviloša. »Šumski put«, kao što sam već rekla, koriste danas najčešće oni koji žele skratiti putanju svoga putovanja (unatoč brojnim udarnim rupama), posebice ka Novom Sadu, s obzirom na to da granični prijelazi oduzimaju dosta vremena, a i obilazni put preko Iriškog vijenca je mnogo duži. No, put je u izuzetno lošem stanju, a brojne udarne rupe na cesti usporavaju promet. Put je u nadležnosti šest općina, pa ga s pravom neki nazivaju »svačiji i ničiji«. Ali vijest koja je objavljena na sajtu Vlade Vojvodine sigurno sam da će obradovati mnoge Srijemce, ali i ostale putnike. Naime, Pokrajinska vlada je izdvojila 220 milijuna dinara za obnovu još jedne dionice Grebenskog puta na Fruškoj gori. Kako je navedeno, poslije obnove Grebenskog puta od Iriškog vijenca do Banstola, bit će nastavljena obnova dionice Iriškog vijenca do raskrižja za Rakovac i Vrdnik. Cilj je, kako se navodi, da se obnovi kompletan Grebenski put, koji spaja više općina na čijem se teritoriju nalazi Nacionalni park Fruška gora. Osim povećanja razine sigurnosti prometa, završetkom radova bit će omogućena i bolja povezanost srijemskih općina, ali isto tako lakši i bolji pristup izletištima na Fruškoj gori kojih na ovoj dionici puta ne manjka i koja privlače veliki broj ljubitelja prirode.

S. D.

Sve vjernike pozdravio je predsjedatelj misnoga slavlja, pomoćni biskup đakovačko-osječki Ivan Čurić. U svojoj propovijedi, između ostalog, je posebno istaknuo kako Kristovo evanđelje ukazuje da je najvažnije zajedništvo svih ljudi, te da mučeništvo pripada temeljima kršćanske vjere.

»Mučenik ne mrzi svijet nego očituje i navješćuje nove istinske vrijednosti, koje su ostvarljive jedino u Bogu i u zajedništvu s ljudima. Mi danas živimo u civilizaciji s toliko napretka i emancipacija, a opet u nepravdi i patnji ljudi. Mučeništvo je uvijek suobličavanje Kristu. Neka nam putokaz bude Dimitrije i škola mučeništva. Pogledajmo svoje živote i ako je potrebno iz korijena promijenimo vlastite stavove i preispitajmo sve vrijednosti koje nas sada zaokupljaju. Današnja katolička zajednica u Srijemu brojno je ostala jako mala. Kroz Srijem je, možemo reći, prošao teški kotač povijesti: stradanja, rata, suza... Čekali smo vrijeme ozdravljenja. Danas, unatoč teškim iskustvima i stradanjima, naš je odgovor snaga evanđelja, a duhovni putokaz nam je satkan u molitvi svetom zaštitniku za mir i jedinstvo«, kazao je mons. Čurić.

Pružimo ruku bratskog zajedništva

Na euharistijskom slavlju u Srijemskoj Mitrovici sudjelovao je i nadbiskup Đakovačko-osječke nadbiskupije **Đuro Hranić**, koji je posebno istaknuo značaj molitve za izgradnju zajedničke budućnosti na dobrobit cjelokupnog društva.

»Kroz čitavu povijest Dimitrije je svijetlio svim vjernicima, svim kršćanima da trajno, i u zgodno i u nezgodno vrijeme, budu vjerni Isusu Kristu i da svojim vjernim kršćanskim identitetom vjernošću u evanđelju, evanđeoskim idealima, nastoje svijetliti u svojoj zajednici, kako bi ona bila ljudskija, solidarnija, s više osjećaja za druge ljude. Crkva se održala i očuvala svoju vjeru u Krista i danas u ovim novim okolnostima. Jednako tako želi svim kršćanima i u Srijemskoj Mitrovici i u ovome društvu pružiti ruku bratskoga zajedništva, zajedno s većinskom Pravoslavnom Crkvom u jednu cjelinu. Vjerujemo u istoga Krista, častimo Djevicu Mariju i imamo zajedničku bogatu baštinu. Ona je čvrsti, snažni temelj s kojega svi zajedno možemo rasti u budućnost. Radujemo se što je u kršćanstvu i u Crkvi zapuhao jedan novi vjetar unutar kojeg mi prepoznajemo da nismo uvijek bili vjerni Isusu Kristu i dopuštali smo da se previše ljudskoga nastani u nama. Onda kada smo previše bili u središtu mi, a premalo Krist Gospodin, nastali su raskoli unutar Crkve tijekom povijesti. Onda kada dopustimo da se Krist nastani u nama, da jedni druge promatramo Kristovim očima, njegovim srcem, onda se doista prepoznajemo kao braća i idemo graditi zajedničku budućnost«, naglasio je nadbiskup Hranić.

Na kraju misnoga slavlja generalni vikar Srijemske biskupije i župnik župe Svetog Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici mons. Eduard Španović zahvalio se svima na zajedništvu naglasivši:

»Izabran od davnih dana, Mitar je naš štit i brana«.

Osim velikog broja vjernika na euharistijskom slavlju su prisustvovali veleposlanik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota**, konzul prvog razreda Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Hrvoje Vuković**, vijećnici HNV-a, članovi HKC-a Srijem – Hrvatski dom, predstavnici mađarskog i njemačkog kulturno-umjetničkog društva iz Srijemske Mitrovice, predstavnik Uprave za odnose s vjerskim zajednicama **Gavrilo Grban**, te gradonačelnik **Vladimir Sannader** sa suradnicima. Euharistijsko slavlje svojim skladbama uveličao je crkveni zbor *Sveta Cecilija* iz Srijemske Mitrovice.

Suzana Darabašić

Pjevali su stari, možemo i mi

Prvo mjesto u A kategoriji pripalo je ženskoj pjevačkoj skupini Vranovke iz Vranovaca, kao i zlatna nagrada festivala – Laureat * Prvo mjesto u B kategoriji ponijela je Pjevačka skupina Gusle iz Kikinde * Specijalno priznanje za pjesmovođu dodijeljeno je muškoj pjevačkoj skupini Starotopoljani – Željku Norcu, a drugo specijalno priznanje počimalji KUD-a Šokadija Mirjani Birovljević

Ljubitelji tradicijskog pjevanja mogli su 26. listopada uživati u dvosatnom programu, u kom se predstavilo 13 vokalnih sastava i sudjelovalo oko 200 izvođača. Redali su se ženski i muški vokalni sastavi koji su izvodili pjesme svoga kraja. Svaka skupina predstavila se s po dvije pjesme, a sve su izvedene *a cappella*, što ujedno pokazuje i kvalitetu izvođača. Festival tradicijskog pjevanja, drugi po redu, održan je u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*, koji je i organizator ove manifestacije.

Nagrade u dvije kategorije

S obzirom na to da je festival natjecateljskog karaktera, na povjerenstvu je bilo odlučiti tko je najbolji. Dodijeljene su nagrade u dvije kategorije: skupine koje njeguju zvuk i izvorno tradicijsko pjevanje, koje čine uglavnom stariji izvođači, koji su činili A kategoriju, dok su B kategoriju činile uglavnom skupine mlađe starosne dobi koje aranžmansi određuju tradicijske pjesme. Po mišljenju stručnog žirija kojega su činili: profesor etnologije, poljskog jezika i književnosti, hrvatski etnolog, etnograf i folklorist, te nekadašnji profesionalni plesač Ansambla *Lado*, novinar i glazbeni urednik redakcije narodne glazbe na Hrvatskom radiju **Ivica Ivanković** (predsjednik), profesorica strukovnih studija na Visokoj školi strukovnih studija za obrazovanje odgojitelja u Kikindi dr. **Kristina Planjanin Simić** i etnomuzikologinja, profesorica tradicijskog pjevanja u Muzičkoj školi u Subotici **Tamara Štricki-Seg**, treće mjesto u A kategoriji nije dodijeljeno. Drugo mjesto pripalo je ženskoj pjevačkoj skupini KUD-a *Sklad – Skladovke* iz Đakova (Hrvatska), dok je prvo mjesto pripalo Ženskoj pjevačkoj skupini *Vranovke* iz Vranovaca (Hrvatska).

Kada je u pitanju B kategorija, treće mjesto pripalo je pjevačkoj skupini KUD-a *Đido – Bereginje* iz Bečeja (Srbija), drugo je ponijela ženska pjevačka skupina *Vreteno* iz Banatskog Karađorđeva i Aleksandrova (Srbija), a prvo mjesto pripalo je Pjevačkoj skupini *Gusle* iz Kikinde (Srbija).

Specijalno priznanje za pjesmovođu dodijeljeno je muškoj pjevačkoj skupini *Starotopoljani* **Željku Norcu**,



Pjevačka skupina *Gusle* iz Kikinde



Ženski vokalni sastav Medicinske škole iz Subotice



Ženska pjevačka skupina *Vranovke* iz Vranovaca



Muška pjevačka skupina *Starotopoljani* iz Starog Topolja



KUD *Slavonac* iz Podravske Moslovinine



Ženska pjevačka skupina *Skladovke* iz Đakova



Uručenje nagrada najboljoj počimalji

a drugo specijalno priznanje počimalji KUD-a *Šokadija Mirjani Birovljević*.

Zlatna nagrada festivala – Laureat dodijeljen je ženskoj pjevačkoj skupini *Vranovke* iz Vranovaca.

Sudionici Festivala

Program su otvorili prošlogodišnji pobjednici, muška pjevačka skupina *Bečarine* iz Đakova, koji su nastupili i u revijalnom dijelu programa. U natjecateljskom dijelu, osim nagrađenih skupina, nastupili su: KUD *Šokadija* (Ivanovci, Marjančaci i Zelčin – Hrvatska), Veteranska skupina KUD-a *Svetozar Marković* (Novi Sad – Srbija), KUD *Slavonac* (Podravska Moslovinina – Hrvatska), Ženski vokalni sastav Medicinske škole (Subotica – Srbija), Muška pjevačka skupina *Starotopoljani* (Staro Topolje – Hrvatska), Ženska pjevačka skupina KUD-a *Sklad – Skladovke* (Đakovo – Hrvatska), KUD *Franjo Ebling* (Sveti Đurđ – Hrvatska), Ženska pjevačka skupina KUD-a *Šumari – Šumarice* (Vinkovci – Hrvatska) i Pjevačka skupina KUD-a *Svetozar Marković* (Novi Sad – Srbija).

Iako je ovo tek drugi Festival tradicijskog pjevanja, interesiranje izvođača, po riječima predsjednika HKC-a *Bunjevačko kolo Lazara Cvijina*, je dvostruko veće u odnosu na prošlu godinu. On je također naglasio kako je organizaciju iznijela mlada ekipa na čelu s voditeljicom folklornog odjela **Senkom Horvat**.

»Ponosni smo na ovaj Festival, a glavna zasluga ipak ide izvođačima, koji su svojim glasovima pridonijeli kvaliteti. Rekao bih da su odjeci s prošlogodišnjeg festivala bili pozitivni, jer veliki broj sudionika upravo to i potvrđuje.«

Tradicijsko pjevanje ima budućnost

O značaju ovakvih festivala razgovarali smo s predsjednikom žirija Ivicom Ivankovićem:

»Festivali tradicijskog pjevanja u ovo naše suvremeno doba su izuzetno važni kako bismo očuvali našu tradiciju. Kako se ne bismo zaboravili veseliti, jer naši stari bez obzira na meridijane i paralele uvijek su pjevali. I kad im je bilo teško, i u polju, poslu i u životu nikada nisu zaboravljali stare pjesme i napjeve. Bilo je lijepo vidjeti i čuti susret različitih generacija iz Srbije i Hrvatske. Moram priznati da sam neke od njih večeras prvi puta čuo. Zadovoljan sam, jer vidim da tradicijsko pjevanje neće zamrijeti, jer među mlađim skupinama ima potencijala. Na ovakvim festivalima se vidi tko živi svoju tradiciju, tu su dobar primjer *Vranovke*, ali moram reći kako sam oduševljen kako mlađe članice pjevačkih skupina iz Srbije slažu glasove«, kaže Ivanković.

Nakon dodjele nagrada i zahvalnica uslijedila je zajednička večera i druženje uz tamburaše, gdje se dodatno pjevalo, onako za svoju dušu.

Festivalu su nazočili konzul Generalnog konzulata Hrvatske u Subotici **Mihael Tomšić**, član IO HNV-a zadužen za kulturu **Darko Sarić Lukendić**, te viša savjetnica za glazbenu kulturu i glazbenu umjetnost Agencije za odgoj i obrazovanje Hrvatske **Anita Gergorić**.

Festival je potpomogao Grad Subotica, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Ž. V.

Dani hrvatske knjige i riječi: Stručni skup za prosvjetne djelatnike

Škola kao učeća zajednica

U sklopu protekloga tjedna održanih *Dana hrvatske knjige i riječi* u Subotici upriličen je i stručni skup za prosvjetne djelatnike koji predaju na hrvatskome jeziku. Skup pod nazivom *Škola kao učeća zajednica* održan je 26. i 27. listopada u Osnovnoj školi *Matko Vuković*, a za 40 polaznika edukaciju su održale savjetnice Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO) Republike Hrvatske te profesorice s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Znači nam, živa riječ'

Ovim stručnim skupom obogaćen je dosadašnji dugogodišnji sadržaj *Dana hrvatske knjige i riječi*, a ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH) **Tomislav Žigmanov** pozdravio je spremnost Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV) za suorganiziranje jedne ovako velike manifestacije Hrvata u Srbiji.

»Dobro je povezivati segment kulture i obrazovanja kako bismo objedinjavali suradnje te slali poruke zajedništva, spremnosti da surađujemo i rastemo«, rekao je Žigmanov.

Poručio je i da je važno nastaviti ulagati u kvalitetu obrazovanja na hrvatskome jeziku:

»Nastavu i dalje trebamo unaprjeđivati i samo izvrsnošću možemo privlačiti još veći broj učenika kako bi taj postotak, koji je još uvijek mali, na neki način uvećali.«

Dopredsjednica Odbora HNV-a za obrazovanje **Marina Ivančević Radaković** također je istaknula važnost stručnog skupa za podizanje kvalitete nastave na hrvatskome:

»Suradnja s Agencijom za odgoj i obrazovanje nam je izuzet-

no značajna, jer nam je potrebna podrška u jezičnom usavršavanju, a puno znači kada se čuje, živa riječ.«

Skup je otvorila predsjednica Odbora HNV-a za obrazovanje **Margareta Uršal**.

Donirane knjige

Da je AZOO uvijek raspoložena pomoći svojim resursima podizanju kvalitete obrazovanja na hrvatskom u Srbiji potvrdili su i ovoga puta, organizirajući u suradnji s HNV-om i ZKVH-om stručni skup, ali i donacijom preko 100 naslova knjiga, književnih i znanstvenih djela te slikovnica za djecu.

Ravnateljica Agencije dr. sc. **Dubravka Brezak-Stamać** rekla je kako je povezivanje s ovdašnjom hrvatskom zajednicom najprije profesionalno, ali i »od srca«.

»Osim što je to profesionalni izazov, pomoći s onim znanjem i potporom koju imamo kao profesori jedni drugima, to je i želja baš u ovom mjesecu knjige biti s našim Hrvatima koji su daleko izvan domovine, ali s obzirom na jezik mi osjećamo i oni nas osjećaju kao svoje.«

Na inicijativu više savjetnice za školsko knjižničarstvo Agencije za odgoj i obrazovanje Podružnice Split prof. **Ane Saulačić** najviše djela je donirao Ogranak Matice hrvatske Split.

»Donijeli smo ove knjige, od kojih je 30 djela književnice **Dunje Kalinić**, učenicima malim Hrvatima u Subotici, da s radošću čitaju te slikovnice i druga djela i tako unaprjeđuju svoje znanje hrvatskoga jezika«, rekla je Saulačić.

U opusu doniranih knjiga značajan udio je i za glazbenu kultu-



ru, koje je prikupila i donijela viša savjetnica za glazbenu kulturu i glazbenu umjetnost Agencije za odgoj i obrazovanje iz Rijeke prof. **Anita Gergorić**.

»U pitanju su nekoliko zbirki zadanih skladbi poznatih hrvatskih skladatelja koji svake godine pišu skladbe za glazbena natjecanja. To je najdugovječnije natjecanje u Hrvatskoj i ove godine će obilježiti 63. rođendan. Također, ono je i najbrojnije, jer ima 1.500 sudionika svake godine i natječu se učenici od prvog razreda osnovne škole sa završetkom gimnazije«, objašnjava Gergorić.

Upoznati s izazovima

U sklopu dvodnevnog stručnog skupa predavanja za podizanje jezične i profesionalne kompetencije održale su osam viših savjetnica AZOO iz Zagreba, Osijeka, Rijeke i Splita: dr. sc. Dubravka Brezak-Stamać, prof. **Tihana Šimunić**, prof. **Ivana Biljan**, prof. **Anđa Suvala**, prof. **Marina Ništ**, prof. **Snježana Lustig**, prof. Anita Gergorić i prof. Ana Saulačić. Predavači su bili i s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu s katedre za hrvatski jezik i književnost, scensku i medijsku kulturu doc. dr. sc. **Vesna Budinski** i doc. dr. sc. **Martina Kolar Billege**. Moderator stručnog skupa bila je viša savjetnica za geografiju Agencije za odgoj i obrazovanje Podružnice Osijek prof. **Sonja Burčar**.

Predstavnici AZOO dan prije početka stručnog skupa posjetili su HNV gdje su ih predsjednik Izvršnog odbora **Lazar Cvijin**, dopredsjednica Odbora za obrazovanje Marina Ivanković Radaković, asistentica u obrazovanju HNV-a **Nataša Stipančević**, menadžerica kulturnih aktivnosti ZKVH-a i predsjednica OO manifestacije *Dani hrvatske knjige i riječi* **Katarina Čeliković** upoznali sa stanjem, problemima i izazovima u obrazovanju na hrvatskom jeziku u Srbiji. Sastanku je nazočio i dekan Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. **Siniša Opić** te prodekanica Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Osijeku izv. prof. dr. sc. **Emina Berbić Kolar**.

J. D. B.



Predavanje o Starčevačkoj republici

STARČEVO – U organizaciji Udruge banatskih Hrvata, jučer (četvrtak 31. listopada) u Starčevu je održano predavanje o Starčevačkoj republici, a u povodu njezine stote obljetnice. Predavanje je održao dipl. etnolog-antropolog **Dalibor Mergel**.

Žitelji Starčeva, većinom Hrvati, gnjevni zbog poziva za regrutaciju, u proljeće 1919. godine su u organiziranoj pobuni demoralizirali općinsku zgradu i nakratko prisvojili vlast u selu. U vremenu socijalizma konstruiran je lokalni politički mit o uspostavi tzv. Starčevačke republike čiji su kolovođe, navodno pod utjecajem boljševizma, željeli svrgnuti monarhističku upravu. On je i danas u jednostavnoj formi široko rasprostranjen u Starčevu i okolici. Unatoč sačuvanoj obimnoj arhivskoj građi o sudskom procesu vođenom protiv pobunjenika, novinskim člancima i privatnim zabilježkama, poslije čitavog stoljeća od ovih zbivanja nije posve razjašnjeno što se tada doista dogodilo, navodi Mergel.

Predavanje je održano u Galeriji *Boem* Doma kulture u Starčevu, a realizirano je uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske.

Zajednička izložba slika

SUBOTICA – Zajednička izložba slika članova likovnih sekcija Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*, Mađarskog kulturnog centra *Népkör* i Gerontološkog kluba *Centar 2 bit* će otvorena u ponedjeljak, 4. studenoga, u Galeriji Otvorenog sveučilišta, s početkom u 18 sati. Izložbu će otvoriti **Mile Tasić**, likovni kritičar i **Éva Farkas**, publicistica, a na otvorenju sudjeluju članovi HKC-a *Bunjevačko kolo* i MKC-a *Népkör*.

Promocija knjige Ivana Tumbasa

SOMBOR – Promocija knjige pripovjedaka pisanih na ikavici bunjevačkih Hrvata *Nako sa salaša* autora **Ivana Tumbasa** bit će održana u nedjelju, 10. studenoga, u Hrvatskom domu u Somboru. Početak je u 19 sati.

Književni natječaj Za lipu rič 2019.

SONTA – U povodu manifestacije *Šokačko veče 2019.*, KPZH *Šokadija* iz Sonte objavljuje književni natječaj *Za lipu rič 2019.* Na natječaj se mogu prijaviti autori s objavljenim i neobjavljenim pjesmama, uz jedini uvjet da su pisane neknjiževnim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom. Natječaj je otvoren do utorka, 19. studenoga tekuće godine.

Pjesme u pisanoj formi dostaviti na adresu: KPZH *Šokadija*, Vuka Karadžića 22, Sonta, s naznakom *Za natječaj* ili na email: ossonta@gmail.com. Autori na natječaj mogu prijaviti po jednu pjesmu. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti tipkane na formatu A4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima. Autor prvoplasirane pjesme bit će nagrađen novčanim iznosom u vrijednosti od 50 eura i umjetničkom slikom, a za drugoplasiranu i trećeplasiranu pjesmu autori će biti nagrađeni umjetničkim slikama. Najbolja pjesma bit će pročitana na *Šokačkoj večeri* u subotu, 23. studenoga 2019. u Sonti.

Dani hrvatske knjige i riječi: Međunarodni znanstveno-stručni skup

O književnosti, jeziku, velikanima, povijesti

Znanstveno-stručni skup, u čijem je fokusu književno-jezična baština Hrvata u panonskom prostoru, napose dje-
la velikana koji su skupljali narodnu književnu baštinu, važan je dio *Dana hrvatske knjige i riječi* – dana Balinta Vujkova. Posljednjih se godina taj skup održava bijenalno s Međunarodnim kroatističkim znanstvenim skupom u Pečuhu. Ove godine na redu je bila Subotica, gdje je na znanstveno-stručnom skupu sudjelovalo dvadeset predavača iz Srbije, Hrvatske, Mađarske i Austrije.

Različite teme

O sljedećim temama na skupu su izlagali: **Vlasta Novinc** (150. obljetnica rođenja: Isidor Iso Velikanović – Kako (ne)prevoditi – literarna parodija u *Otkriću Srijema* 'Ise Velikanovića'), **Siniša Opić** (Učiteljstvo i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), **Tamara Jurkić Sviben** (Glazbeni trag: 'Otmica' 'Ise Velikanovića'), **Vlasta Markasović** (Memorija panonskog prostora u *Bunjevačkim narodnim pismama* (1971.) Ive Prčića), **Katarina Čeliković** (Sakupljači narodne književne baštine Hrvata u Bačkoj), **Zlatko Romić** (Blago u bajkama Balintovih pripovjedača), **Mirko Ćurić** (Nikola Tordinac – sakupljač narodne književnosti u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Mađarskoj), **Enes Nikšić** (Sakupljački rad u očuvanju sandžačke usmene književne baštine), **Martina Kolar Billege** i **Vesna Budinski** (Poslovice kao metodički predloži za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda u nastavi Hrvatskog jezika u primarnom

obrazovanju), **Ante Bežen** (Velike obljetnice hrvatskog školstva u 2019. godini), **Stevan Mačković** (Dr. Matija Evetović i položaj bunjevačkih Hrvata u njegovo doba), **Robert Hajsan** (Stota obljetnica pogibije župnika Antona Semelikera), **Silvestar Balić** (Budmipeštanska Danica' u svjetlu arhivskih izvora), **Emina Berbić Kolarić** (Kulturno sjećanje na igru i igračke u staroperkovačkome govoru kroz kulturološki i jezični diskurs), **Ivan Stipić** i **Miljenko Brekalo** (Bunjevačko i bačko-hrvatske teme u 'Kritici', Matičinom časopisu za kritiku umjetnosti i kulturno-politička pitanja (1968.-1971.)), **Klara Dulić Ševčić** (Prozna djelatnost Ivana Kujundžića), **Katja Bakija** (Poetska izvorišta pjesništva Đuse Šimare Pužarova), **Tomislav Žigmanov** (Nakladnička djelatnost Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata – prvih 10 godina), **Lilla Anna Trubics** (Zrinijada' – most unutar hrvatske i mađarske epike) i **Stjepan Blažetin** (Prijevodi Matije Molcera Kopilovićevih 'Medaljona' na mađarski jezik).

Nove vrijednosti

Predsjednica Organizacijskog odbora *Dana hrvatske knjige i riječi* – dana Balinta Vujkova Katarina Čeliković kaže da ovi skupovi donose novu vrijednost u istraživanjima književno-jezične baštine Hrvata u izvanmatičnom panonskom prostoru.

»Na skupu su, među ostalim, sudjelovali i stručnjaci sa sveučilišta u Zagrebu, Osijeku i Dubrovniku, iz vukovarskog centra HAZU-a i slično. Neki od njih su se u svojim radovima bavili tema-



ma iz baštine ovdašnjih Hrvata i time nam dali novi pogled na ovdašnje prilike. Recimo, ove godine je tako bilo riječi o našim poslovicama, narodnim 'pismama' bunjevačkih Hrvata, Isi Velikanoviću. Mislim da je to jedna od najvećih vrijednosti ovoga skupa. Također, u skup, kao i ranije, nastojimo uključiti i mlade istraživače iz hrvatske zajednice«, kaže Čeliković.

Partner u organizaciji subotičkog skupa je Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, a troje njihovih djelatnika je i ove godine sudjelovalo u radu skupa. Ravnatelj Zavoda Stjepan Blažetin o važnosti ovoga stručnoga skupa kaže:

»Mi djelujemo na rubu hrvatskog kulturnog i književnog prostora. Ovaj skup ima čar da se tu potežu takva pitanja i teme koje inače teško mogu dobiti prostora u širem kontekstu. Naime, i tu na rubu ima važnih i zanimljivih tema koje u centru vjerojatno nikada i nitko neće tematizirati, pa je naša odgovornost da to učinimo, te ukoliko smo u mogućnosti nametnemo svekolikoj hrvatskoj znanstvenoj i stručnoj javnosti. U tomu je najveći doprinos ovakvih i sličnih skupova, i bitno je da se objave zbornici s ovakvih skupova, a to se redovito čini. Tako ove informacije mogu doći do ruku onih koje to zanima.«

Bogata produkcija

Jedan od redovitih sudionika skupa je i Robert Hajsan s Panskog instituta u Pinkovcu.

»Pozitivni pomak je vidljiv i u organizaciji ovoga skupa, ali po pitanju uvjeta koji se tiču očuvanja hrvatskog jezika ovdje u Vojvodini. Naime, tiska se puno knjiga i časopisa na hrvatskom

jeziku, postoji živa, suvremena produkcija. Mi, Hrvati u Austriji, nemamo takvu produkciju, ali se trudimo održati identitet, jezik i kulturu kod nas u Gradišću, recimo putem školstva, iako školarci svoj materinski, hrvatski jezik uče kao engleski ili neki drugi strani jezik. Austrijska država nam pruža potporu, tako da ključni problem nisu financije već činjenica da se sami pripadnici hrvatske zajednice asimiliraju kroz nacionalno mješovite brakove ili odlazak u velike sredine poput Beča ili Graza«, kaže Hajsan.

Vlasta Novinc iz Centra za znanstveni rad HAZU-a u Vinkovcima je prvi puta sudjelovala na skupu u Subotici, govoreći o radu velikana **Ise Velikanovića**.

»Sudjelovala sam ranije u ožujku na književnoj večeri u Šidu posvećenoj 150. obljetnici rođenja književnika i prevoditelja Isidora Ise Velikanovića, te sam tu uspostavila jače kontakte s predstavnicima kulturnoga života Hrvata u Vojvodini. Vidim da je i baština i suvremena produkcija vojvođanskih Hrvata bogata, a ja sam na skupu govorila o Isi Velikanoviću koji je potekao odavde, iz Srijema, a kao prvi profesionalni prevoditelj danas je bitan za hrvatsku kulturu u cjelini. Po njemu danas nosi ime hrvatska nagrada za prevoditeljstvo. Njegovi tekstovi stoje u temelju modernih književnih razmišljanja i europskih obzora hrvatske književnosti na početku 20. stoljeća«, kaže Novinc.

Na početku skupa predstavljen je zbornik radova s prošlogodišnjeg međunarodnog skupa knjižničara koji je održan u sklopu *Dana hrvatske knjige i riječi – dana Balinta Vujkova*. Priređena je i manja izložba knjiga i periodičnih publikacija ovdašnjih Hrvata u proteklih godinu dana.

D. B. P.

Dani hrvatske knjige i riječi: Okrugli stol na temu književnosti u prijevodu

Približavanje putem pisane riječi

Ovogodišnji *Dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova* imali su i jednu novinu – okrugli stol na temu *Književnosti u prijevodu – kao mostovi suradnje* u kojem su sudjelovali predstavnici vojvođanskih zavoda za kulturu manjinskih zajednica. Okrugli stol održan je u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici.

Na skupu je ocijenjena važnost prevođenja književnih djela kao približavanja različitih kultura uopće ali i kod nas, u multikulturalnom prostoru Vojvodine. Tomu pridonose nakladnički projekti kao i prevoditeljske radionice, kakvih ima, ali, kako je ocijenjeno, u nedovoljnom broju.

Na skupu su sudjelovali: u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Mađara urednica u nakladničkoj kući *Forum* iz Novog Sada **Emese Rajsli**, u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Rumunja, nagrađivana prevoditeljica **Ileana Ursu**, u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, prevoditeljica i urednica književnog časopisa *Novi život* **Zdenka Valent-Belić**, u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Rusina, urednica **Helena Papuga** i u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, urednica **Katarina Čeliković**. Moderator okruglog stola bio je ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**.

Okruglom stolu prisustvovao je i pomoćnik pokrajinske tajnice za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim za-



jednicama, zadužen za kulturno naslijeđe, **Milan Micić** koji je na početku skupa uputio riječi pozdrava i pohvalio zajednički nastup pokrajinskih zavoda koji su napunili deset godina svoga djelovanja.

Sudionici znanstveno-stručnog skupa posjetili su i Tavankut i Galeriju naive u tehniči slame. Opširnije o temi prevođenja iz kuta manjinskih zajednica pisat ćemo u nekom od idućih brojeva.

H. R.

Dani hrvatske knjige i riječi: Predstavljeno četveroknjižje Izabrana djela I. - IV. Miroslava S. Mađera

Mađer – naša zajednička baština

Četveroknjižje *Izabrana djela I. - IV. Miroslava Slavka Mađera*, plod zajedničke suradnje Društva hrvatskih književnika – Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, predstavljeno je u srijedu, 23. listopada, na *Književnom salonu* održanom u čitaonici Gradske knjižnice Subotica. Time je započela petodnevna proslava manifestacije *Dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova*, koja 18. godinu zaredom tematizira knjigu i hrvatsku riječ i koja okuplja ljude koji žele sačuvati materinski govor.

Sadržaj četveroknjižja

»Četiri knjige izabranih djela u jednom strogom selekcijskom odabiru sadrže presjek kroz cjelokupan bogat opus Miroslava S. Mađera, rođenog u Hrtkovcima, simboličnom mjestu stradanja Hrvata u Srijemu, koji se zarana preselio s obitelji u Vinkovce gdje se školovao, a potom u Zagrebu proveo najveći dio svog života«, rekla je ovom prigodom prirediteljica četveroknjižja, znanstvena savjetnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, članica Društva hrvatskih književnika **Mrvojka Mihanović-Salopek**.

Ona se, uz isticanje važnosti ovog zajedničkog kapitalnog projekta koji je trajao oko četiri i pol godine, osvrnula i na sadržaj knjiga.

»U prvoj knjizi su njegove izabrane pjesme, i to odabir iz 24 zbirke pjesama koje je objavio za svoga života. To je više od dvije i pol tisuća stranica stihova iz kojih je trebalo napraviti jednu čvrstu selekciju i budući da je on prvenstveno poznat kao pjesnik bila mi je velika pomoć što je tada još bio živ i što se složio s mojim odabirom. Međutim, nakon toga nas je autor napustio i mi smo nastavili s projektom. Jednako tako opsežan je i Mađerov prozni opus, to je druga knjiga izabranih djela koja sadrži izbor iz njegovih romana, novela i eseja. Treća knjiga predstavlja izbor iz njegovih drama, tzv. fičera. To su dramske jednočinke, većina ih je pisana za radio, budući da je veći dio svojih godina proveo kao zaposlenik Radio Zagreba, neke od njih za teatar, a poslije su imale i televizijske adaptacije. Za četvrtu knjigu zapravo nismo niti znali kako će izgledati. Naime, imali smo uvid u Mađerovu ostavštinu nakon njegove smrti i njegova udovica **Marija** mi ju je dala na uvid. Tu smo ustanovili vrlo lijepi niz pjesama i puno toga što do tada nije bilo objavljeno. Međutim, ja sam po principu kritičkog izdanja sabranih djela uočila da je na kompjutorskim ispisima imao ispravke, brusio je pjesme, tako da sam, uvažavajući posljednju piščevu volju, korigirala te pjesme kako ih je on ispravio tijekom života. Osim toga, tu je i dio njegove dječje poezije, te posvete i pisma njegovoj supruzi pisani u obliku pjesme.«

Mihanović-Salopek je, govoreći o motivima u Mađerovim djelima, istaknula postojanje kontrasta između njegovog odnosa prema Panoniji u pjesmama »koji je himnički, raspjevan i na neki način pun idealizma i jedne zavičajne, genetske sraslosti s crnicom i ravnicom. S druge strane, puno je kritičniji, gotovo



Tomislav Žigmanov, Mrvojka Mihanović-Salopek i Ivan Stipić

kritičko-naturalistički, u romanima gdje mu ponekad ta ravnica, seoski način monotonog života, kočje maštu, onemogućuju da poleti, da se razvije«.

Mađer je, kako je rekla, prepoznatljiv i najautentičniji po panonskoj rapsodiji riječi, u svojim se pjesmama često vraćao svom zavičaju – Hrtkovcima, ima ih i ljubavnih, a kasnije je sve više naginjao filozofičnom, egzistencijalnom.

Vажnost suradnje na polju književnosti

»ZKVH je imao sreću, u suradnji s Društvom hrvatskih književnika, napose Ogrankom slavonsko-baranjsko-srijemskim, ući u nekoliko zajedničkih projektnih aktivnosti kada je u pitanju dio književne baštine za koju se smatra da pripada i nama. Tu je **Antun Gustav Matoš**, i vrlo značajno ime hrvatske književnosti druge polovice XX. stoljeća, Miroslav S. Mađer«, rekao je ravnatelj Zavoda **Tomislav Žigmanov**.

Podsjećajući kako je od konca listopada 2018. do konca listopada ove godine izdano 43 monografske publikacije u okviru knjiške produkcije vojvođanskih Hrvata, on je istaknuo da je deficit kada su u pitanju književnost i knjiga kao fenomen, pitanje valorizacije.

»Što je ono što na planu knjige, književnosti postoji, koliko je to vrijedno, u kom kontekstu i na koji način je navezano na glavne tokove ovdašnjih stremljenja u književnosti ili znanosti, kako to stoji kada je u pitanju hrvatska književnost u cjelini, kako završavaju opusi ljudi koji su podrijetlom s ovih područja a svo-

je su živote i djelo ostvarili u Hrvatskoj, što ostaje iza, što treba prezentirati.«

Kada su u pitanju složenije tematizacije knjiške produkcije, Žigmanov je rekao da su zbog institucionalnih, a još više kadrovskih slabosti, zapaženi slabi rezultati, i s tim u vezi podsjetio kako knjiška produkcija hrvatske zajednice na ovim područjima, od pojave prve knjige **Mihovila Radnića** iz 1683. godine do danas, broji više od tisuću i nekoliko stotina naslova, a kada su u pitanju knjige koje kritički tematiziraju ne cjelinu nego pojedine fenomene, nešto više od deset.

On je ovog prigodom naglasio da hrvatska književnost uvijek mora uračunavati i ono što dolazi izvan Hrvatske, te kako je geografija hrvatskog književnog prostora i izvandomovinska Hrvatska.

Zajedničkom baštinom hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini i Hrvata u Slavoniji, Miroslava S. Mađera nazvao je doktorand na Filozofskom fakultetu u Zagrebu **Ivan Stipić**, koji se obratio u ime Društva hrvatskih književnika.



»Projekt Društva hrvatskih književnika i ZKVH-a pokazuje da se zajednički trud isplati i da je jako važno i u matičnoj domovini Hrvatskoj i u Vojvodini da se zabilježi ono što je bilo na tragu ne samo povijesti nego i književnosti vojvođanskih Hrvata.«

Moderatorica *Književnog salona* bila je predsjednica Organizacijskog odbora *Dana hrvatske knjige i riječi* **Katarina Čeliko-vić**, koja je među ostalim istaknula da bez knjige, bez onoga što su veliki sakupljači poput **Balinta Vujkova** učinili, vjerojatno ne bi bilo niti Hrvata na ovim prostorima.

Urednik rubrike za kulturu tjednika *Hrvatska riječ* **Davor Ba-šić Palković** predstavio je ovom prigodom knjišku produkciju vojvođanskih Hrvata od prošlogodišnjih do ovogodišnjih Dana, a istoimena izložba postavljena je u kataloškoj sobi ispred čitaonice Gradske knjižnice.

I. Petrekanić Sič



Nova knjiga: Milovan Miković, *Motrišta, rasprave, ogledi*

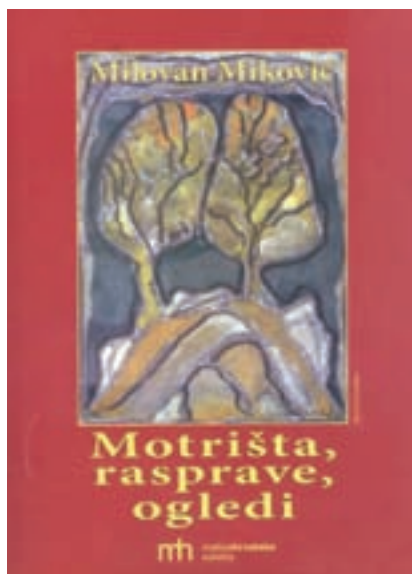
Vješto seciranje književnih i neknjiževnih tema

U nakladi Matice hrvatske Subotica nedavno je izašla knjiga *Motrišta, rasprave, ogledi* subotičkog književnika i urednika **Milovana Mikovića**. U knjizi je dvadesetak tekstova, eseja/studija o hrvatskoj književnosti u Vojvodini, napose Bačkoj, kao i o kulturnim i društveno-povijesnim okolnostima koje su ovu i ovakvu književnost iznjedrile. Tekstovi su objavljivani već ranije tijekom dva nepuna desetljeća.

Recenzenti knjige su dr. sc. **Slaven Bačić** i **Klara Dulić Ševčić**.

»I ovoga puta se Miković još jednom pokazuje, prije svega, kao briljantni esejist i erudit koji vješto secira razne teme iz suvremene kulturne povijesti vojvođanskih Hrvata, napose književnosti. Dodajući svojem zavidnom književničkom opusu najnoviju zbirku tekstova, nedvojbeno je još jednom pokazao da ga se s pravom uvrštava u krug najznačajnijih suvremenih hrvatskih intelektualaca u Vojvodini«, zapisao je dr. sc. Slaven Bačić.

»Riječ je o sadržajnim i eruditskim raspravama o književnim i neknjiževnim fenomenima koji su određivali i usmjeravali tijekom



hrvatske književnosti u Vojvodini... Eseji i ogledi sadržani u ovoj publikaciji nose sa sobom i izrazitu crtu osobnih opservacija na birane teme. Ne umanjujući time književno-povijesni i književno-kritički doprinos ovoga djela, ono u velikoj mjeri ističe osobne stavove autora, te će se promatrati onaj dio koji uzimajući za predmet proučavanja književne i druge građe nastoji o istoj pisati oštrim književno-kritičarskim perom, pravilno odmjeravajući književne i neknjiževne pojave, jedne naspram drugih. Pojedini dijelovi *Motrišta* doista su rasprave u svome izvornome značenju, te kao takve nisu vođene i pisane isključivo stručnom i znanstvenom odmjerenošću, iako ona jest obilježje ovoga djela u cjelini«, zapisala je, među ostalim, Klara Dulić Ševčić.

Knjiga *Motrišta, rasprave, ogledi* objavljena je u ediciji *Matičina svjedočanstva*.

D. B. P.

Nova shema programa na Radio Mariji

U novom ruhu, sa starim problemima

Početak akademske godine započela je i nova programska shema na hrvatskom jeziku Radio Marije Srbije, koja je izmijenjena, dopunjena i osvježena. No, ono što je ostalo staro, što i dalje predstavlja problem, osobito kada je u pitanju programsko uređenje, jest raspodjela frekvencija, koja nije mijenjana.

Muke oko frekvencije

»Tijekom ljetnog programa, koji je opušteniji, stekli smo dojam da je ustaljeni program postao monoton i odlučili s početkom akademske godine krenuti u novu programsku shemu. Zapravo, ova shema je već ranije postojala, samo je ovoga puta doručena sa starim i novim emisijama«, kaže voditelj dnevnog programa **Dario Marton**.

Na programu su i dalje svakodnevno sveta misa, molitva krunice, čitanje i tumačenje evanđelja, psalmi...

Kada je riječ o uređenju programa, treba naglasiti kako je izuzetno teško sve uklopiti, jer zapravo one frekvencije koje su najslušanije ne emitiraju cjelodnevni program, nego se frekvencija dijeli s mađarskom redakcijom i redakcijom Srpske Pravoslavne Crkve.

»Najlakše je raditi cjelodnevni program, koji se putem frekvencija može slušati samo u Vrdniku (88,4 MHz) i Nišu (102,7 MHz), te putem interneta. Prema tome, nastojimo uskladiti da se emisije u premijernom i repriznom terminu tako postave da ju svaka frekvencija u određeno vrijeme može čuti«, pojašnjava Marton.

Frekvencije u Somboru (95,7 MHz), Novom Sadu (90,0 MHz) i Subotici (90,7 MHz) je teško iskombinirati, a još jedna otežavajuća okolnost je što je trenutno Marton jedini koji vodi i organizira program na ovoj radio postaji.

Ono što olakšava situaciju je izuzetna suradnja s postajama Radio Marije iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, od kojih se preuzimaju neke emisije ili dio redovitog programa.

»Ova ideja je nastala na Regionalnom susretu Radio Marija u Međugorju koji je održan početkom ove godine. Kada su shvatili kakav problem imamo s frekvencijama, ponudili su nam pomoć, koja nama puno znači. Tako iz Hrvatske preuzimamo humane promocije, emisije o zdravlju i neke prigodne emisije, a od iste postaje iz BiH njihov redoviti program od tri do četiri sata«, objašnjava Marton i dodaje kako se taj program čuje samo na 24-satnom emitiranju i putem interneta.

Program je koncipiran tako da kada se čuje u Novom Sadu, Subotici i Somboru, gdje je najveća slušanost, ide isključivo iz redakcije Radio Marije Srbije.

Suradnja i volonteri

Na spomenutom susretu, skupa s predstavnicima ove radio postaje iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Makedonije i Kosova došlo se na ideju da svi na svojim facebook stranicama, na isti način objavljuju što se događa u Radio Mariji i tako daju informacije o programu širem slušateljstvu. Po riječima Martona, od samoga osnutka Radio Marije želja je bila imati u programu molitvene nakane, te su tu mogućnost dopunili i putem svoje facebook stranice, no kako je rekao naš sugovornik, često ljudi ne žele javno isticati što im je potreba, te se nakane mogu poslati i anonimno putem web stranice Radio Marije (www.radiomarija.rs).

Radio Marija funkcionira uz pomoć velikog broja volontera, među koje spadaju i svećenici.

	Novi Sad	Subotica	Sombor	Vrdnik, Niš
ponedjeljak	00:00 - 03:00 12:00 - 24:00	12:00 - 16:00 20:00 - 24:00	15:00 - 24:00	00:00 - 24:00
utorak	03:00 - 12:00	04:00 - 08:00	03:00 - 06:00	00:00 - 24:00
srijeda	00:00 - 03:00 12:00 - 24:00	12:00 - 16:00 20:00 - 24:00	15:00 - 24:00	00:00 - 24:00
četvrtak	03:00 - 12:00	04:00 - 08:00	03:00 - 06:00	00:00 - 24:00
petak	00:00 - 03:00 12:00 - 24:00	12:00 - 16:00 20:00 - 24:00	15:00 - 24:00	00:00 - 24:00
subota	03:00 - 12:00	04:00 - 08:00	03:00 - 06:00	00:00 - 24:00
nedjelja	00:00 - 03:00 12:00 - 03:00	12:00 - 16:00	12:00 - 15:00	00:00 - 24:00

»U ovoj sezoni smo među ostalim započeli emisiju *Razgovaramo kao kršćani*, koju vodi mons. **Bela Stantić**. Tu su i mladi, **Mila Kujundžić** i **Ivan Huska**, koji su se priključili dosadašnjem voditelju i autoru emisije za mlade **Matiši Duliću**. Došli smo na ideju da oni koji su do sada uređivali dječju emisiju nakon kriziranja prelaze u emisiju za mlade, a prvi primjer su Mila i Ivan«, kaže Marton.

Još jedna novina je da osim večernje svete mise, koja se u kapelici Radio Marije služi srijedom u 20 sati, ima i jutarnja sveta misa utorkom u 7 sati. Te mise se služe za slušatelje, dobročinitelje i darovatelje, te se ljudi mogu javiti s određenom nakanom.

Ž. V.

Svi sveti i Dušni dan

Danas, 1. studenoga, Katolička Crkva slavi svetkovinu Svih svetih, kada se na poseban način prisjećamo svih svetih, kako onih koji su kanonizirani, tako i onih koji su na glasu svetosti.

Sutra, 2. studenoga, je Dušni dan, kada se sjećamo dragih pokojnika. Toga dana se na poseban način moli za duše pokojnika, pale se svijeće, prisustvuje svetoj misi, moleći Božje milosrđe da ih što prije očisti od svih slabosti duše.

Svetkovina Svih svetih i Dušni dan su i dani oprosta kada se može dobiti potpuni oprost za vjerne mrtve. Tih dana potrebno je pričestiti se i po potrebi ispovjediti, pohoditi crkvu ili groblje, izmoliti Vjerovanje i Oče naš na nakanu sv. Oca. Tim činom može se izmoliti potpuni oprost grijeha za jednoga pokojnika i na taj način duši u čistištu otvoriti vrata raja.

Također, tko prvih osam dana u studenome pohodi groblje i pomoli se za pokojne, a onda se pričesti i moli na nakanu svetoga Oca dobiva potpuni oprost za pokojnika.

Ž. V.

200 godina crkve Svih Svetih u Čonoplji

Proslava dvostoljetne obljetnice župne crkve Svih Svetih u Čonoplji bit će upriličena u nedjelju, 3. studenog. Toga dana svečano dvojezično misno slavlje u ovoj crkvi predvodit će subotički biskup mons. dr. **Ivan Pénzes**, a propovijedat će župni vikar u župi sv. Petra i Pavla u Bajmaku vlč. **Luka Poljak**. Župa u Čonoplji je utemeljena 1761. godine, a prije toga je bila filijala susjedne župe Marijina rođenja u Lemešu. Župna crkva podignuta je 1819. godine.

M. T.



Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Susret s Kristom mijenja čovjeka

Uevanđeljima je mnogo primjera u kojima Isus susreće razne vrste grješnika, a oni poslije toga mijenjaju svoj način života. I ne potvrđuju samo biblijski primjeri da susret s Kristom mijenja čovjeka nego i mnogi primjeri svetaca kroz povijest Crkve, ali i običnih ljudi koje susrećemo u svojoj okolini. U svim tim primjerima krije se snažna poruka za suvremenog vjernika koji, bio toga svjestan ili ne, treba obraćenje i promjenu koja će ga približiti Bogu. Često mislimo kako nije moguće napraviti takav životni zaokret, zato nas liturgija trideset i prve nedjelje kroz godinu na primjeru Zakeja nadcarinika (usp. Lk 19, 1-10) želi podsjetiti da je Bogu sve moguće, pa i promijeniti čovjekov život.

Božje milosrđe

Zakej želi vidjeti Isusa, želi ga susresti, zato se penje na drvo, s obzirom na to da je niska rasta, te je znao da u nastaloj gužvi nema velike šanse. Bivalo je sigurno i u drugim mjestima da su se ljudi penjali na drvo kako bi vidjeli tog novog Učitelja o kojem se među narodom širio glas. No, samo je Zakejevo penjanje zabilježeno u evanđelju, zato što je njegova nakana bila posebna. Naime, on se nije popeo samo iz radoznalosti. Isus, pogledavši ga, vidi u njemu želju za susretom koji će dati smisao njegovom životu. Kao na mnogim drugim mjestima, promjena se događa samo ukoliko grješnik prihvati Božje milosrđe i učini korak bliže Bogu. Isus u Zakeju prepoznaje onog koji želi promjenu, zato na tu potrebu odgovara tako da je navratio u njegovu kuću.

Farizeji su zgroženi Isusovim ponašanjem, jer ulazi u kuću velikog grješnika. Za njih je to potpuno neprimjereno, jer grješnici i pravednici ne mogu se miješati. No, Isus svima daje do znanja: »Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti izgubljeno!« (Lk 19,10). U okruženju stalne osude i odbacivanja grješnik ne može pronaći način da promijeni svoj život nego, odbačen, nastavlja posrtati i tonuti u zlo iz kojega ne može izaći. Upravo je tako bilo u Isusovo vrijeme. Isus dolazi ponuditi ruku spasa svakom posrnulom čovjeku, pokazati mu da ga Bog nije zaboravio, te da Božje milosrđe može i njemu donijeti izbavljenje od staroga načina života.

I današnje društvo je često »društvo farizeja«. Mnogi nose etiketu loših ljudi koje treba

izbjegavati. I danas su mnogi obilježeni kao u Isusovo vrijeme carinici i bludnice. I kao da se mi danas ne bismo čudili i bunili da u kuće takvih ljudi svrati neki crkveni velikodostojnik? No, Bog nikoga ne odbacuje, želi da se svatko spasi i promijeni svoj život. Naposljetku, tko i od nas može reći da je pravednik, da se nema za što kajati? Tko ne treba mijenjati svoj život, biti bolji, bez obzira ide li u crkvu redovito, je li član neke molitvene zajednice i sl.? Ali, koliko god da je netko griješio, koliko god da ga društvo zbog toga odbacuje, Božje milosrđe je uvijek veće. On spasenje nudi svakome, ono nije rezervirano samo za »pravednike«. Tako Isus hrabri svakoga tko se osjeća posrnulo i daje nadu svima koji misle da je za njih gotovo.

Željati obraćenje

Kao što je dotaknuo Zakeja, Bog tako želi dotaknuti svakoga grješnika, no bitno je da je grješnik spreman na obraćenje. Zakej je bio svjestan svoga lošega života, a susret s Isusom omogućio mu je promjenu. Djeluje nam pomalo bajkovito, ali upravo u toj bajkovitosti očituje se snaga preokreta koju je ovaj nadcarinik doživio. On želi uistinu početi novi život, a to znači ne nastaviti varati nego prevarenima vratiti, ne grabiti blago samo za sebe nego pomoći onima kojima je potrebno. Susret s Isusom znači potpuni zaokret, kojega Zakej nije odlagao, već učinio odmah. Tako čini svatko tko je otvoren uistinu susresti Krista. Snaga toga susreta pokreće čovjeka na djelovanje, ali novo, drugačije od prijašnjeg, na djelovanje pravednika koji se rodio u tome susretu života.

Mnogi se od nas trude susresti Krista, ali očajnički primjećuju kako se ništa ne događa. Misa, pričest, ispovijed, molitva, hodočašća i svi drugi načini koji nas vode Kristu nisu donijeli plod u smislu temeljne promjene života izazvane obraćenjem. To je zato što u dubini srca ipak ne želimo da se takva korjenita potreba dogodi. Razni razlozi mogu biti za to: strah od prihvaćenosti u društvu, lakši život unatoč grješnom stanju, užitak, pozicije, posao, tuđe mišljenje... U svakoj našoj pobožnosti Bog je pružio ruku, poželio navratiti kod nas kao kod Zakeja, ali mi ga nismo bili spremni prihvatiti. Moramo uistinu poželjeti susresti ga bez straha i doživjet ćemo susret koji mijenja.

Razlikovni rječnik na konkretnim primjerima

U okviru Dana hrvatske knjige i riječi – dana Balinta Vujkova u subotičkoj Gimnaziji Svetozar Marković 24. listopada održana je radionica za srednjoškolce na temu *Razlikovni rječnik srpskoga i hrvatskoga jezika*. Ovoj radionici odazvali su se učenici iz Gimnazije, Politehničke i Medicinske srednje škole, a uvodnu riječ i radionicu držao je lektor hrvatskoga jezika s Filozofskog fakulteta u Novom Sadu prof. dr. **Tomislav Čužić**, dok je interaktivni kviz uz pomoć pametnih telefona organizirala predsjednica Hrvatske čitaonice **Bernadica Ivanković**.

O tome postoji li razlika između ova dva jezika u uvodnome dijelu govorio je prof. dr. Čužić te je pojasnio kako su ova dva jezika u osnovi slična, jer se temelje na štokavskom narječju, no ipak su različiti i zasebni, a uz to svaki jezik ima i svoju povijest i kulturu.

Kroz praktične primjere učenici su mogli uočiti razliku između ova dva jezika praveći vlastiti razlikovni rječnik. Nekolicina njih se u tome pokazala dobrima, a nagrada za rad i trud bili su slatkiši i knjige.

Također, probali su se i u lektorskom poslu. Dobivši određeni tekst imali su zadatak prvo ga sami pregledati i ispraviti, a potom su ga prolazili skupa s lektorom, te pronalazili pogreške i nepravilno napisane riječi.

U drugome dijelu radionice slijedio je takozvani kviz znanja, koji su učenici radili pomoću pametnih telefona, a oni najbolji i najvještiji nagrađeni su knjigama i slatkišima.

Ž. V.



Martina Stantić, studentica Visoke tehničke škole u Subotici

Kada želja postane stvarnost

Među studentima Visoke tehničke škole strukovnih studija iz Subotice ugovor za stipendiranje je s kompanijom *Studio Present* u okviru IT kompanije *Digital Hive*, potpisala i **Martina Stantić**, najmlađa vijećnica Hrvatskog nacionalnog vijeća i aktivna članica HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta. Martina je rođena 1998. godine, završila je OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu, gdje i živi sa svojom obitelji. Školovanje je nastavila u Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici, a svih 12 godina školovala se na hrvatskom nastavnom jeziku. Trenutno je studentica spomenute strukovne škole na smjeru tehnička informatika, a ujedno i radi u tvrtci *Studio Present* (kao studentica), na poziciji *Front-End developer*.



Osim Martine, ovu stipendiju su dobili još i studenti **Danijel Bojčić** i **Zvonimir Rudinski**.

Za *Studio Present* tvrtku Martina je čula u školi, a do stipendije je, kako je rekla, došla sasvim slučajno. Vidjevši oglas za posao, odlučila se javiti. Ponudili su joj praksu koja joj se činila nestvarnom, jer su baš nju izabrali od svih drugih kandidata. U to vrijeme Martina je imala još dva ispita, a sada nakon tri mjeseca ostalo joj je još samo nekoliko stranica diplomskog rada i tu će završiti njeno školovanje.

Osim studiranja i posla, Martina ima i hobi, a to je šminkanje, kojim se rado bavi vikendom. Ujedno, interesira je grafički dizajn, kojim se do sada, kako kaže, nije posvetila onoliko koliko je željela, zbog drugih obveza, no i u tim vodama se već okušala za spomenuto društvo gdje je aktivna.

Kada je u pitanju budućnost, Martina bi i nakon stipendije voljela ostati u tvrtci *Studio Present*, jer joj se sviđa posao i to je ono u čemu se vidi u budućnosti.

U slobodno vrijeme, kojega i nema previše, Martina voli pogledati i dobar film, a za izbor glazbe je, kako je rekla, zaduženo trenutno raspoloženje.

U životu je ispunjava na prvome mjestu obitelj i prijatelji, ali i hobi-ji kroz koje se može opustiti i pokazati svoju kreativnost.

Ž. V.

RECEPT NA TACNI



BAŠ DOBAR BURGER

Ovo je vrijeme tikvica, bundeva i kupusa. Ovo je vrijeme zelene tržnice i zimskog cvijeća. Vrijeme turšija, ljutih papričica i zavodljivih mirisa. I super je u tom razdoblju posvetiti više pozornosti zdravoj prehrani, imunitetu, svom tijelu i zdravlju. Krenula sam s idejom pisati o listama najvažnijih i najzdravijih namirnica, a onda me je iznenada napala želja da napišem recept za baš dobar burger. Znam, znam, nije ovo baš prirodan rasplet napisanog uvoda, ali moram podijeliti ovaj zaista sjajan recept. Već idućeg tjedna eto mene s listom i po kojim receptom s navedenim zdravim namirnicama.

Potrebno: 400 g mljevenog junećeg mesa / 1 jaje / sol / papar / 3 žlice majoneze / 1 žličica senfa / 1 žlica kečapa / sok od 1/2 limuna / 2 manja lista icebearg ili zelene salate / 1 kiseli krastavac / 1/4 glavice ljubičastog luka / 2 žemlje / 4 kriške rajčice / icebearg ili zelena salata rezana na trakice / 4 listića topljivog sira za sendviče / 30 g maslaca

Postupak: Na meso staviti sol, papar i jaje i dobro umiješati da se smjesa sjedini. Podijeliti smjesu na dva dijela i od svakog dijela napraviti burger debljine do 1 cm. U tavi zagrijati maslac i peći burgere sa svake strane po 4-5 minuta. Prilikom pečenja druge strane pred kraj staviti listić sira i peći još 15 sekundi.

Burger umak pripremiti tako što ćete sitno isjeckati luk, icebearg salatu i krastavčić, pa sve to pomiješati s ostalim sastojcima: 3 žlice majoneze, žličica senfa, žlica kečapa, sok od pola limuna. Presjeći žemlju i na nju staviti umak i icebearg salatu. Dodati pripremljeno meso i preko njega staviti rajčicu i drugu polovicu žemlje, pritisnuti dlanom i radi dekoracije probosti štapićem ili čačkalicom.

Dodatak: Za kompletan ugođaj ispeći pekarski krumpir ili bar pomfit. Kad je bal, nek je bal. Dobar tek!

Gorana Koporan

Rezultati Natječaja HNV-a za sufinanciranje hrvatskih udruga za 2019. godinu

Naselje	Naziv iz APR-a	Aktivnost	Odluka
Bač	Udruženje građana »Tragovi Šokaca« Bač	Redovita djelatnost	20,000.00
Bereg	Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Silvije Strahimir Kranjčević«	Adaptacija Šokačke kuće	30,000.00
Monoštor	Kulturno umjetničko društvo Hrvata »Bodrog« Monoštor	Redovita djelatnost	80,000.00
Monoštor	Kulturno umjetničko društvo Hrvata »Bodrog« Monoštor	Sastali se alasi i bečari	110,000.00
Beograd (Čukarica)	Hrvatsko kulturno društvo »Hrvatski kulturni centar - Beograd«	Redovita djelatnost	50,000.00
Beograd (Zemun)	»Društvo hrvatske mladeži Zemuna«	Redovita djelatnost	30,000.00
Beograd (Zemun)	Zajednica Hrvata Zemuna »Ilija Okrugić«	Redovita djelatnost	60,000.00
Donji Tavankut	Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut	Noć muzeja	20,000.00
Donji Tavankut	Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Matija Gubec« Tavankut	IX. Seminar bunjevačkog stvaralaštva	50,000.00
Donji Tavankut	Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Matija Gubec« Tavankut	Redovita djelatnost	160,000.00
Đurđin	Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Đurđin«	Advent u Đurđinu	20,000.00
Đurđin	Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Đurđin«	Redovita djelatnost	40,000.00
Niš (Medijana)	Udruga Široko	Božićni koncert – večer tamburaša u Nišu	50,000.00
Petrovaradin	Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Jelačić« Petrovaradin	Opremanje prostora za rad djece Petrovaradionice	80,000.00
Petrovaradin	Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Jelačić« Petrovaradin	Snimanje i produkcija audio CD-a sa skladbama Franje Štefanovića	50,000.00
Ruma	Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec«	Redoviti godišnji koncert Velikog tamburaškog orkestra	20,000.00
Ruma	Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec«	Škola tambure	50,000.00
Sombor	Hrvatsko kulturno umjetničko društvo »Vladimir Nazor« Sombor	Redovita djelatnost	50,000.00
Sombor	Udruženje građana »Urbani Šokci« Sombor	Izložba i tiskanje knjiga »Monoštor u srcu« i »Ajte s nama«	20,000.00
Sonta	Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« Sonta	Redovita djelatnost	50,000.00
Srijemska Mitrovica	Hrvatski kulturni centar »Srijem« - Hrvatski dom	Redovita djelatnost	90,000.00
Stanišić	Hrvatsko kulturno društvo »Vladimir Nazor« Stanišić	Kupovina instrumenata i narodnih nošnji	20,000.00
Subotica	Hrvatska čitaonica	Programi za djecu i mlade Hrvatske čitaonice	50,000.00
Subotica	Hrvatsko akademsko društvo	Redovita djelatnost	40,000.00
Subotica	Udruga »Naša djeca«	Profesionalna orijentacija	40,000.00
Subotica	Udruga »Naša djeca«	Redovita djelatnost	80,000.00
Subotica	Udruga nogometne selekcije Hrvata u Srbiji	Europsko nogometno prvenstvo za nacionalne manjine – Europeada 2020, od 20.-28.06.2020.	50,000.00

Subotica	Udruženje hrvatske mladeži u Vojvodini »KROV«	Zimski oratorij 2020.	50,000.00
Subotica	Festival hrvatskih duhovnih pjesama - Hosanafest	Rekla je DA	50,000.00
Subotica	Hrvatska ekološka udruga »CRO-ECO«	Cro-eco školica	50,000.00
Subotica	Hrvatska ekološka udruga »CRO-ECO«	Eco škola porculana	50,000.00
Subotica	Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama«	7. Tambura Instrumental Festival - Požega	40,000.00
Subotica	Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama«	Redoviti troškovi	180,000.00
Subotica	Hrvatska likovna udruga »Cro Art«	Deveti saziv umjetničke kolonije Stipan Šabić-2019.	20,000.00
Subotica	Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo«	Redovita djelatnost	230,000.00
Subotica	Hrvatski ženski forum »Cro-femina«	Ekonomsko osnaživanje žena kroz edukaciju i izradu tradicijskih odjevnih predmeta	100,000.00
Subotica	Katoličko društvo »Ivan Antunović«	Spomenik biskupu Ivanu Antunoviću – III. faza	60,000.00
Subotica	Subotički tamburaški orkestar	Njegovanje vjerskih tradicija bunjevačkih Hrvata	30,000.00
Subotica	Udruga bunjevačkih Hrvata »Dužijanica«	Dužijanica	170,000.00
Subotica	Udruga bunjevačkih Hrvata »Dužijanica«	Redovita djelatnost	50,000.00
Subotica	Udruga građana »Hrvatski Majur« Subotica	Edukacijski programi	100,000.00
Subotica	Udruženje novinara »Cro Info«	Multimedijalna prezentacija kulturne baštine i suvremenog stvaralaštva Hrvata	150,000.00
Surčin	Hrvatska čitaonica »Fischer«	Brošura »Božićni običaji Hrvata u Surčinu, N. Banovcima i N. Slankamenu« i kalendar za 2020. HČ Fischer	20,000.00
Surčin	Hrvatska čitaonica »Fischer«	Redovita djelatnost	40,000.00
Vajska	Hrvatsko kulturno udruženje »Antun Sorgg« Vajska	Adaptacija Šokačke kuće	50,000.00
Vajska	Hrvatsko kulturno udruženje »Antun Sorgg« Vajska	Nastup na Dječjim vinkovačkim jesenima 2019. godine	40,000.00
Voganj	Hrvatski medijsko kulturni centar	Hrvatska riječ u Srijemu i Beogradu	50,000.00
Zrenjanin	Udruga banatskih Hrvata	Redovita djelatnost	60,000.00
			3,000,000.00

Obnova ograde oko crkve

U lipnju ove godine Općina Ruma raspisala je javni poziv za dodjelu sredstava iz proračuna za programe i aktivnosti crkava i vjerskih zajednica u 2019. godini. Tradicionalnim vjerskim zajednicama na području rumske općine dodijeljeno je 9 milijuna dinara, a novac je raspoređen na sedam crkava, tri u gradu i četiri u selima, a manji dio sredstava je, kao i prethodnih godina, ostao u rezervi. Rimokatoličkoj crkvi Uzvišenja Svetog Križa u Rumi dodijeljeno je 500.000 dinara.

»Već duži niz godina Općina Ruma odgovara na naše zamolbe koje im mi upućujemo kada se raspiše natječaj za dodjeljivanje sredstava vjerskim zajednicama. Ove godine smo

dobili 500.000 dinara za zamjenu naše stare dotrajale ograde iza naše crkve. Uklonili smo ju i postavili kompletnu novu ogradu«, rekao je župnik **Ivica Čatić** ističući da je suradnja s Općinom na zavidnoj razini: »Na taj način nam šalju poruku da nas primjećuju i da nas uvažavaju kao vjersku zajednicu i ja sam im na tome zahvalan«.

U proteklih pet godina uz pomoć financijskih sredstava iz općinskog proračuna renovirana je prednja ograda ispred crkve, oličen je Pastoralni centar, završeni su radovi u unutrašnjosti sakristije, obnovljen je središnji križ na Katoličkom groblju u Rumi, te urađena nadstrešnica na kapelici svetog Florijana na groblju. Sljedeći važan projekt za župu i zajednicu u rumskoj općini je obnova jedinog preostalog križa krajputaša na Pavlovačkom putu.

S. D.

U spomen na Balinta Vujkova – Didu

U sklopu 18. Dana hrvatske knjige i riječi – dana Balinta Vujkova četvrtak, 24. listopada, bio je rezerviran za najmlađe. U velikoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* na program *Narodna književnost u školi – U spomen na Balinta Vujkova – Didu* okupilo se oko 300 djece vrtićkog i osnovnoškolskog uzrasta. Svi oni već dobro znaju tko je bio **Balint Vujkov**, a oni koji su prvi puta bili, oni najmlađi, mogli su naučiti kako je on bio sakupljač, pripovjedač i književnik.

Kako to obično i biva na satu hrvatskoga jezika bilo je propitivanja, odgovaranja, čak i kviz poznavanja bunjevačkih *riči*, a umjesto ocjena dobivali su se slatkiši i knjige. Mogli bismo reći kako je to puno bolje od ocjena.

Na ovom nesvakidašnjem satu bilo je i glazbe, te je nastupio Dječji tamburaški orkestar HGU-a *Festival bunjevački pisama*, pod vodstvom prof. **Mire Temunović**, kao i vokalni solisti, učenici 1. razreda OŠ *Ivan Milutinović* u Subotici **Katarina Vukadinović** i **Roko Piuković**. Kroz program okupljene su vodili **Mila Rukavina** i **Luka Ješić**, već stari znanci na mjestu voditelja.

Punoljetstvo

U ime HNV-a nazočne je pozdravila dopredsjednica odbora za obrazovanje **Marina Ivanković Radaković** riječima: »Ova manifestacija koja svake godine iznjedri nove knjige je također i povod okupljanja djece koja glume, govore, slušaju našu ikavicu. Tako ju oni uče, njeguju i čuvaju. I dok god budemo vidjeli djecu ovdje obučenu u našu bunjevačku narodnu nošnju i budemo čuli kako govore ikavicu, znamo da naš govor, a samim tim i naš narod neće izumrijeti, i zato neka djeca počnu *divanit*.«

Djeci se također obratila i članica Gradskog vijeća Grada Subotice zadužena za obrazovanje **Nataša Aleksić**, kao i generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**.



Ove godine *Dani hrvatske knjige i riječi* napunili su 18 godina postojanja, a na ovoj proslavi nazočili su učenici koji pohađaju cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku i učenici koji izučavaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Tako su među njima bile osnovne škole *Matko Vuković* iz Subotice, *Ivan Milutinović* iz Subotice i *Male Bosne*, *Vladimir Nazor* iz Đurđina, *Pionir* iz Žednika i *Matija Gubec* iz Tavankuta, vrtići *Marija*



Petković-Biser, *Marija Petković-Sunčica* iz Subotice i *Petar Pan* iz Tavankuta. Iako su među djecom trebali biti i učenici iz Plavne i Vajske, zbog tehničkih problema s autobusima, nisu mogli prisustvovati ovome programu. Svu djecu i goste, a osobito unuku Balinta Vujkova **Nevenu Racić** i Balintovu nećakinju **Mariju** koja je ovom prigodom došla iz Ženeve pozdravila je predsjednica Hrvatske čitaonice **Bernadica Ivanković**.

Nova knjiga – nove predstave

Predsjednica Organizacijskog odbora *Dana hrvatske knjige i riječi – dana Balinta Vujkova* **Katarina Čeliković** predstavila je novu knjigu *Bajke 3*. u kojoj se nalaze izabrana djela Balinta Vujkova, 64 nove bajke. Izbor bajki za ovu knjigu, kao i u prethodne dvije, napravio je novinar **Zlatko Romić**. Svaka škola, odnosno vrtić, dobio je nekoliko primjeraka ove knjige za svoje školske, odnosno vrtićke knjižnice.

Kako smo već naviknuli, i ovoga puta izvedene su dvije kratke predstave, pripovijetke koje je zapisao Balint Vujkov. U ulozi glumaca, koji su bili izuzetni, našla su se djeca vrtića *Petar Pan* iz Tavankuta na čelu s odgojiteljem **Nenadom Temunovićem** i učenici OŠ *Matko Vuković* koje je pripremila prof. hrvatskog jezika i književnosti **Mirjana Crnković**. Ovoga puta izvedene su predstave *Turci i Bunjevac u dugačkoj košulji*, te *Careva puna vreća laži*.

Do sljedeće godine i novih predstava iz Balintovog bogatog opusa, preporučam knjigu *Bajke 3*.

Ž. V.

Dani kruha u Sonti

Od zrna do kruha

Učenici OŠ *Ivan Goran Kovačić* iz Sonte, polaznici izbornog predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i ove godine su tematskim programom obilježili manifestaciju *Dani kruha*, posvećenu našoj najbitnijoj i u potrošnji najzastupljenijoj namirnici. Program su osmislili uz pomoć svojih nastavnica **Tamare Kokai**, **Biljane Ribić** i **Kristine Matin**. Priredba je održana 28. listopada, u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti, pred oko 350 posjetitelja i gostiju. Pozornica je bila s puno mašte urešena šokačkim rukotvorinama i jesenskim plodovima, a na vidnom mjestu postavljen je dugački stol s izloženim kruhom i proizvodima od brašna koje samo bujna mašta može zamisliti. Vispreni voditelji **Anastasija Božić** i **Dalibor Matin**, uz edukativnu naraciju, vodili su nazočne kroz program kojega su tvorili recitali, pjesme i kratki igrokazi. Najviše pljeska pobrali su mali tamburaši, polaznici škole tambure na hrvatskom jeziku u ovoj školi i članice dječje folklorne sekcije KPZH-a *Šokadija* za atraktivni splet šokačkih igara. Dragi gost Sončana bio je ravnatelj OŠ *Antuna Baue-*

ra iz Vukovara **Josip Mihaljev** sa suprugom **Biljanom**, nastavnicom u istoj školi. Inače, oboje su rodom Sončani, u Vukovar su izbjegli tijekom ratnih devedesetih. Novu buru pljeska pobrao je ravnatelj Mihaljev pozivom malim Sončanima, polaznicima Hrvatskog jezika s

elementima nacionalne kulture na jednodnevni izlet u Vukovar. Po završetku programa svi nazočni su pozvani na degustaciju izloženih eksponata.

Aktivnosti glede *Dana kruha* u OŠ *Ivan Goran Kovačić* bilježe se još od 2005. godine, kad su podunavski Hrvati posredstvom osječke *Šokačke grane* uspostavili suradnju s OŠ *Retfala* iz Osijeka. Tako su se Sončani uključili u obilježavanje *Dana kruha* u vrtićima, školama, učeničkim domovima i institucijama koje se bave djecom u cijeloj Hrvatskoj, ali i u državama u kojima žive autohtoni ili iseljeni Hrvati.

Ubrzo nakon II. svjetskog rata, 16. listopada 1945. godine, osnovana je Organizacija za prehranu i poljoprivredu UN-a, poznata pod kraticom FAO (engl. Food and Agriculture Organization). Sjedište joj je u Rimu, u velikoj palači nazvanoj Palazzo FAO. Moto FAO-a glasi: »Fiat panis«, što na latinskom jeziku znači *Neka bude kruha*. Na sam datum *Dana kruha* u prostorijama škola i drugih institucija postavljaju se izložbe plodova zemlje užeg zavičaja, kruha i drugih krušnih proizvoda, različitog sjemenja, te alata koji su se rabili u preradi žitarica. Datum *Dana kruha* služi i kako bi se kod djece pobudila svijest o gladi prisutnoj širom svijeta i o tome kako mnogi njihovi vršnjaci nemaju što jesti. Prilagođeno uvjetima, *Dani kruha* se u većini škola obilježavaju kroz cijeli listopad.

Ivan Andrašić




ZOVEM SE: Ivan Kolar
IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu, 3. razred
IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: idem na folklor i sate tambure u HKPD *Matija Gubec*, Tavankut
VOLIM: voziti bicikl i rolere
NE VOLIM: nepravdu i mrkvu
U SLOBODNO VRIJEME: igram se s prijateljima u dvorištu
NAJ PREDMET: tjelesno, glazbeno i likovno
KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: svirac

KOD GLAVNE POŠTE
Too Toth optika
Subotica 551-045
25 YEARS
Srebrna akcija!

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Gradonačelnik
Broj: II-464-261/2019
Dana: 30.10.2019.
24000 Subotica
Trg slobode 1



Na temelju članka 99. stavak 5. Zakona o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, broj 72/09, 81/09-ispravak, 64/10 – odluka US i 24/2011, 121/2012, 42/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/14, 145/14, 83/2018, 31/2019 i 37/2019 – dr. zakon) i članka 16. Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u najam građevinskog zemljišta i pretvaranja prava najma na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva („Sl. list Grada Subotice“, broj 14/2015 i 53/2016),

**gradonačelnik Grada Subotice donosi
ODLUKU
O RASPISIVANJU JAVNOG OGLASA
ZA OTUĐENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA
(ZEMLJIŠTE) U JAVNOM VLASNIŠTVU
GRADA SUBOTICE
RADI IZGRADNJE U POSTUPKU JAVNOG
NADMETANJA (DRAŽBA)**

I. Predmet otuđenja:

1. Čest. br. 15879/6 u površini 04 a 53 m², upisana u list nekretnina br. 1383 K.O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
2. Čest. br. 14777/7 u površini 84 a 24 m², upisana u list nekretnina br. 1383 K.O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
3. Čest. br. 14777/8 u površini 84 a 25 m², upisana u list nekretnina br. 1383 K.O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
4. Čest. br. 15799/9 u površini 06 a 28 m², upisana u list nekretnina br. 1383 K.O. Novi grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
5. Čest. br. 3723/8 u površini 12 a 70 m², upisana u list nekretnina br. 10120 K.O. Stari grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
6. Čest. br. 4552/10 u površini 10 a 81 m², upisana u list nekretnina br. 1069 K.O. Žednik, u javnom vlasništvu Grada Subotice.

II. Komunalna opremljenost:

1. Čest. br. 15879/6 K.O. Novi grad, asfaltirana pristupna cesta bez pločnika,
2. Čest. br. 14777/7 K.O. Novi grad, javni vodovod, asfaltirana pristupna cesta bez pločnika, javna rasvjeta,
3. Čest. br. 14777/8 K.O. Novi grad, javni vodovod, asfaltirana pristupna cesta bez pločnika, javna rasvjeta,

4. Čest. br. 15799/9 K.O. Novi grad, javni vodovod, javna rasvjeta, plinovod,
5. Čest. br. 3723/8 K.O. Stari grad, javna kanalizacija, javni vodovod, asfaltirana pristupna cesta, pločnik, javna rasvjeta,
6. Čest. br. 4552/10 K.O. Žednik, javni vodovod, asfaltirana pristupna cesta, pločnik, javna rasvjeta.

III. Urbanistički uvjeti:

- Uvidom u Plan generalne regulacije VIII. za zone „Željezničko naselje“ i „Makova sedmica“ i dio zone „Mali Radanovac“ („Službeni list Grada Subotice“, broj 52/2012), utvrđeno je da se čestice k. č. br. 15879/6 i 15799/9 K.O. K.O. Novi Grad nalaze u dijelu prostora namijenjenog izgradnji objekata obiteljskoga stanovanja srednjih gustoća.

Za ovu zonu su utvrđeni sljedeći urbanistički parametri:

- min. veličina čestice za slobodnostojeći obiteljski stambeni objekt iznosi 300 m²,
 - min. širina ulične fronte iznosi 10 m,
 - max. indeks zauzetosti čestice je 40 %,
 - max. katnost glavnog objekta je P+1+Pk,
 - čestica mora imati pristup na javnu prometnu površinu.
- Parkirališna mjesta za ove čestice predviđena su u okviru istih.

- K. č. br. 14777/7 i 14777/8 K.O. Novi grad prema Planu generalne regulacije VII. za zone „Kertvaroš“ i „Novi Grad“ i dijelove zona „Mali Radanovac“, „Radanovac“ i „Palić“ u Subotici („Službeni list Grada Subotice“ broj 11/2014 i 12/2014) se nalaze u dijelu bloka 200 i namijenjene su za proizvodnju i gospodarstvo.

Za ovu zonu su utvrđeni sljedeći urbanistički parametri:

- min. veličina čestice iznosi 1200 m², dok se maksimalna veličina ne uvjetuje,
- min. širina ulične fronte iznosi 30 m,
- max. indeks zauzetosti čestice je 50 %, ukoliko je parkiranje osigurano u podzemnoj etaži – maks. indeks zauzetosti je 60 %,
- maksimalni stupanj iskorištenosti čestica je 80 % (računajući sve objekte visokogradnje i platoe s prometnicama i parkiralištima),
- max. katnost za proizvodne objekte i objekte maloga gospodarstva je P+1, a maksimalna katnost poslovno-administrativnih objekata je P+2+Pk,
- čestica mora imati pristup na javnu prometnu površinu.

U ovoj zoni dopuštena je gradnja sljedećih objekata: proizvodni objekt, proizvodno-poslovni objekt, proizvodno-skladišni objekt, poslovni-skladišni objekt, poslovno-proizvodno-skladišni objekt, poslovni objekt, drugi pomoćni objekti (garaže, kotlarnice, bunari...).

Čestice ispunjavaju uvjete za gradnju, s tim da je za predmetni prostor propisana obveza izrade urbanističkog projekta, te se investitoru nakon donošenja istoga može odobriti izgradnja objekata.

Izrada Urbanističkog projekta je obveza investitora.

Parkirališna mjesta za ove čestice predviđena su u okviru istih.

- Uvidom u Plan detaljne regulacije centra Grada Subotice-zona I. („Službeni list Grada Subotice“, broj 6/2010, 55/2011 i 29/2018), utvrđeno je da se čestica br. 3723/8 K.O. Stari grad nalazi u dijelu bloka D i namijenjena je za komercijalno-poslovne sadržaje.

1) Vrsta i namjena objekata

U zoni namijenjenoj izgradnji komercijalno-poslovnih objekata se dopušta izgradnja turističko-ugostiteljskih objekata sa smještajnim kapacitetima, objekata s ugostiteljsko-zabavnim sadržajima kao i izgradnja objekata namijenjenih sportu i rekreaciji.

Osim naprijed naznačenih objekata i planiranih djelatnosti, u zoni se mogu graditi objekti namijenjeni javnom korištenju (iz područja obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi i sl.), a iznimno i objekti stanovanja, isključivo kao poslovno-stambeni objekti (odnos stanovanje: poslovanje je maksimalno 30:70 %).

U zoni nije dopuštena izgradnja komercijalnih objekata tipa robno-tržnih centara, veleprodajnih objekata i sl., kao ni administrativno-poslovnih objekata.

U zoni nije dopuštena izgradnja objekata proizvodnog obrtništva i drugih djelatnosti rada, kao ni objekata servisno-uslužnih djelatnosti (benzinske i plinske postaje, perionice vozila, zajedničke garaže i sl.).

Vrsta objekata s obzirom na način izgradnje na građevinskoj čestici u zoni namijenjenoj KOMERCIJALNO-POSLOVNIM sadržajima je:

- u prekinutom i neprekinutom nizu (objekt dodiruje jednu ili obje bočne linije građevinske čestice),

U okviru zone KOMERCIJALNO-POSLOVNOG karaktera, u ovim veličinama čestice, dopuštena je gradnja sljedećih objekata:

- POSLOVNI objekt
- MULTIFUNKCIONALNI objekt – osim komercijalno-poslovnih sadržaja postoje javni sadržaji (kulturni sadržaji, sadržaji sporta i rekreacije i sl.).
- Objekti SPORTA I REKREACIJE.

2) Dopusćeni indeks zauzetosti i indeks izgrađenosti građevinske čestice

Izgradnja uz „Otvoreno sveučilište“ će biti uvjetovana građevinskim linijama i maksimalnom visinom odnosno katnošću objekta – maksimalna visina strehe je 20 m, maksimalna visina sljemena je 24 m.

Na planiranom objektu moguće je formiranje visinskog akcenta do visine postojeće „kule“ „Otvorenog sveučilišta“, uz uvjet da horizontalni gabarit ne može zauzeti više od 40 % gabarita objekta.

3) Dopusćena katnost i visina objekata

Dopusćena je izgradnja podruma ili suterena, vodeći računa o geotehničkim i hidrotehničkim ograničenjima.

U sklopu krovne konstrukcije je dopušteno formiranje kompleksa, uz uvjet da je na ovim dijelovima krova dopuštena uporaba isključivo krovnih prozora (u ravni krovne konstrukcije). Na dijelovima gdje se objekt gradi uz postojeći zaštićeni objekt, visina mora biti usuglašena s njegovom visinom.

Namjena etaža poslovnih objekata utvrđuje se u odnosu na funkciju i način korištenja objekta: podrum, suteran, prizemlje i visoko prizemlje, katovi, potkrovlje, mansarda i povučeni kat.

4) Osiguravanje pristupa čestici i prostora za parkiranje vozila

Za svaku građevinsku česticu u okviru zone mora se osigurati kolni i pješački prilaz. Kolni prilaz čestici je minimalne širine 6,0 m, s minimalnim unutarnjim radijusom zavoja od 8,0 m.

Kolne ulaze s ulica u pojedine komplekse u zoni planirati što dalje od raskrižja, tj. što bliže najudaljenijem rubu čestice, mjerenom od raskrižja.

Parkirališni prostor za korisnike objekta, po pravilu rješavati u okviru čestice izgradnjom parkirališta ili garaža, a sukladno uvjetima priključka na javnu prometnicu.

Za planirane višenamjenske komercijalno-poslovne komplekse vrijedi uvjet da rješavanje potrebnog broja parkirališta, odnosno garažnih mjesta mora biti obvezno u podzemnoj(im) etaži(ama), s obzirom na to da na kompleksima ne postoje prostorne mogućnosti za osiguranje potrebnog broja parkirališnih mjesta, kao i da je obvezno rješavanje uvjeta u potpunosti.

Za ugostiteljske objekte u zoni koji podliježu obvezi kategorizacije, osigurati uvjete sukladno kategoriji ugostiteljskog objekta, a za one koji ne podliježu obveznoj kategorizaciji osigurati uvjet - jedno parkirališno ili garažno mjesto za 70,0 m² korisnog prostora.

Sukladno Odluci o utvrđivanju doprinosa za uređivanje građevinskog zemljišta („Sl. list grada Subotice“, br. 7/2015 i 8/2019), smještaj vlastitih vozila za stambeno-poslovne i poslovne rješavati u sklopu čestice izvan površine javne ceste, izgradnjom parkirališta ili garaža i to: jedno parkirališno ili garažno mjesto na jedan stan i jedno parkirališno ili garažno mjesto na 70 m² poslovnoga prostora.

Za objekte namijenjene javnom korištenju (iz područja obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi...), osigurati uvjete sukladno uvjetima definiranim GP-om ili vrijedećim pravilnicima i normativima za tu vrst objekata.

Zajednička garaža može biti samo u sklopu objekta, s tim da osim ispod osnovnog gabarita objekta, gabarit podzemne etaže može biti i izvan gabarita osnovnog objekta i to po pravilu u ravni terena (ili s max. izdizanjem do 0,5 m ukoliko to uvjeti čestice dopuštaju), pri čemu se ne smiju prijeći granice čestice. Gabarit podzemne garaže se ne uračunava u indeks izgrađenosti.

Za gradnju objekata javne namjene kao i za sve planirane komplekse veće od 1500 m², utvrđena je obveza izrade Urbanističkog projekta.

- K. č. br. 4552/10 K.O. Žednik prema Planu generalne regulacije za naselje Novi Žednik („Službeni list Grada Subotice“, broj 55/2011) se nalazi u bloku 12 i namijenjena je obiteljskom stanovanju malih gustoća.

Za ovu zonu su utvrđeni sljedeći urbanistički parametri:

- min. veličina čestice u ovoj zoni za slobodnostojeći obiteljski stambeni objekt iznosi 750 m², dok maksimalna veličina čestice iznosi 1500 m²,

- min. širina ulične fronte iznosi 15 m,

- max. indeks zauzetosti čestice je 30 %,

- max. katnost glavnog objekta je P+1+Pk (prizemlje + kat + potkrovlje)

- čestica mora imati pristup na javnu prometnu površinu.

U ovoj zoni je dopuštena gradnja sljedećih objekata:

- OBITELJSKI STAMBENI OBJEKTI

Sadrži po pravilu jednu stambenu jedinicu, a najviše 3 stambene jedinice.

- OBITELJSKI STAMBENO-POSLOVNI OBJEKTI

Stambeni dio objekta sadrži maksimalno 2 stambene jedinice. Poslovni dio objekta treba biti funkcionalno odijeljen od stambenog dijela objekta. Maksimalna površina je 50 % bruto površine objekta.

- POSLOVNI OBJEKTI

Dopušteni su sadržaji iz područja tercijarnih djelatnosti (trgovina, usluge, administracija, ugostiteljstvo, zabava); zdravstva (ljekarna, opće i specijalističke ordinacije); socijalne skrbi (servisi za čuvanje djece, vrtići, igraonice za djecu, smještaj i njega starih i iznemoglih osoba; poljoprivrede (poljoprivredna ljekarna, veterinarska stanica); uslužni servisi (benzinske i plinske stanice, praonice vozila, automehaničarske radionice); poslovno-skladišne i ostale djelatnosti.

- DRUGI OBJEKTI (objekti koji su izgrađeni na istoj čestici s obiteljskim stambenim, stambeno-poslovnim ili poslovnim objektom)

- PROIZVODNI OBJEKTI iz područja:

- proizvodni pogoni malog gospodarstva (hladnjača, prerada ratarskih proizvoda, voća, povrća, proizvodnja alkoholnih i bezalkoholnih pića, proizvodnja ljekovitog, začinskog i aromatičnog bilja i dr.),

- proizvodno obrtništvo,

- skladišta, skladišta kao samostalna djelatnost ili vezani uz poljoprivrednu djelatnost, obrtničku radionicu ili proizvodni pogon,

- pogoni širokog proizvodnog i prerađivačkog spektra,

- pogoni iz područja poljoprivredne proizvodnje (staklenici za proizvodnju cvijeca i povrća) i

- pogoni za preradu poljoprivrednih proizvoda (prerada voća i povrća) za koje se, sukladno Zakonu o procjeni utjecaja na okoliš („Sl. glasnik RS“, br. 135/04) i Uredbi o utvrđivanju Liste projekata za koje je obvezna procjena utjecaja i Liste projekata za koje se može zahtijevati procjena utjecaja na okoliš („Sl. glasnik RS“, br. 84/05), utvrdi da nije potrebna izrada studije Procjene utjecaja na okoliš, odnosno za koje se na temelju izrađene studije Procjene utjecaja na okoliš ustanovi da u pogledu planiranog proizvodnog i tehničko-tehnološkog procesa, vrste i količine energije, kao i procjene vrste i količine otpadaka, zagađenja zraka, zemljišta, vode i drugog ne ugrožavaju okoliš, odnosno da se planiranim mjerama na sprječavanju pratećih negativnih utjecaja proizvodne djelatnosti, negativno djelovanje u potpunosti može ukloniti, ili svesti na zakonom utvrđene dopuštene norme.

Parkirališna mjesta za ovu česticu predviđena su u okviru iste.

Rok za podnošenje urednog zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole:

Osoba koja stekne vlasništvo (u daljnjem tekstu: Stjecatelj) se obvezuje tijelu nadležnom za izdavanje građevinske dozvole, u

roku od osam mjeseci od dana zaključenja ugovora o stjecanju zemljišta, podnijeti uredan zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju objekta čija je izgradnja predviđena vrijedećim planskim aktom.

IV. Tržišna cijena zemljišta:

Početna cijena (tržišna vrijednost) zemljišta koje se otuđuje je:

1. Čest. br. 15879/6 K.O. Novi grad u površini 04 a 53 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 659.527,51 dinara, iznos pologa: 197.858,25 dinara,

2. Čest. br. 14777/7 K.O. Novi grad u površini 84 a 24 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 19.861.686,00 dinara, iznos pologa: 5.958.505,80 dinara,

3. Čest. br. 14777/8 K.O. Novi grad u površini 84 a 25 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 19.864.043,75 dinara, iznos pologa: 5.959.213,13 dinara,

4. Čest. br. 15799/9 K.O. Novi grad u površini 06 a 28 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 918.013,54 dinara, iznos pologa: 275.404,06 dinara,

5. Čest. br. 3723/8 u površini 12 a 70 m², K.O. Stari grad procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 38.791.599,00 dinara, iznos pologa: 11.637.479,70 dinara,

6. Čest. br. 4552/10 u površini 10 a 81 m², K.O. Žednik procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 734.597,88 dinara, iznos pologa: 220.379,36 dinara.

Tržišnu vrijednost zemljišta utvrđuje ovlašteni sudski vještak.

Tržišna cijena zemljišta ne može biti niža od cijene utvrđene aktom nadležnog poreznog tijela.

Sudionici javnog nadmetanja (u daljnjem tekstu: dražbe) su dužni uplatiti polog (zajamčeni iznos) koji predstavlja iznos u visini od 30 % od početne cijene zemljišta, na depozitni račun Grada Subotice br. 840-1027804-55, s pozivom na broj 69-236, model 97.

Sudioniku na dražbi koji ne ostvari pravo na kupnju zemljišta, uplaćeni polog će se vratiti u roku od pet radnih dana od dana provedenog postupka (visina iznosa koji se vraća jednaka je dinarskom iznosu uplaćenom na ime pologa), izuzev ukoliko sudionik odustane od svoje ponude ili ne pristupi dražbi.

V. Postupak dražbe:

Postupak dražbe provodi Povjerenstvo za građevinsko zemljište (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Na dražbi mogu sudjelovati pravne i fizičke osobe koje podnesu pismene prijave na adresu: Subotica, Trg slobode 1, putem Službe za opću upravu i zajedničke poslove Gradske uprave Subotica, u Uslužnom centru na prizemlju Gradske kuće, šalter broj 16 i 17, ili poštom.

Prijave se podnose u zatvorenoj kuverti s naznakom: „Prijava na oglas za otuđenje građevinskog zemljišta u javnom vlasništvu Grada Subotice - NE OTVARATI“.

Prijave se podnose Povjerenstvu za građevinsko zemljište putem Tajništva za imovinsko pravne poslove, Službe za imovinsko pravne poslove, stambena pitanja i građevinsko zemljište.

Na poledini se upisuje naziv i adresa podnositelja prijave, broj telefona i ime i prezime ovlaštene osobe za kontakt.

Oglas je otvoren od 01. 11. 2019. godine, zaključno s 02. 12. 2019. godine, što predstavlja rok za podnošenje pismenih prijava.

Prijava se smatra pravodobnom ukoliko u pisarnicu Gradske uprave bude zaprimljena najkasnije 05. 12. 2019. godine do 12.00 sati.

Prijava pravne osobe sadrži: puni naziv i sjedište, matični broj, porezni identifikacijski broj i broj rješenja o registraciji kod nadležnog tijela.

Prijava se ovjerava potpisom i pečatom ovlaštene osobe.

Prijava fizičke osobe sadrži: ime i prezime, adresu, jedinstveni matični broj građana, a ako je osoba poduzetnik i podatke o upisu u registar nadležnog tijela (broj, datum i naziv tijela i porezni identifikacijski broj).

Prijava treba sadržavati sve podatke o čestici za koju se ista podnosi.

Uz prijavu se prilaže:

- ovjereni preslik akta o registraciji (Izvadak iz AGR-a) za pravne osobe
- preslik osobne iskaznice ili putovnice, za fizičke osobe,
- rješenje o upisu radnje u Registar - za poduzetnike,
- dokaz o uplati pologa,
- izjava da prihvaća sve posebne uvjete iz oglasa i
- za osobe koje zastupa opunomoćenik, ovjereno opunomoćenje od strane javnog bilježnika.

Pravo sudjelovanja na dražbi imaju samo osobe koje podnesu pravodobnu i potpunu prijavu, odnosno osobe koje po zahtjevu Povjerenstva za građevinsko zemljište otklone nedostatke prijave.

Zemljište se otuđuje sudioniku dražbe koji ponudi najveću cijenu za predmetno zemljište, a koja se naknadno ne može umanjivati.

Sudioniku na dražbi čija se ponuda prihvati, uplaćeni polog će se uračunati u kupoprodajnu cijenu i oduzeti od vrijednosti postignute na dražbi.

Dražbu otvara predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva i utvrđuje:

1. Broj pravodobnih i potpunih prijava
2. Broj nepravodobnih i nepotpunih prijava
3. Nazive odnosno imena sudionika koji su stekli pravo sudjelovanja
4. Nazočne sudionike javnog nadmetanja, odnosno njihove zakonske zastupnike ili ovlaštene predstavnike i imaju li uredno opunomoćenje-ovlaštenje da sudjeluju na dražbi.

Dražba se provodi po sljedećem postupku:

1. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva objavljuje početni iznos koji je predmet dražbe i poziva sudionike da isti iznos prihvate;
2. Ukoliko sudionik ne prihvati početni iznos gubi pravo na povrat uplaćenog pologa;

3. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva poziva sudionike da daju svoje ponude iznosa cijene, uvećane za najmanje 1 % od početnog iznosa, odnosno od posljednje dane ponude;

4. Sudionici se javljaju za davanje ponude podizanjem ruke;

5. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva pokretom ruke dopušta sudioniku koji se najranije javio, da da svoju ponudu;

6. Sudionik dražbe dužan je kazati u ime kojeg ponuđača koji iznos nudi;

7. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva pita tri puta daje li netko više od najvećeg prethodno ponuđenog iznosa i konstatira poslije trećeg poziva koji je najveći iznos ponuđen i ime ponuđača koji stječe pravo na stjecanje zemljišta.

Svaki sudionik dražbe tijekom rada Povjerenstva ima pravo upućivati primjedbe na rad Povjerenstva i na tijek postupka, što se unosi u zapisnik.

Po okončanom postupku dražbe, gradonačelnik Grada Subotice će donijeti Rješenje o otuđenju zemljišta.

Rješenje se dostavlja svim sudionicima u postupku.

Stjecatelj je dužan najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o otuđenju zemljišta, s Gradom Subotica zaključiti ugovor o otuđenju zemljišta.

Ukoliko Stjecatelj ne zaključi ugovor o otuđenju u navedenom roku, Rješenje o otuđenju zemljišta se stavlja izvan snage bez prava Stjecatelja na povrat uplaćenog pologa za sudjelovanje na dražbi.

Stjecatelj zemljišta cijenu zemljišta postignutu na dražbi plaća jednokratno u roku 15 dana od zaključenja ugovora o otuđenju.

Stjecatelj zemljišta preuzima zemljište u viđenom stanju.

Sudionicima će se dostaviti ugovor o otuđenju zemljišta s poukom da ukoliko smatraju da je zemljište otuđeno suprotno odredbama zakona, te da im je na taj način povrijeđeno pravo, mogu nadležnom sudu podnijeti tužbu za poništenje ugovora u roku od osam dana od dana saznanja za zaključenje ugovora, a najkasnije 30 dana od dana zaključenja ugovora.

Postupak dražbe će se u svemu ostalom provesti prema odredbama Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u najam građevinskog zemljišta i pretvaranja prava najma na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva („Sl. list Grada Subotice“, broj 14/2015 i 53/2016).

Dražba će se održati dana 11. 12. 2019. godine, s početkom u 12.00 sati u „Plavoj dvorani“ Gradske kuće, Subotica, Trg slobode br. 1.

Kompletni tekst Oglasa objavit će se u „Službenom listu Grada Subotice“, na oglasnoj ploči Gradske uprave Subotica, Trg slobode br. 1, u razdoblju od 01. 11. 2019. godine do 02. 12. 2019. godine, na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs, u rubrici „Natječaji i oglasi“ i u lokalnim listovima: „Subotičke novine“, „Magyar Szó“ i „Hrvatska riječ“.

Sve informacije u svezi s oglasom mogu se dobiti u Službi za imovinsko pravne poslove, stambena pitanja i građevinsko zemljište, II. kat, ured broj 213 ili na tel.: 024/626-806, svakog radnog dana od 08.00 do 12.00 sati.

Gradonačelnik Bogdan Laban, v. r.

U NEKOLIKO SLIKA

Narodna književnost u školi



Iz Ivković šora



Čardak...

Piše: Branko Ivković

Faljen Bog, čeljadi moja. Jevo, ja baš došo s mise pa se krenio prisvuć i obisit odilo na rav, a naišo mi Periša. On je kandar bio u drugoj crkvi, samo se tamo ne moli. Koliko vidim, kad je došo i kako galami oma iz ambetuša nije baš da sam pogrišio. Moro sam ga oma prikriti, napo me s neba pa u rebra kako mu nisu platili kuruze, kugod da ja plaćam. »Ajd, molim te, divani kugod redovan svit«, velim ja njemu a on izvadio cigaretlu pa se malo smirijo. Pita kako je bilo u crkvi, a ja borme baš sam lipo proslavio misu, bila mi i dica na slavlju. Danas je bila godišnjica vinčavanja, meni i mojoj gospoži eto bilo borme tridest pet lita kako smo se uzeli. Borme, proletilo vrime. »Nismo se ni obazrli, a već omatorili«, veli ona kroz smij. Ja se niki ni ne bi baš složio. Tio sam joj kast da ako je ona omatorila ja baš ni nisam, al pravo da vam velim nisam ni smio. Kaže ljudi: nemoj palit vatru kad ne moraš, ha-ha. Periša još malkoc bio, pa i on očo bliže užni a i mi posidali za astal. Av, čeljadi, al sam nagrajso niki dan, to jest cile dvi nedilje već fasujem kugod ker na vašaru di prodaju kandžije, pa svako švične po njemu da vidi jel se savija morkača i jel dobar čapo. Ta nemojte me ni pitat. Krenio ja vadit dračinjak, stari dračovi, još i za mladosti moj pokojni bačo Đeno posadio, debeli, gusti, ja se sve oblizivam i gledim ovog, onog, ta lipo kresani, ustiravani... Velim sam sebi kaki će to bit lipi stupovi, samo taki za čardak... Pripravio ja oma motiku za odgrćanje zemlje, veliku sikiru, dva ašova, pa krampač i sad ću na poso... Ha, otkopo fajn okolo, borme se isplezio do opanaka, a nigdi žila, a je... Ta tek treći ašov kad sam otkopo pojavile se žile. Aaaav, bač Đena, divanim sam sebi, ta nisi bio nimalo lin kad si sadio, fajinske si jame iskopo. Namučio se ja, borme. Došo mi sin Dančo s posla pa veli »šta to radiš, bačo?«. »Ta jevo vadim drač, a tribaće i čardak opravit drugi. Ovaj se, vidiš i sam, sav nakrivio. Najrđaviji je u Ivković šoru. Sramota mi već kad svit naiđe, kast će: 'vidi kao je ode neuredno guvno'. On me gleda pa se smijucka: »Ta ko još pravi čardak, bože bačo? Ta ne vidite da se sad prave silosi? One civi, ta od želje ne mož vidit berač za kuruze. Sve se sad vrše i sasipa u silose, samo je Vama palo na pamet da pravite čardak. Šta će to bit, jal kugod niko etno selo, šta li? Neg ja ću Vam lipo kast vako: zvaću ja mojeg pajdaša, pa će on doć s bagerom i te dračove počupat da se ne mućite. A čardak Vam opšte u avliji ne fali, to je prošlost«. Ja se zabezeknio pa gledim u njeg, pa šta mi ondak oćin fali u avliji: svemirski brod, jal kaka svemirska stanica? On se nasmijo, pa ajd u njegovu kuću a ja osto zamišljen. Nema više, borme, vridni ljudi. Ni oni koji su sve radili priko svoji leđa, hm, čuj ti njeg, bager, dlanom o dlan i gotovo. A ti, bačo, kandar nisi više za drugo neg za staro gvožđe. Ha, samo još da te natovare ovi što ga šorom kupe. Al, meni ti plevani dobozi borme neće u avliju: da mi još privuku grom u guvno. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Došle i sisvete



piše: Ivan Andrašić

Ko i svake godine, bać Iva i njegova par dana pri sisveta ošli na groblje uredit grobove o njevi. Nisu vukli kamare cvitova, na svakomu grobu lane posadili po jedan žbunić sitnoga krezentina, prolitos lipo istiro, a vi dana se svaj iscvo. Na sisvete će dojt sva-komu zapalit svičicu i izmolit očenaš. Na groblju ni bilo puno svita ko raniji godina. Dikoje čeljade. I svi samo nikuda žuru, ko zna jal i sami znadu kud. I to malo što došlo uredit grobove, starija su čeljad. Mlađi nemu vrimenta, a ka se malo bolje prisapiš, ni ji baš puno ni ostalo u selu. A i no što ji ima, vazdan u nike žurbe, vazdan zauzeti, pa jim lakše dat grobljaru koju stotinu, pa će grobove o njevi uredit on. Bać Iva izmolijo očenaš, pa u čošu blizu dadinoga groba opazi-jo jednu sitnu, poguritu ženu, izgledala mu poznata. Okrenila se i manila jim rukom. Bila to Manda, dosta daleki rod, al njevi stari se pazili ko da su najbližnji. Uredila grob, oveći, tu je je posaranjivana cila familija. Još samo čeka da ona dojde na red. Ka posvršavala svaj posov, jako se dugo molila. A ko zna, možda i ni, možda samo tako stojala, zagledana u grob, možda štodirala o svega što proživila. Imala se o čega štodirat. U mladosti bila na glasu po lipote, a ope cili život ostala sama, brez roda i poroda. Imala tri sestre, sve tri starije o njoje. I sve tri bile ružnjikave, ko da Bog njoje dodilijo svu lipotu u njeve familije. Sve se zadivojčile, tribalo štodirat i na udaju. U njevu kuću stale zalazit koikake tetke, strine i ujne o selcki derana, al sve samo navišćivu kaparu za Mandu. Dada ni da čuje, mater se i nako ni ništa pitala. Kaki bijo zadrt, sve moralo bit nako ko ko njegovi stari. Napro se da jo uda redom po starine. Dice ni imo, samo te četiri cure, pa baram nji tijo otpravit po stari adeta. Prolazile godine, ništa se ni minjalo. Starije niko ni tijo, Mandu dada priko reda ni tijo dat. Puno derana se poženilo, a u njevu kuću ristale dolazit i tetke, strine i ujne o novi derana. Sve četiri sestre ostale neudane. Tri starije se, ka dada zanemoćo, latile paoršaga, a ruku na srce, baš se nisu ni otimale za ženckima poslovma. I mater više ni bila najzdravija, pa se Manda latila kujne i perajice. Kuća jim nikada ni bila tako ure-dita. Sva uvik na vrime okrečana i potkrečana, pendžeri čisti ko da nema stakla, sve u kuće na vrime namirito, a kogod kadgod dojde š njive, dočeka ga toplo jilo. Godine tako prolazile, dadu i mater sara-nile. Živilo se dalje, radilo se kako triba, mada su znale da će zauvik ostat same. Svejedno, ni u kuće, ni na njivama, ni se moglo opazit da jim fali muška ruka. I sestre stale vatat bole, pa poodlazile jedna za drugom. Manda ji po redu saranila. Isprva išla svaki dan na gro-blje, dugo ostajala i molila se. Crno nikada ni skinila. Stali je skoletat udovci i matori momci, zabadva. Veli, šta će je sad, ka više ne može imat dice. I nju vrime stalo gazit. Sva se zgurila, o ne lipote ostale je samo krupne oči. Međ svit više ni ni išla, jedino za sisvete na groblje.

NARODNE POSLOVICE

- Prijatelju i neprijatelju uvijek daj dobar savjet, jer prijatelj ga prihvaća, a neprijatelj otklanja.
- Zrno po zna pogača, kamen po kamen palača.
- Ako nemaš liječnika, neka ti liječnik bude ovo troje: ve-dra duša, odmor i umjeren način života.

VICEVI, ŠALE...

Razgovaraju prijatelji u kavani:

- Slavko, jesi li nekada pio loše vino?
- Jesam.
- I, kako je bilo?
- Dobro.

Ulazi čovjek u kavanu i pita sve prisutne muškarce:

- Tko se boji svoje žene neka ustane!
- Svi su ustali osim jednoga.
- A što, ti se ne bojiš svoje žene?
- Ma, meni se noge odsjekle čim si je spomenuo.

Prodavačica lutrije nagovara prolaznika:

- Gospodine, kupite srećku, dobitak Vam može izmijentiti život.
- Ne želim dobiti ništa!
- Odlično, pa imamo jako puno srećki koje ne dobijaju ni-šta!

Vremeplov – iz naše arhive

Na zgradi Somborske županije
po prvi put istaknuta zastava
hrvatske nacionalne zajednice,
19. ožujka 2010.



**PETAK
1.11.2019.**


06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:22 Žrtve ljubavi
11:07 Riječ i život: Zemaljska svetost
12:00 Dnevnik 1
12:28 Karipski cvijet
13:18 Dr. Oz
14:04 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:57 Zagreb - Mirogoj: Svi sveti - bogoslužje, prijenos
17:35 Kulturna baština:

Mirogoj
18:08 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Ratni konj, američko-indijski film
22:31 Dnevnik 3
22:57 Heineken: Otmica kralja piva, nizozemsko-belgijsko-britansko-američki film
00:33 Sunce, more i muljaže, humoristična serija
01:03 Dr. Oz
01:49 Dnevnik 3
02:04 Sport
02:07 Divlja Europa: Majka svih bizona
02:57 Bijela robinja
03:42 Voli me zauvijek
04:27 Prometej
04:52 Skica za portret
05:07 Dnevnik 2
05:49 Karipski cvijet



05:30 Kultura s nogu
06:00 Regionalni dnevnik
06:44 Teletubbyji
08:34 Laboratorij na kraju svemira: Avokado
08:41 Ernest i Celestina
08:54 Malo kraljevstvo Bena i Holly, crtana serija
09:05 Andyjeve prapovijesne pustolovine
09:19 Gladijatorska akademija
09:44 Flipper i Lopaka
10:10 Plesna akademija
10:37 Vučja krv
11:05 Psi, ta izvanredna bića: Instinkt - šesto osjetilo
11:33 Heartland
12:26 Bratići na tajnom zadatku
13:21 Kad ružama prišulja se zima, francuski film
14:52 Dva-tri dana u gradu: Lisabon

16:00 Regionalni dnevnik
16:46 Divlja Europa: Majka svih bizona
17:41 Luda kuća
18:16 Kuhan i pečen
19:02 Gladijatorska akademija, crtana serija
20:05 Veliki koraljni greben s Davidom Attenboroughom: Graditelji
21:00 Vera
22:40 Raskid, serija
00:34 Kad ružama prišulja se zima, francuski film
02:03 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
2.11.2019.**


06:56 Klasika mundi: Srećko Bradić: Requiem - Zbor i SO HRT-a pod ravnanjem Tončija Bilića - V. Lisinski, 29.10.2015., snimka koncerta
08:02 Kanadski konjanici, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:09 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:29 Veterani mira
13:20 Zdrav život
13:48 Zajedno u duhu
14:25 Prizma
15:17 Suvremenici - Marijan Hrčić, dokumentarni film
15:51 Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin
16:27 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:16 Manjinski mozaik: Kovarska kuća Arsia
17:38 Lijepom našom: Župa Dubrovačka 1

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Noć i dan, film
21:55 Lovac ili lovina?, američko-španjolsko-njemački film
23:30 Dnevnik 3
00:08 Kill Bill 1, američki film - Ponoćni film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Kanadski konjanici, američki film
03:46 Voli me zauvijek
04:31 Skica za portret
04:47 Manjinski mozaik: Kovarska kuća Arsia
05:02 Dnevnik 2
05:44 Veterani mira
06:29 Prizma



06:00 Regionalni dnevnik
06:44 Teletubbyji
08:36 Čarobna ploča - Svijet oko nas
08:51 Ernest i Celestina
09:03 Malo kraljevstvo Bena i Holly, crtana serija
09:15 Andyjeve prapovijesne pustolovine
09:29 Volim životinje: Kornjača
09:37 Profesor Baltazar
09:47 EBU drama: Party, hrvatska drama za djecu
10:07 Ovo je umjetnost
11:03 Vrtlarica: Urbano vrtlarstvo u Nizozemskoj
11:37 Vrtovi razni: Veliki i mali, dokumentarna serija
12:30 Špica, riva, korzo
14:22 Vera
16:00 Regionalni dnevnik
16:33 Veliki koraljni greben s Davidom Attenboroughom: Graditelji
17:34 Odbrojanje do Tokija
18:10 Rukomet, LP
19:49 Inspektor Gadget, crtana serija
20:05 Dinastije: Tigar, dokumentarna serija
21:00 Neobični planet: Opstanak
21:49 Sredozemno more sa Simonom Reeveom
22:54 Zla krv, serija
00:34 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
00:57 Glazbeni Top20
01:45 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
3.11.2019.**


08:07 Majmunski posli, američki film - Zlatno doba Hollywooda
09:47 Biblija
09:57 Kupres: Misa, prijenos
11:08 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Zadar: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:00 Zadnja nada za ljubav, američki film
16:30 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:20 Bajkovita Hrvatska:
17:35 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 350 godina Sveučilišta u Zagrebu, prijenos
21:15 Najveće svjetske fešte
22:15 Priča o Bogu s

Morganom Freemanom
23:10 Dnevnik 3
23:50 Majmunski posli, američki film - Zlatno doba Hollywooda
01:28 Nedjeljom u dva
02:23 Dnevnik 3
02:56 Mir i dobro
03:21 Džezist iz Newcastlea, glazbeno-dokumentarni film
04:16 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
05:06 Skica za portret
05:21 Dnevnik 2
06:03 Zadar: More



06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
08:30 Luka i prijatelji: Jesen u Zagorju
09:00 Grantchester
10:30 Tko ubija u Brokenwoodu?
12:03 Lidijina kuhinja
12:27 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
13:27 Indeks
14:00 Klub 7
14:54 Viktorija
16:25 Magazin LP
16:55 Košarka, PH: Vrijednosnice Osijek - Gorica, prijenos 1. pol.
18:00 Košarka, PH: Vrijednosnice Osijek - Gorica, prijenos 2. pol.
18:55 Rukomet, LP
20:45 Zlatna igla - modna revija zagrebačkih obrtnika, prijenos
21:55 Medici, gospodari Firence, serija
22:50 Graham Norton i gosti
23:35 Džezist iz Newcastlea, glazbeno-dokumentarni film
00:27 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
4.11.2019.**


06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Žrtve ljubavi
11:10 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:50 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Apsurdistan: Gdje se bio 2017.?, dokumentarna serija
20:57 Bajkovita Hrvatska:
21:09 Svećenikova djeca, dramska serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1: veleposlanik Države Izrael u Republici Hrvatskoj, gospodin Ilan Mor - talk show
00:07 Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin
00:37 Sunce, more i muljaže, humoristična serija
01:07 Dr. Oz
01:52 Dnevnik 3
02:18 Divlja Europa: Francuska polja, dokumentarna serija
03:08 Bijela robinja
03:50 Voli me zauvijek
04:32 Treća dob
04:57 Skica za portret
05:02 Dnevnik 2
05:44 Karipski cvijet



05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji, animirana serija
10:05 Plesna akademija
10:30 Vučja krv
11:05 Indeks
11:35 Heartland
12:20 Bratići na tajnom zadatku
13:25 Deset dana za ljubav, francuski film
15:00 Dva-tri dana u gradu: Rim, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja Europa: Francuska polja, dokumentarna serija
17:40 Auto Market
18:10 Kratki dokumentarni film
18:20 TV Bingo
19:00 Gladijatorska akademija, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Ruke od kamena, panamsko-američki film
22:50 Amerikanci
23:45 Nijanse plave
00:35 Deset dana za ljubav, francuski film
02:10 Noćni glazbeni program

UTORAK 5.11.2019.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:20 Žrtve ljubavi
11:12 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu: Massimo
21:00 Klub 7
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:22 Hrvatska za 5
00:12 Sunce, more i muljaže, humoristična serija
00:42 Dr. Oz
01:27 Dnevnik 3
01:53 Divlja Europa: Neukroćena rijeka Loire, dokumentarna serija
02:43 Bijela robinja
03:28 Voli me zauvijek
04:13 Glas domovine
04:38 Skica za portret
04:53 Dnevnik 2
05:35 Karipski cvijet



05:00 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:05 Plesna akademija
10:30 Vučja krv
11:35 Heartland
12:25 Bratiji na tajnom zadatku
13:30 Love Exclusively, američki film
15:00 Dva-tri dana u gradu: Amsterdam, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja Europa: Neukroćena rijeka Loire, dokumentarna serija
17:40 Luda kuća
18:20 Najveće svjetske fešte
19:10 Gladijatorska akademija, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kuhan i pečen
21:00 Serena, američko-francusko-češki film
22:50 Amerikanci
23:45 Nijanse plave
00:35 Love Exclusively, američki film
02:00 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 6.11.2019.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:20 Žrtve ljubavi
11:10 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Potrošački kod

14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Kultura s nogu
20:36 Destinacija: Hrvatska, emisija o turizmu
21:03 Mijenjamo svijet: Poraz željezne zavjese?, dokumentarni film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Ugriz risa, dokumentarni film
00:10 Sunce, more i muljaže
00:40 Dr. Oz
01:25 Dnevnik 3
01:51 Divlja Europa: Kralj šume, dokumentarna serija
02:41 Bijela robinja, telenovela
03:26 Voli me zauvijek, telenovela
04:11 Kultura s nogu
04:41 Reprizni program
04:56 Dnevnik 2
05:38 Karipski cvijet



05:20 Što je klasika?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:05 Plesna akademija
10:30 Vučja krv
11:05 Luka i prijatelji: Izumitelji
11:35 Heartland
12:25 Bratiji na tajnom zadatku
13:25 United, britanski film

15:00 Dva-tri dana u gradu: Budimpešta, dok. serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja Europa: Kralj šume, dokumentarna serija
17:40 Nogomet, LP - snimka utakmice od utorka
19:00 Gladijatorska akademija, crtana serija
19:25 POPROCK.HR
20:00 Nogomet, LP - emisija
20:50 Nogomet, LP: Dinamo - Šahtar, prijenos
22:55 Nogomet, LP - emisija i sažeci
23:45 Amerikanci
00:40 Nijanse plave
01:30 United, britanski film
03:05 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 7.11.2019.



06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Žrtve ljubavi
11:10 emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Otkrivamo Hrvatsku: Sveti Martin na Muri
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Tko želi biti milijunaš?
21:00 Puls
22:00 Otvoreno

22:50 Dnevnik 3
23:25 Priljavi novac: Trgovina kokainom
00:20 Sunce, more i muljaže, humoristična serija
00:50 Dr. Oz
01:35 Dnevnik 3
02:01 Slonove uspomene, dokumentarni film
02:53 Bijela robinja
03:38 Voli me zauvijek
04:23 emisija pučke i predajne kulture
04:53 Reprizni program
05:10 Dnevnik 2
05:52 Karipski cvijet



05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:05 Plesna akademija
10:30 Vučja krv
11:05 Pozitivno
11:35 Heartland
12:30 Bratiji na tajnom zadatku
13:30 Short History of Decay, američki film
15:00 Dva-tri dana u gradu: Prag, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Slonove uspomene, dokumentarni film
17:40 Luda kuća
18:15 Kuhan i pečen
19:05 Gladijatorska akademija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kuhan i pečen
21:00 Sonja i bik, hrvatski film
22:45 Amerikanci
23:40 Nijanse plave
00:30 Short History of Decay, američki film
02:00 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice*, na valovima Radio Bačke (99,1 Mhz) emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Moslavačka gora

Intuicija kaže šuma i ja joj moram poći

S koro mi je jedna žena, koju sam tek upoznala, rekla da vjerujem svojoj intuiciji i to me je zapravo podsjetilo koliko sam sretnija bila u vrijeme kad sam joj zaista vjerovala. Ja i ja smo najbolje znale što je dobro, kamo ići, s kim vrijeme provoditi i uživale smo. A onda su se dogodile one stvari koje se moraju – obveze... Ali se evo sad dogodio podsjetnik u vidu žene. Razumjeli ste ovaj uvod u povratak moje drugarice intuicije i upravo je ona kriva što ja nikako da *Prirodu i društvo* načinim nekom destinacijom izvan Hrvatske. Prije sam voljela prošarati, a sad mi nekako okolnosti i želja ne dozvoljavaju. Htjela sam pisati o dalekim vrhovima i mojim maštarijama i onda mi je u život ušla fotografija ispod koje je pisalo Moslavačka gora.

Sve u svoje vrijeme

Kao da mi je netko nekada, možda sam u krivu, spomenuo šume i Moslavačku goru, i ne, nisam pobrkala, jer mi je tada sve zazvučalo kao Maslačakova gora. To je bila neka usputna priča i kroz pregršt drugih tema mi je promaklo istražiti malo više o toj fotografiji. I evo je opet u mojim rukama, dočekala me je u knjizi u kojoj sam je ostavila. Došlo je njezino vrijeme.

Moslavačka gora nalazi se u središnjoj Hrvatskoj, na granici Bjelovarsko-bilogorske županije i Sisačko-moslavačke županije, gdje se uglavila usred nizine okružena rijekama Česmom, Lonjom i Ilovom. Ni previše visoka, ni previše velika, s mnoštvom gorskih kosa i grebena, isklesana baš po mjeri nas prirodnjaka. O njezinim ljepotama pisali su i starogrčki i rimski pisci, ali ni suvremenici ne ostaju ravnodušni prema njezinim prirodnim blagodatima.

Najviši vrh je Humka sa svojih 488 metara nadmorske visine, a uz njega od visinskih kota tu su Vis (437 m) i Mjesec (354 m). Ako ste od onih koji vole čekirati najviše točke, dobro je znati da se na vrhu nalazi ograđeni objekt i antenski stup koji služi komunikacijskim potrebama. Na samom vrhu nema pa-

noramskog pogleda, ali na samo pet minuta hoda prema Garić gradu vidik je zavodljiv.

Cijelo područje je puno potoka i izvora. Južno od samog vrha je šumska kuća, mjesto idealno za pauzu i odmor aranžirano stolovima i klupicama i začinjeno izvorom. Do Humke se može doći raznim planinarskim putovima, ali i asfaltiranom cestom. Ipak, planinari češće biraju vrh Vis, jer je sa sjeverne strane šumovit, dok se s južne pružaju lijepi vidici prema dolini Save i taj je vidik najljepši na Moslavačkoj gori.

Sve to zbog šuma

Najljepši moment ovog područja, moja ideja vodilja, cilj i obilježje kraja koje me privlači su bjelogorične šume. Kratak opis kojim bismo objasnili predio počeo bi gustim šumama bukve, hrasta kitnjaka, graba, kestena, crne johe i breze, a završio se u nižim predjelima kultiviranim voćnjacima i vinogradima. Spomenute rijeke, brojni potoci i izvori i reklo bi se tu je sve. Cijela gora je pokrivena rastresitim materijalom i obrasla šumom, travama i kultiviranom vegetacijom, bez golih stijena i velikih strmina.

Šume su vrlo bogate različitom, ne samo florom nego i faunom. U ovim predjelima su staništa jelena, srna, zečeva, divljih svinja i mačaka, lisica, jazavaca, kuna zlatice, škanjaca, orlova, jastrebova, sova, mnogih ptica pjevica, brojnih gmazova, leptira i kukaca.

U gori ima ostataka davnih nastambi kao što su Jelengrad, Košuta grad, Garić grad, Bela crkva, Gradina Marić i druge. Od starih utvrda najpoznatiji je Garić grad, koji je uz Medvedgrad jedan od najstarijih srednjovjekovnih hrvatskih utvrđenih gradova u sjevernoj Hrvatskoj. Garić grad je napušten 1544. godine nakon stradanja od Osmanlija i od tada se čuvaju njegove ruševine koje su omiljeno mjesto za izletišta.

Čiju fotografiju vi čuvate u knjigama? Koji predjeli se od vas vješto kriju i čekaju svoje vrijeme da budu otkriveni? Mene moji pronalaze na razne načine i hvala im na tome.

Gorana Koporan





RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz



Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE



JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA



II. Festival tradicijskog pjevanja

